

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาและคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา

พฤษภาคม 2554

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาและคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา

พฤษภาคม 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาและคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา

พฤษภาคม 2554

เลิศศักดิ์ แจ่มคล้าย. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาและคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD. สารนิพนธ์
กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์
ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: รองศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา วัฒนศิริ.

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาและคุณลักษณะนักคิด
เชิงอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 1 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน 40 คน ได้รับการจัดการเรียน
แบบร่วมมือเทคนิค STAD ใช้แผนการวิจัยแบบ One Group Pretest-Posttest Design และการวิเคราะห์
ข้อมูล ใช้สถิติ t-test for Dependent Sample

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการ
จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .01
2. คุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้รับการจัดการเรียนรู้
ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A STUDY ON THE ACADEMIC ACHIEVEMENT IN SOCIAL STUDIES AND FUTURISTS
CHARACTERISTICS OF MATHAYOMSUKSA 5 STUDENTS THROUGH STAD

Presented in Partial Fulfillment of Requirement for the
Master of Education Degree in Secondary Education
at Srinakharinwirot University

May 2011

Lertsak Jamklay. (2011). *A study on the academic achievement in Social Studies and futurists' characteristics of Mathayomsuksa 5 students through STAD (Student team- Achievement Division)*. Master Project. M.Ed. (Secondary Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.
Project Advisor: Assoc. Prof. Dr.Chutima Vatanakhiri.

The purpose of this study was to study on the academic achievement in Social Studies and futurists' characteristics of Mathayomsuksa 5 students through STAD (Student team- Achievement Division) The subjects used in this study were 40 Mathayomsuksa 5 students of Sacred Heart Convent School in the second semester of the 2010 academic year, learning through STAD. The research design of this study was One-group Pretest – Posttest and the data was statistically analyzed by t-test for dependent sample.

The results of this study revealed that

1. The academic achievement in Social Studies of Mathayomsuksa 5 students after learning through STAD was significantly higher than before learning at the level of .01
2. The academic achievement in futurists' characteristics of Mathayomsuksa 5 students after learning through STAD was significantly higher than before learning at the level of .01

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เป็นเพราะผู้วิจัย ได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา วัฒนาศิริ ประธานกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ และอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิตติคุณ รุ่งเรือง อาจารย์ที่ปรึกษาหลักสูตร อาจารย์ ดร.ราชนัย บุญธิมา ซึ่งเป็นคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ท่านได้เสียสละเวลาอันมีค่า เพื่อให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางในการจัดทำงานวิจัยนี้ทุกขั้นตอน พร้อมทั้งให้ข้อคิดเห็น ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร. บังอร พานทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิตติคุณ รุ่งเรือง อาจารย์ นทีศิริมัย และคณาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอนทุกท่านที่ประสาทวิชาให้กับผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณอาจารย์ นทีศิริมัย อาจารย์ เบญจลักษณ์ พงศ์พัชรศักดิ์ และอาจารย์ นนทรีพรหมมี กรุณาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณซิสเตอร์ กาญจนา สิงห์สา ผู้จัดการ โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ ซิสเตอร์สุรียพร ระดมกิจ ผู้อำนวยการ โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ ที่ให้การส่งเสริม สนับสนุนผู้วิจัยตลอดการทำวิจัย และขอขอบใจนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณคณาจารย์และเพื่อนๆ ที่โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ เพื่อน ๆ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการมัธยมศึกษา (การสอนสังคม) ที่ให้กำลังใจ กำลังกาย และคอยให้ความช่วยเหลือด้วยดีมาโดยตลอด

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อเสนาะ แจ่มคล้าย และคุณแม่ศรีเรือน แจ่มคล้าย ที่ให้กำลังใจ กำลังกาย กำลังทรัพย์ รวมทั้งความรักความห่วงใย จนถูกประสบความสำเร็จในการศึกษา

คุณค่าทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากสารนิพนธ์นี้ ผู้วิจัยน้อมรำลึกและบูชาพระคุณแก่บุพการีของผู้วิจัย และบูรพาจารย์ทุกท่านที่อยู่เบื้องหลังในการวางรากฐานการศึกษาให้กับผู้วิจัย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

เลิศศักดิ์ แจ่มคล้าย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	4
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	4
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิชาสังคมศึกษา.....	8
ความหมายของวิชาสังคมศึกษา	8
ความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา	9
ขอบข่ายของวิชาสังคมศึกษา	10
บทบาทของวิชาสังคมศึกษา	10
จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสังคมศึกษา	11
กระบวนการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา	12
ทักษะในวิชาสังคมศึกษา	14
การประเมินผลการเรียนการสอน	15
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา	16
เอกสารที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ	19
การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning)	19
ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือ	19
รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ	20

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
2(ต่อ)	
การสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD .	28
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต	30
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต	30
การคิดอนาคต	33
เทคนิคการสร้างความคิดอนาคตแก่ผู้เรียน	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต	34
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	36
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	36
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	36
เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	36
แบบแผนการทดลอง	37
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	42
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	45
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	48
ความมุ่งหมายของงานวิจัย	48
สมมติฐานในการวิจัย	48
วิธีการดำเนินการวิจัย	48
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	49

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5(ต่อ)	
การดำเนินการทดลอง	49
การวิเคราะห์ข้อมูล	49
สรุปผลการวิจัย	50
อภิปรายผลการวิจัย	50
บรรณานุกรม	53
ภาคผนวก	57
ภาคผนวก ก.	58
ภาคผนวก ข.	60
ภาคผนวก ค.	64
ภาคผนวก ง.	77
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	98

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 หลักคิดและหลักคาดการณ์อนาคต	31
2 แบบแผนการทดลอง	37
3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD	46
4 เปรียบเทียบคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วย วิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD	46
5 ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจไทย	61
6 ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัด คุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต	63

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย .....

7

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

กระแสโลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและการพัฒนาการศึกษาของไทย การพัฒนาการศึกษาจำเป็นต้องเตรียมคนให้พร้อม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอนาคตได้อย่างสันติสุข และมุ่งพัฒนาคนให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ การศึกษาเป็นกระบวนการที่พัฒนาคนให้มีความสามารถเต็มศักยภาพ มีพัฒนาการที่สมดุล ทั้งปัญญา จิตใจ ร่างกายและสังคม (พยุงศักดิ์ จันทร์สุรินทร์. 2541: 6) ซึ่งเป้าหมายการศึกษาของชาติ มุ่งเน้นพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพตามที่สังคมปรารถนา เป็นพลเมืองดีมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม ได้แก่ มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ รู้จักหน้าที่และสามารถมองภาพของปัญหาที่อาจก่อผลกระทบต่อตนเอง ชุมชน สังคมส่วนรวมและตัดสินใจเลือกประพฤติตนได้อย่างเหมาะสม

จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ซึ่งมีผลกระทบมาสู่สังคมได้อย่างมาก จำเป็นที่การจัดการศึกษาของประเทศจะต้องเร่งพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง เพื่อสามารถพัฒนาคนในประเทศให้มีศักยภาพเพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในสังคมที่เปลี่ยนแปลง และร่วมมือแข่งขันได้อย่างเหมาะสม ทัดเทียม โดยยังสามารถดำรงความเป็นไทยได้ในประชาคมโลก ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ที่เป็นแนวโน้มนโยบายการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน ที่จำเป็นจะต้องใช้กระบวนการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้คนในประเทศมีศักยภาพสูงสุดในการดำรงชีวิตและร่วมกันพัฒนาสังคมและประเทศชาติ จะมุ่งเน้นการพัฒนาคน ให้เป็นคนดีเก่ง และมีความสุข และมุ่งสร้างสังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ 3 ด้าน คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมमानฉันทและเอื้ออาทรต่อกัน (กรมสามัญศึกษา. 2545: บทนำ)

ภายใต้สถานการณ์และแนวโน้มในอนาคตที่จะมีผลต่อการพัฒนาประเทศดังกล่าว แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จึงเป็นแผนที่ดำเนินการในช่วงเปลี่ยนผ่านที่สำคัญที่สุดช่วงหนึ่งของประเทศ ที่จำเป็นต้องเร่งรัดการปฏิรูประบบเศรษฐกิจและสังคม ให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในทางปฏิบัติให้มากยิ่งขึ้น และมุ่งฟื้นฟูเศรษฐกิจให้หลุดพ้นจากภาวะวิกฤต พร้อมทั้งวางรากฐานการพัฒนาาระบบเศรษฐกิจภายในประเทศให้มีความเข้มแข็ง มีเสถียรภาพ และมีภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก และสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น ขณะเดียวกัน จะต้องให้ความสำคัญลำดับสูงกับการบริหารการเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างสถานะผู้นำร่วมกันในทุกกระดับ ในอันที่จะสร้างพลังร่วมกันให้เกิดค่านิยมในสังคม ที่จะผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการประเทศใหม่ที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลก

การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกันของสังคมไทยใน 20 ปีข้างหน้า โดยนำความคิดของทุกภาคส่วนในสังคมทุกระดับ ตั้งแต่ระดับจังหวัด ระดับอนุภาค และระดับชาติ มาสังเคราะห์เชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ให้เกิดเป็น “วิสัยทัศน์ร่วม” ที่สังคมไทยยอมรับร่วมกัน โดยคำนึงถึงภาพรวมของการพัฒนาที่ผ่านมา สถานการณ์ และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อนำไปสู่สังคมไทยที่พึงประสงค์ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและสร้างคุณค่าที่ดีให้เกิดขึ้นในสังคมไทย ที่เปิดโอกาสให้คนไทยทุกคนสามารถคิดเป็น ทำเป็น มีเหตุผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต รู้เท่าทันโลก เพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง สามารถสั่งสมทุนทางปัญญา รักษาและต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา. 2545: ข – ง)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 6 กล่าวว่าไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และในมาตรา 24: กระบวนการเรียนรู้ ...ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดและความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ใช้ เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาให้ผู้เรียนเรียนจากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ทั้งผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อและแหล่งเรียนที่หลากหลาย พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่... (ประเวศ วะสี. 2542: 7 – 10) และจากคำกล่าวที่ว่า ...หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาคือ การปฏิรูปการเรียนรู้ หัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ การปฏิรูปจากการยึดวิชาเป็นตัวตั้งมาเป็นยึดมนุษย์ หรือผู้เรียนเป็นตัวตั้ง หรือที่เรียกว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด... (ประเวศ วะสี. 2543: ก) เพื่อให้เกิดการปฏิรูปตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงคิดสร้างชุดการเรียน ซึ่งเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ... การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง “การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ โดยเรียนรู้จากการปฏิรูปจริง การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลแวดล้อม การฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานที่สำคัญ การสรุปความรู้ด้วยตนเองและการได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ...” (วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2539: 11)

การคิดเชิงอนาคต นับเป็นเรื่องใหม่ในสังคมไทยที่ยังไม่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายมากนัก แม้ปัจจุบันจะเริ่มมีการพัฒนาวิธีการคิดแนวนี้ในบางกลุ่มคนบ้างแล้วก็ตาม แต่ยังคงจำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มแวดวงนักธุรกิจ นักบริหาร นักวางแผนและนโยบายต่างๆ อีกทั้งยังไม่มี ความชัดเจนเกี่ยวกับวิธีการคิดเชิงอนาคตมากนัก ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความเข้าใจ และเตรียมคนในสังคมให้มีทักษะการคิดเชิงอนาคตมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องและได้รับประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต

การคิดเชิงอนาคต เป็นการคิดอีกมิติหนึ่งที่คนทุกระดับในสังคม ควรเรียนรู้วิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีการพัฒนาด้านการคิด เพื่อเป็นการวางแผนชีวิตก่อนให้เกิดการเรียนรู้ได้คำตอบสำหรับใช้ชีวิตที่จะดำรงอยู่ เพราะปัญหาที่พบในปัจจุบัน มาจากการขาดการวางแผนที่ดีและการเรียนรู้ การคิดเชิงอนาคต โดยเฉพาะนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาควรพัฒนาให้มากยิ่งขึ้น

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยต้องการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ในการสอนเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต และมีความรู้ความเข้าใจ วิเคราะห์ประเด็นปัญหาและสามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหา โดยมี การวางแผนในการศึกษา และค้นคว้า ตามความสนใจและตามศักยภาพของผู้เรียน และนำผลที่ได้รับไปพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น และที่สำคัญนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD

ความสำคัญของการวิจัย

1. เป็นแนวทางให้ผู้สอนสังคมศึกษา และผู้สนใจได้นำไปจัดการเรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD
2. พัฒนาคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
3. เป็นแนวทางให้ผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และกลุ่มสาระการเรียนรู้ อื่นๆ ได้เลือกใช้ในการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่จะมีคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ที่คืบหน้า

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 5 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 200 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากมา 1 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน 40 คน

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ใช้เวลาทดลอง 14 คาบ โดยทำการทดสอบก่อนเรียน 1 คาบ ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ 12 คาบ (Pre-test) และทำการทดสอบหลังเรียน 1 คาบ (Post-test)

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองในรายวิชา ส 42202 การพัฒนาเศรษฐกิจของไทยในอนาคต โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 กว่าจะมาเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จากแผนในอดีตสู่ปัจจุบัน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 มุมมองที่ก้าวไกลในวิสัยทัศน์ทางเศรษฐกิจ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 มุมมองอนาคตการเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD
2. ตัวแปรตาม ได้แก่
  - 2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา
  - 2.2 คุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การเรียนแบบร่วมมือ เทคนิค STAD หมายถึง วิธีการเรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย ไล่ตามระดับความสามารถ โดยมีเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน มี

การร่วมมือช่วยเหลือกัน ปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของกลุ่ม โดยมีขั้นตอนในการสอน ดังนี้

1.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน และแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้

1.2 ขั้นกิจกรรมการเรียนการสอน

1.2.1 ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 – 5 คน ที่มีระดับความสามารถแตกต่างกัน คือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน ในอัตรา 1 : 2 : 1 สมาชิกจะทำหน้าที่ต่างกัน ดังนี้

ผู้นำกลุ่ม ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการทำงานให้ลุล่วง กระตุ้นเตือนและให้กำลังใจ สมาชิก รับเอกสารจากครู และรวบรวมงานส่งครู

ผู้บันทึก ทำหน้าที่จดบันทึกข้อตกลง สรุปผลการทำงาน และรายงานผล

ผู้ชี้แนะ ทำหน้าที่ขยายความรู้ เพิ่มเติมความคิด

ผู้ตรวจสอบ ทำหน้าที่ตรวจสอบความเข้าใจในบทเรียนของสมาชิกให้ทุกคนสามารถอธิบายได้เหมือนกัน

1.2.2 นำเสนอบทเรียน โดยครูให้ความรู้แก่นักเรียน เพื่อเป็นพื้นฐาน แก่นักเรียนในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของนักเรียนโดยใช้สื่อการสอน เช่น แผ่นใส บัตรคำ รูปภาพ เป็นต้น และให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับบทเรียนที่นำเสนอ โดยแนะแนวทางให้

1.2.3 ปฏิบัติงานกลุ่ม นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยศึกษาจากใบงานร่วมกัน สมาชิกทุกคนเข้าใจ และช่วยเหลือกันทำงาน เพื่อสร้างความเข้าใจสาระการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในการเตรียมตัวทดสอบ

1.3 ขั้นสรุป ครูใช้วิธีสุ่มนักเรียนบางกลุ่มรายงานผลหรือซักถามเพื่อสรุปความเข้าใจ

1.4 ขั้นวัดและประเมินผล

1.4.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มทำการประเมินผลการทำงานของกลุ่มโดยใช้แบบสังเกต

1.4.2 นักเรียนแต่ละคนทำแบบทดสอบย่อยเมื่อเรียนจบบทเรียนแต่ละบท

1.4.3 ครูตรวจผลการสอบและพิจารณาผลเป็นคะแนนรายบุคคลและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม

1.5 ขั้นสร้างความประทับใจ

ครูประกาศคะแนนของกลุ่มให้รู้ พร้อมคำชมรางวัลหรือใบประกาศนียบัตรให้กับกลุ่มที่ทำ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งวัดได้จากการตอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยในอนาคต โดยวัดความสามารถตามการวิเคราะห์หลักสูตร ดังนี้

2.1 ความรู้ ความจำ หมายถึง ความสามารถในการระลึกถึงสิ่งที่เคยเรียนรู้ มาเกี่ยวกับข้อเท็จจริงความคิดรวบยอด หลักการ และทฤษฎี

2.2 ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการจำแนกความรู้ได้เมื่อปรากฏอยู่ในรูปใหม่ และความสามารถการแปลความรู้จากสัญลักษณ์หนึ่งไปอีกสัญลักษณ์หนึ่ง

2.3 การนำไปใช้ หมายถึง ความสามารถในการนำเอาหลักการและทฤษฎีต่างๆ ที่เรียนรู้มาแล้วไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ โดยเฉพาะยังการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2.4 การวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการจำแนก แยกแยะเรื่องราวต่างๆ ออกมาเพื่อที่จะทำให้เข้าใจเรื่องราวต่างๆ ที่เป็นความจริงและถูกต้องได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ด้วยการจัดแบ่งความสัมพันธ์หาความแตกต่าง ซึ่งมีความสำคัญ

2.5 การสังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้มาจัดระบบใหม่เป็นเรื่องใหม่ที่ใหม่เหมือนเดิมมีความหมายแลประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม

2.6 การประเมินค่า หมายถึง การวินิจฉัยคุณค่าของบุคคลเรื่องราว วัสดุสิ่งของอย่างมีหลักเกณฑ์

3. คุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการคาดการณ์หรือคาดคะเนสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตอย่างมีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม โดยพิจารณาจากข้อมูลหรือสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีต และปัจจุบัน โดยคุณลักษณะของนักคิดเชิงอนาคตตามแนวคิดของ เวท์เมเยอร์ (Wehmeyer. 1983: 59) ซึ่งประกอบไปด้วย 6 ด้าน ดังนี้

1. การมองการณ์ไกล หมายถึง บุคคลที่มีการจัดการ การวางแผนเกี่ยวกับชีวิตของตนเอง และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับอนาคต และสามารถเตรียมพร้อมรับกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างรอบคอบและระมัดระวัง

2. การรวบรวมข้อมูลรอบด้านก่อนตัดสินใจ หมายถึง บุคคลที่มีการศึกษาข้อมูล ข้อดี ข้อเสีย และสิ่งที่เกี่ยวข้องต่างๆ อย่างมากพอเพียง จึงจะนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจทำสิ่งใดลงไป

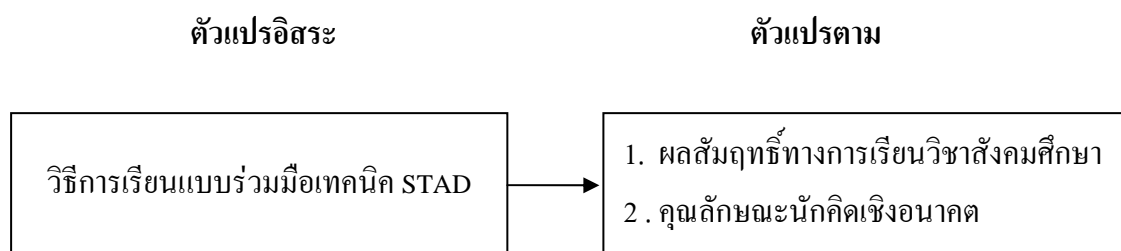
3. การมองเห็นความสัมพันธ์ของสรรพสิ่ง หมายถึง บุคคลที่สามารถมองเห็นความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันของสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโลก โดยความสัมพันธ์นั้นมีลักษณะพึ่งพาอาศัยกัน และรับผลกระทบจากการกระทำของกันและกัน

4. การยอมรับการเปลี่ยนแปลง หมายถึง บุคคลที่สามารถยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ และยอมรับว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตจะเป็นสิ่งที่ดีกว่าสิ่งที่อยู่ในปัจจุบัน และในอนาคตจะต้องมีสิ่งที่ดีที่สุดเกิดขึ้น

5. การกำหนดอนาคตที่ต้องการด้วยตนเอง หมายถึง บุคคลที่สามารถเลือกหรือกำหนดอนาคตที่ต้องการด้วยการกำหนดการกระทำของตนเอง ทั้งในด้านดีและไม่ดี

6. การมองทุกสิ่งในแง่บวก หมายถึง บุคคลที่สามารถมองเห็นในสิ่งต่างๆ ในด้านที่ดี และมีความเชื่อว่าการกระทำในสิ่งที่ดี จะช่วยสร้างโลกอนาคตให้ดีกว่าเดิม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD มีคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
2. เอกสารที่เกี่ยวกับการสอนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิชาสังคมศึกษา

สภาพของสังคมในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ด้วยเป็นผลสืบเนื่องมาจากความเจริญทางเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารสังคมไทย จึงได้รับผลต่อเนื่องมาด้วยทั้งในรูปแบบการเปลี่ยนแปลงที่คึกฉั่น และในรูปของปัญหาต่างๆ ที่ตามมามากมาย สถาบันการศึกษา โดยเฉพาะบทบาทของครูเป็นบุคคลที่สังคมคาดหวังว่า จะเป็นทรัพยากรบุคคลสำคัญที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาของชาติ ด้วยเหตุผลที่ว่าบทบาทครู โดยเฉพาะครูในระดับโรงเรียนจะมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพของเด็กทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจทางวิชาการ ทักษะ ทักษะคิด และลักษณะนิสัยพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กวิชาสังคมศึกษาเป็นการศึกษาเรื่องของมนุษย์ และความสัมพันธ์เกี่ยวข้องหรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งหวังที่จะให้นักเรียนเกิดความเข้าใจได้ พัฒนาทักษะความสามารถ อันจำเป็นในการอยู่ร่วมกันกับคนอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป สังคมศึกษาจึงเป็นวิชาที่มุ่งในการเตรียมหรือพัฒนาคน ให้เป็นพลเมืองดีหรือเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมที่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

1.1 ความหมายของวิชาสังคมศึกษา

นักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของวิชาสังคมไว้หลายประการ ดังนี้ บุญนาค ตีวกุล (ดวงพร วมเนศ. 2543: 16; อ้างอิงจาก บุญนาค ตีวกุล. 2532: 2) กล่าวว่า วิชาสังคมศึกษา คือ วิชาที่มุ่งพัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบเป็นเบื้องต้น เป็นวิชาที่ศึกษาความสัมพันธ์ และปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ในเขตพื้นที่และวัฒนธรรมที่เลือกไว้ โดยศึกษาทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคตช่วยพัฒนาความสามารถทางสติปัญญา สังคมและบุคลิกภาพของนักเรียน เพื่อให้มีศักยภาพในการเข้ามามีส่วนร่วมต่อการตัดสินใจ และร่วมกิจกรรมต่างๆ ได้

วารี ธีระจิตร (2534: 26) ให้ความหมายวิชาสังคมศึกษาว่า หมายถึง วิชาหนึ่งที่สอน และเน้นเรื่องพฤติกรรมของคนและสิ่งแวดล้อม เนื้อหาที่สอนในวิชานี้ประกอบด้วย โลก ประเทศ ประชากร สภาพแวดล้อม ทั้งทางตรงและทางอ้อม

เยาวกา ประคองศิลป์ (2538: 26) กล่าวว่า วิชาสังคมศึกษาเป็นการนำเอาเนื้อหา จากสาขาวิชา ต่างๆ ในสาขาสังคมศาสตร์มาปรับให้เหมาะสมกับนักเรียนทุกระดับ ลักษณะของวิชาสังคมศึกษา จึงเป็น การรวมหลายวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวพันกันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

เผด็จ กุลประดิษฐ์ (2540: 7) ให้ความหมายว่า วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม การอยู่ร่วมกันของกลุ่มชน ตลอดจนการปรับตัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ใน สังคมนั้นๆ ได้อย่างมีความสุข

จากข้อความดังกล่าว วิชาสังคมจึงเป็นวิชาที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และ มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ที่ให้นักเรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสิ่งแวดล้อม และดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างปกติสุข

1.2 ความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา

วิชาสังคมเป็นวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยบูรณาการเนื้อหาวิชาต่างๆ ให้กลมกลืน เหมาะสมที่นักเรียนจะนำไปได้ในชีวิตจริง (อร่า ชื่นภักดี. ม.ป.ป.: 4)

เวสเลย์ (สมพร ประมงคลศิลป์ชัย. 2543: 14; อ้างอิงจาก Wesley. n.d) เนื้อหาวิชาสังคม ได้มาจากเนื้อหาวิชาสังคมศาสตร์ คือ ผลรวมของวิชามนุษย์วิทยา เศรษฐศาสตร์ จิตวิทยาและจิตวิทยา สังคม ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมวิทยา

วาริ ธีระจิตร (2543: 3) กล่าวว่า ความสำคัญของวิชาสังคมศึกษาประการหนึ่งคือ การให้ นักเรียนได้รู้ถึงปัญหาของสังคมที่เกิดขึ้นในสภาพปัจจุบัน เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจในสภาพความเป็นไป ที่แท้จริงของสังคมนั้น ทั้งที่มีส่วนช่วยให้นักเรียนรู้จักปรับตนเอง ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่ตน มีส่วนเกี่ยวข้องและได้เข้าใจสภาพของสังคมนั้นเป็นอย่างดี

สุชาติ เทสันตะ (2540: 10 – 11; อ้างอิงจาก ลาวณิชย์ วิทยาอุทกกุล. 2533: 9) ได้ให้ความสำคัญ ของวิชาสังคมศึกษาในกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนว่า

1. เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาความคิดรวบยอด เจตคติ ค่านิยมและทักษะของพลเมือง ดีทางสังคมที่ขาดเสียไม่ได้ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นวิชาที่ต้องกำหนดหรือบังคับให้นักเรียนในโรงเรียนโดย ทัวไป ไม่ว่าจะในสังคมที่มีระบบการเมืองการปกครองแบบใด

2. สังคมศึกษามีบทบาทหน้าที่เบื้องต้นคือ ช่วยพัฒนานักเรียนให้เป็นพลเมืองดีมีเหตุผล และใช้เหตุผล มีความเป็นมนุษย์ มีความรู้สึกหรือสัมผัสฉับไว สามารถตอบสนองต่อสังคมรอบตนได้ อย่างเหมาะสม สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพในสังคมประชาธิปไตย

3. การเรียนรู้ทางสังคม (Social Education) เกิดขึ้นได้ในเกือบทุกสถานการณ์ และ สถานที่นอกจากการเรียนในห้องเรียน วิชาสังคมศึกษามีส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ทางสังคมในลักษณะการเรียนรู้ ที่เป็นระบบ

4. สังคมศึกษามีบทบาทเป็นแกนกลางของความสัมพันธ์หลักสูตรไปสู่เป้าหมาย เพื่อความเป็นพลเมืองดีและมีคุณภาพของสังคม เพราะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาแทรกอยู่ในทุกวิชาในโรงเรียน การเรียนการสอนจึงต้องเป็นไปตามคุณสมบัติอันจำเป็นแก่การเป็นสมาชิกที่ดี ของสังคมยิ่งไปกว่านั้น วิชาสังคมศึกษายังเป็นตัวเชื่อมโยงความรู้ในวิชาต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตร่วมกันในกิจกรรมการเรียนในห้องเรียนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ ด้วย

5. สังคมศึกษามีบทบาทพัฒนานักเรียนให้สามารถปฏิบัติตนในฐานะพลเมือง (Citizen Actor) โดยการประยุกต์ความรู้ เจตคติ ค่านิยมและทักษะที่ได้รับในโอกาส และสถานการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสม

จะเห็นได้ว่า วิชาสังคมศึกษา มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตมนุษย์ในสังคมช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ ความเป็นไปของสังคมและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมและอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

1.3 ขอบข่ายของวิชาสังคมศึกษา

ประนอม เดชชัย (2536: 8) กล่าวถึง การจัดขอบข่ายของวิชาสังคมศึกษาอาจจัดได้ หลายแนวทาง ตามพื้นฐานทางปรัชญา ประวัติศาสตร์ จิตวิทยา และสภาพสังคมของแต่ละประเทศที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม การจัดแบบใดก็ควรมีลักษณะร่วมกันอยู่ 2 ประการ คือ

1. มุ่งให้ความรู้แก่เยาวชน โดยมีการถ่ายทอดอบรม มโนคติพื้นฐานทางสังคม ถึงประสบการณ์ต่างๆ ของมนุษย์ที่เป็นจริงและอธิบายได้ ซึ่งได้แก่วัฒนธรรม การกระทำของมนุษย์ต่อธรรมชาติ กลุ่มสังคม การจัดระบบองค์การทางเศรษฐกิจ ทางการเมืองและการปกครอง เสรีภาพ การพึ่งพาอาศัยกัน กระบวนการทางวิทยาศาสตร์

2. มุ่งฝึกเยาวชนให้เกิดทักษะและค่านิยม โดยมีการถ่ายทอดอบรมทักษะค่านิยมพื้นฐานทางสังคมซึ่ง หมายถึง การสร้างเจตคติที่ดีและถูกต้องการรู้จักปรับตัวในสังคมได้อย่างมีความสุข และการแก้ปัญหาอย่างมีแบบแผน และมีขั้นตอน

สังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นกลุ่มวิชาที่คัดเลือกมาจากวิชาต่างๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจมนุษย์ความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและกับมนุษย์อื่นๆ ด้วยกัน

1.4 บทบาทของวิชาสังคมศึกษา

สังคมศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ซึ่งมีความมุ่งหมายเช่นเดียวกับวิชาอื่นๆ ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อบรรลุถึงความเจริญของตนในข้อกำหนดอันจำเป็น เพื่อการอยู่ร่วมกันของสังคม ทุกวิชาในหลักสูตรจะมีบทบาท ความมุ่งหมายเดียวกันคือการพัฒนาให้นักเรียนให้เจริญงอกงามสูงสุด ตามความคาดหวังของสังคม แต่ด้วยเหตุที่วิชาสังคมศึกษาเป็นศูนย์กลางของการบูรณาการในการจัดโปรแกรม การเรียนการสอนในโรงเรียน โดยเฉพาะระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา

วิชาสังคมศึกษามีลักษณะวิชา ขอบเขตและความมุ่งหมายที่เห็นได้ชัดเจน จึงมีบทบาทในกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียน ดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาความคิดรวบยอด เจตคติ ค่านิยมและทักษะของความเป็นพลเมืองดีในสังคม ด้วยเหตุนี้จึงเป็นวิชาที่ต้องกำหนดหรือบังคับให้นักเรียนในโรงเรียนโดยทั่วไป ไม่ว่าจะเรียนสังคมที่มีระบบการเมืองการปกครองแบบใด

2. สังคมศึกษามีบทบาทหน้าที่เบื้องต้น ช่วยพัฒนานักเรียนนักเรียนให้เป็นพลเมืองที่รอบรู้ มีเหตุผลและใช้เหตุผล มีความเป็นมนุษย์ มีความรู้สึกหรือสัมผัสจับใจ สามารถตอบสนองสังคมรอบคอบได้อย่างเหมาะสม สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพในสังคมประชาธิปไตย

3. การเรียนทางสังคม (Social Education) เกิดขึ้นได้ในสถานการณ์และสถานที่นอกเหนือจากการเรียนรู้ในห้องเรียน วิชาสังคมศึกษามีบทบาทเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนทางสังคม (Social Education) ในลักษณะการเรียนรู้ที่เป็นระบบ แต่การเรียนการสอนประกอบไปด้วยการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ซึ่งเป็นภาคปฏิบัติด้วย จึงต้องอาศัยการเรียนทางสังคมในรูปแบบอื่นประกอบ

4. สังคมมีบทบาทเป็นแกนกลางของการสัมพันธ์หลักสูตร ไปสู่เป้าหมาย เพื่อความเป็นพลเมืองดีและมีคุณภาพของสังคม ดังนั้นสังคมศึกษาจึงเป็นตัวเชื่อมโยงความรู้ในวิชาต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตร่วมกัน ในกิจกรรมการเรียนในห้องเรียนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ ด้วย

5. สังคมมีบทบาทพัฒนานักเรียนให้สามารถปฏิบัติตนในฐานะพลเมือง (Citizen Actor) โดยประยุกต์ความรู้ เจตคติ ค่านิยม และทักษะที่ได้รับในโอกาส และสถานการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสม

ความเข้าใจในลักษณะเฉพาะและบทบาทที่สำคัญของวิชาสังคมศึกษาเป็นพื้นฐานให้เข้าใจปรัชญา ความมุ่งหมายและการจัดการเรียนการสอน ให้บรรลุตามจุดประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ลาวัลย์ วิทยายุทธกุล. 2533: 19 – 20)

1.5 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสังคมศึกษา

จุดมุ่งหมายของการสอนสังคมศึกษาตามหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีดังนี้ (กรมวิชาการ. 2539: 51)

1. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อม พัฒนาการทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย และหลักธรรมของศาสนา

2. เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาทางเศรษฐกิจ และสังคมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องและปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้

3. เพื่อตระหนักในคุณค่าของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรมไทยยึดมั่นในวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย หลักธรรมและคุณธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ รักและผูกพันกับท้องถิ่นและประเทศชาติ มีความภูมิใจในความเป็นไทยและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

4. เพื่อให้สามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในชุมชน

1.6 กระบวนการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา

กระบวนการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษานั้นมีอยู่มากมาย ครูผู้สอนสังคมศึกษาต้องรู้จักเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ จุดประสงค์การเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมนั้น ขึ้นอยู่กับการพิจารณา นำองค์ประกอบของกระบวนการเรียนการสอนมาจัดให้สัมพันธ์กัน และมีการเตรียมการสอนที่ชัดเจน ซึ่งวิธีสอนแบบต่างๆ จำเป็นต้องจำแนกตามเป้าหมาย และอาจผสมผสานวิธีการสอนอื่นๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดประสบการณ์และการเรียนรู้ ซึ่งในการสอนแต่ละครั้ง อาจใช้วิธีสอนหลายวิธีประกอบกันได้ ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ในการสอนครั้งนั้น ว่าต้องการอะไร ครูเนตร อักษรสวัสดิ์ (2541: 63) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ในปัจจุบันถือว่า นักเรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนมีบทบาทมากที่สุด มีครูเป็นมัคคุเทศก์ที่เชี่ยวชาญคอยนำทางร่วมปฏิบัติ จัดกระทำ และแก้ปัญหา ร่วมกัน ครูจึงต้องพัฒนาตนเอง แสวงหาวิธีการต่างๆ เลือกสอนเทคนิคหลายๆ แบบประกอบกับการใช้ อุปกรณ์การสอนประเภทต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับบทเรียน จัดกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนทำอย่างเหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของนักเรียนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ ค่านิยมที่ถูกต้อง เตรียมพร้อมที่จะเผชิญสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และอย่างรวดเร็ว รู้จักนำความรู้ที่ได้ปรับตัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกปัจจุบันได้อย่างมีความสุข

ในการที่นักเรียนจะสามารถศึกษาจนบรรลุวัตถุประสงค์ การเรียนการสอนที่ครูผู้สอน ตั้งไว้ จะต้องขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่นำทักษะด้านต่างๆ ในวิชาสังคมศึกษาขึ้นมาจัดการเรียนสอนให้นักเรียน การเกิดพัฒนาการเรียนรู้ และการพัฒนาตนเองให้ได้ดีที่สุคนั้นมีหลักเกณฑ์ในการเลือกวิธีการสอน ดังนี้คือ

1. วิธีการสอนควรเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน ทั้งในด้านความแตกต่างของสติปัญญา ความสามารถ การแสดงออก วัย ความสนใจของนักเรียน
2. วิธีสอนจะต้องสนองจุดมุ่งหมาย ในหลักสูตรว่า ต้องการให้นักเรียนได้ทำอะไร จากบทเรียนตลอดจนสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในแต่ละบทเรียนด้วย
3. วิธีสอนนั้นควรก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อสภาพสังคม ทั้งทางด้านความต้องการ และสภาพแวดล้อมสังคม
4. วิธีการสอนนั้นควรเหมาะสมกับบุคลิกภาพของครู ด้านความคล่องตัว ประสบการณ์ในการสอน
5. วิธีสอนนั้นควรก่อให้เกิดแนวทางในการนำความรู้ เจตคติ ทักษะที่ได้รับการฝึกฝนไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน
6. วิธีสอนนั้นต้องมีชีวิตชีวา สนุกสนาน ไม่เป็นที่น่าเบื่อหน่ายแก่นักเรียน

7. วิธีสอนนั้นควรเหมาะสมกับเนื้อหาที่นักเรียนจะเรียนว่าสอดคล้องกันเพียงใด

8. วิธีการสอนนั้นควรเหมาะสมกับระยะเวลาสภาพห้องเรียนจำนวนนักเรียน บางครั้ง

วิธีสอนต้องใช้กระบวนการมากมาย เวลาย่อไม่พอหรือห้องเรียนเล็กเกินไปจำนวนนักเรียนมีมากเกินไป

ณงนาถ สธาโรดม (2534: 20) วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีเนื้อหากว้างขวางมากและเนื้อหาส่วนใหญ่ที่จะทำให้ให้นักเรียนรู้ได้ง่ายและลึกซึ้งอย่างแท้จริง และเป็นกรง่ายเข้า ถ้าครูและนักเรียนจะได้เลือกและจัดกิจกรรมทางสังคมศึกษาประกอบการเรียนการสอนที่เหมาะสม สนองความต้องการ ความสนใจ และความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียน เพราะการเรียนในลักษณะที่นักเรียนเป็นผู้ทำกิจกรรม ย่อมทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจได้ดีกว่าและเร็วกว่า การที่นักเรียนไม่มีโอกาสประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง หรือเป็นเพียงแต่ผู้ฟังอย่างแน่นอน จึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษา

กิจกรรมประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา (Activities use for Teaching of Social Studies) หมายถึง กิจกรรมอย่างมีระบบที่จัดขึ้น เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนสังคมศึกษาให้ได้ผลดี มีคุณภาพสนุกสนานน่าสนใจน่าเรียนรู้ มีความหมายและมีประโยชน์ต่อบุคคลในกระบวนการเรียนการสอน คือ นักเรียนแต่ละผู้สอนมีส่วนร่วม

ในการจัดกิจกรรมในการประกอบการเรียนการสอนสังคมศึกษาแต่ละครั้งหรือแต่ละคาบ ครูผู้สอนจะต้องเลือกกิจกรรมให้เหมาะสม โดยเกณฑ์เลือกและประกอบกิจกรรมมี ดังนี้

1. กิจกรรมที่เลือกมาต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสอน หากเป็นทักษะก็ต้องเป็นทักษะที่เมื่อปฏิบัติแล้วนักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามที่ต้องการ หลักเกณฑ์ข้อนี้ในทางปฏิบัติมักถูกละเลยอยู่เสมอ เช่น ตั้งความมุ่งหมายที่จะฝึกให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าพูด รู้จักอภิปราย แต่ในการเรียนการสอนกลับเน้นการพูดของครูมากกว่าสอนนักเรียน มักมีกิจกรรมหรือประสบการณ์ ในการฟังและจดคำสอนของครู อันนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่าในการปฏิบัติจริง ครูผู้สอนหลายคนไม่ได้จัดประสบการณ์ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการสอน

2. กิจกรรมที่เลือกมาควรก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่นักเรียนที่จะปฏิบัติ ความพึงพอใจของนักเรียนอาจเกิดขึ้นได้ถ้าประสบการณ์หรือกิจกรรมนั้นน่าสนใจ ไม่ซ้ำซาก เป็นที่น่าสนใจ และนิยมในหมู่นักเรียน มีประโยชน์ในการนำไปใช้กับชีวิตประจำวัน ฯลฯ ความพึงพอใจจะนำไปสู่ทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและส่งเสริมให้นักเรียนรักวิชาสังคมศึกษาอีกด้วย

3. กิจกรรมที่จัดให้นักเรียนควรอยู่ในขอบเขต ความสามารถทางร่างกายของนักเรียนที่จะปฏิบัติได้ ต้องคำนึงถึงประสบการณ์เดิม หรือทักษะเดิมที่นักเรียนมีอยู่ กิจกรรมที่นักเรียนจะได้รับควรสืบเนื่องมาจากกิจกรรมและประสบการณ์ในอดีตหากไม่พิจารณาถึงเกณฑ์ข้อนี้แล้วนักเรียนจะไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมใหม่ได้ ทำให้การเรียนเกิดการล้าหลังและนักเรียนเกิดความท้อแท้

4. กิจกรรมที่เลือกมาให้ให้นักเรียนควรส่งเสริมจุดมุ่งหมายในการสอนหลายด้าน

5. กิจกรรมที่เลือกมาให้ให้นักเรียน ควรสอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล

โดยครูต้องพิจารณาความสามารถพิเศษ หรือความถนัดด้านใดด้านหนึ่งของนักเรียนบางคนประกอบด้วย จากแนวคิดดังกล่าวเริ่มต้นแสดงให้เห็นว่า วิชาสังคมศึกษาสามารถใช้วิธีการสอนได้ดี ใน การเรียนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยนักเรียนได้มีโอกาสทำกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนจะได้มี คุณค่าและทักษะที่พึงประสงค์ เพื่อที่จะได้บรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาต่อไป

1.7 ทักษะในวิชาสังคมศึกษา

นาตยา ภัทรแสวงไทย (2525: 198 – 199) ได้กล่าวถึงทักษะวิชาสังคมศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ทักษะทางวิชาการ (Academic Skills) และทักษะทางสังคม (Social Skills)

ทักษะทางวิชาการ (Academic Skills) ประกอบด้วย

1. การอ่าน (หนังสือ บทความ วารสาร หนังสือพิมพ์ ภาคนวนก บทสรุปย่อ)
2. การมองเห็น (ภาพยนตร์ รูปภาพ ภาพโปรงใสและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ)
3. การฟัง (เครื่องบันทึกเสียง เทป วิทยู ครู พ่อแม่ และกลุ่มเพื่อน)
4. การเขียน โครงร่าง (จากปากเปล่า ข้อมูลสิ่งพิมพ์ต่างๆ)
5. การสร้างแผนภูมิ
6. การอ่านและตีความแผนที่
7. การจัดและตีความแผนที่
8. การจดโน้ตย่อ (การศึกษาจากคำถามระหว่างการอ่านหรือการฟังวิชาการ)
9. การเขียน ไดอะแกรม (เช่น โครงสร้างของวัฒนธรรมต่างๆ กัน)
10. การแสดงตาราง (เช่น ความคิดเห็นของนักเรียนจากการตอบข้อความต่างๆ แสดงออกมาในรูปของตาราง เป็นต้น)
11. การสร้างเป็นเส้น (เช่น ความแสดงเหตุการณ์สำคัญ ที่เกิดขึ้น)
12. การถามคำถาม (เช่น จากวิทยากร) ให้นักเรียนเห็นว่าคำถามต่างๆ กัน ย่อมมีความแตกต่างกันด้วย

ทักษะทางสังคม ประกอบด้วย

1. การวางแผนร่วมกับผู้อื่น
2. การมีส่วนร่วมในโครงการต่างๆ
3. การมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่ม
4. การสนองตอบอย่างมีมารยาทต่อคำถามของผู้อื่น
5. การเป็นผู้นำอภิปราย
6. การแสดงความรับผิดชอบ
7. การช่วยเหลือผู้อื่น

ประนอม เดชชัย (2521: 79-82) ได้กล่าวถึงทักษะทางวิชาสังคมศึกษาที่สำคัญมีดังนี้

1. ทักษะในการอ่าน (Reading Skill) เป็นทักษะพื้นฐานของวิชาสังคมศึกษาได้แก่ การอ่าน การตีความ การจับใจความ การจัดลำดับ รู้จักเก็บความคิดในเรื่องที่อ่านมาสัมพันธ์กันได้
2. ทักษะในการคิด (Thinking Skill) เป็นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล รู้ว่าอะไรเป็นข้อเท็จจริง อะไรเป็นความคิดเห็น การฝึกให้ความนึกคิดวิพากษ์วิจารณ์นั้น ช่วยหาค้นหาทางเลือกและรู้จักคิดตัดสินใจได้ถูกต้องตามสถานการณ์ สิ่งเหล่านี้ต้องฝึกมาๆ เพื่อให้เกิดทักษะ
3. ทักษะในการค้นคว้าวิจัย (Research Skill) ทักษะนี้ควรเริ่มต้นในขั้นต้นของการเรียนวิชาสังคมศึกษา โดยเริ่มจากการค้นคว้าในห้องสมุด จุดโน้ตย่อและนำมารายงานหรือเขียนรายงาน จับใจความจากการฟัง การอ่านหนังสือหรือการฟังวิทยุ โทรทัศน์หรือภาพยนตร์สิ่งเหล่านี้ เป็นการเริ่มต้นของการวิจัยทั้งสิ้น
4. ทักษะในการใช้แผนที่ (Map and Globe Skill) ทักษะนี้มีความจำเป็นในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ทางวิชาสังคมศึกษาให้เกิดประโยชน์และนำมาใช้ในชีวิตจริงได้ เช่น รู้จักการอ่านและใช้แผนที่ได้ถูกต้อง รู้จักทิศทาง ระยะทาง มาตรฐาน การหาตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ต่างๆ อันมีส่วนเกี่ยวข้องกับมาถึงชีวิตมนุษย์ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ทักษะที่จำเป็นในวิชาสังคมที่กล่าวมาแล้วนี้ ครูควรจัดให้นักเรียนในระหว่างการจัดการเรียนการสอนให้ครบถ้วน เพื่อให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคยเกิดความคล่องตัว และเกิดความชำนาญที่จะนำเอาทักษะต่างๆ ไปใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

1.8 การประเมินผลการเรียนการสอน

การประเมินผลการเรียนการสอน วิชาสังคมศึกษาแนวใหม่ จะมุ่งวัดทักษะ เจตคติ และความสามารถเชิงพฤติกรรม โดยไม่วัดความรู้แต่เพียงอย่างเดียว การประเมินผลวิชาสังคมศึกษานั้น ทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. การสังเกต สังเกตความประพฤติ การเล่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น การรักษาสาธารณสมบัติ การไม่ดูดาบในการทำงาน การแสดงความคิดเห็น ความรับผิดชอบและความสำเร็จในการทำงาน
2. การตรวจผลงานภาคปฏิบัติ การทำแผนที่ แผนที่ ผัง ภาพจำลอง การจัดชั้นเรียน การปรับปรุงบริเวณโรงเรียน การรายงาน การตรวจสอบสมุดงาน และกิจกรรมทุกอย่างในการเรียนวิชาสังคมศึกษา
3. การสัมภาษณ์เมื่อจบเรื่องหรือกิจกรรมหนึ่งๆ โดยซักถาม เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจ ความสนใจ เจตคติ ความคิดเห็นและการประเมินตนเองในกิจกรรม
4. การทดลองข้อเขียน ทดสอบการตั้งคำถามให้ครอบคลุมสิ่งที่เรียนไปแล้วในระยะเวลาหนึ่งๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจและความเห็นของนักเรียน

จากการศึกษาค้นคว้าดังกล่าว สรุปได้ว่า วิชาสังคมศึกษามีความสำคัญต่อการเรียน สามารถนำประโยชน์จากการศึกษาเล่าเรียนไปปรับใช้ในชีวิตจริง ทำให้นักเรียนยอมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น ดังนั้นครูสังคมศึกษาจึงทำหน้าที่ในการแสวงหาเทคนิควิธีการสอน ตลอดจนวัดผลประเมินผลแบบต่างๆ มาดำเนินการจัดการสอนตามความเหมาะสมกับเนื้อหา และตัวนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนได้รู้จักการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมที่มีบทบาทมากที่สุด มีครูเป็นมัคคุเทศก์ที่เชี่ยวชาญ คอยนำทาง ร่วมปฏิบัติ จัดกระทำและแก้ปัญหาาร่วมกัน ครูจึงต้องพัฒนาตนเอง แสวงหาวิธีการต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับบทเรียนจัดกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วม และได้ลงมือปฏิบัติจริงเหมาะสมกับความต้องการ และความสามารถของนักเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ ค่านิยมที่ถูกต้องเตรียมพร้อมที่จะเผชิญสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และอย่างรวดเร็ว รู้จักนำเอาความรู้ที่ได้ไปปรับตัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกปัจจุบันได้อย่างมีความสุข

1.9 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement) เป็นสรรรถภาพของสมองในด้านต่างๆ ที่นักเรียนได้รับจากปราบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากครู นักการศึกษาจึงได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ ดังนี้

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2530: 29) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า หมายถึงคุณลักษณะรวมทั้งความรู้ความสามารถหรือมวลประสบการณ์ทั้งปวงที่บุคคล ได้รับจากประสบการณ์ การเรียนการสอน ทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านต่างๆ

ไพศาล หวังพานิช (2526: 9) กล่าวถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพอสรุปได้ว่าเป็นพฤติกรรม หรือความสามารถของบุคคลที่เกิดจากการเรียนการสอน เป็นคุณลักษณะของผู้เรียนที่พัฒนาขึ้นจากการฝึกอบรมสั่งสอนโดยตรง คือ พฤติกรรมที่เป็นผลการเรียนของเด็ก ซึ่งได้แก่ความจำความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ สังเคราะห์และการประเมินค่า

เดโช สนวนานนท์ (2512: 3) กล่าวถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ความสำเร็จที่ได้รับจากความพยายาม จากการลงแรง เพื่อมุ่งในจุดหมายปลายทางที่ต้องการหรืออาจจะหมายถึงความสำเร็จที่ได้รับแต่ละด้าน

อรมณ เพชรชื่น (2527: 46) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน การฝึกฝนหรือประสบการณ์ต่างๆ ทั้งที่โรงเรียน ที่บ้าน และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ

จากการที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะ ความรู้ความสามารถของบุคคลที่มีการพัฒนาขึ้น หลังจากได้รับการเรียนการสอน การฝึกฝนและการอบรมจนประสบความสำเร็จในด้านความรู้ ทักษะ และสรรรถภาพด้านต่าง ๆ

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ไพศาล หวังพานิช (2526: 89) ได้แบ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดหมายและลักษณะวิชาที่สอน ซึ่งสามารถวัดได้ 2 แบบ ตามจุดหมายและลักษณะวิชาที่สอน ดังนี้

1. การวัดผลด้านปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบความสามารถในการปฏิบัติหรือทักษะของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถในรูปแบบของการกระทำจริงเป็นผลงาน เช่น ศิลปศึกษา พลศึกษา การงาน เป็นต้น การวัดผลแบบนี้ต้องใช้ข้อสอบภาคปฏิบัติ (Performance Test)

2. การวัดผลด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหา อันเป็นประสบการณ์ของการเรียนรู้ของผู้เรียนอันรวมถึงพฤติกรรมความสามารถด้านต่างๆ สามารถวัดผลได้โดยใช้ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement Test)

บลูม (Bloom. 1976: 139) กล่าวว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม 3 ด้าน คือ

1. ด้านความรู้ความคิด (Cognitive Domain) พฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวกับกระบวนการต่างๆ ทางด้านสติปัญญาและสมอง ประกอบด้วยพฤติกรรม 6 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านความรู้ความจำ หมายถึง ความสามารถระลึกถึงเรื่องราวประสบการณ์ที่ผ่านมา

1.2 ด้านความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการจับใจความ การแปลความ การตีความ การขยายความของเรื่องได้

1.3 การนำไปใช้ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ หรือหลักวิชาการที่เรียนมาแล้วในการสร้างสถานการณ์จริงๆ หรือสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน

1.4 การวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวต่างๆ หรือวัตถุดิบของเพื่อต้องการค้นหาสาเหตุเบื้องต้น หาความสัมพันธ์ระหว่างใจความ ระหว่างส่วนรวม ระหว่างตอน ตลอดจนหาหลักการที่แฝงอยู่ในเรื่อง

1.5 การสังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้มาจัดระบบใหม่เป็นเรื่องใหม่ที่ไม่เหมือนเดิมมีความหมายแลประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม

1.6 การประเมินค่า หมายถึง การวินิจฉัยคุณค่าของบุคคลเรื่องราว วัสดุสิ่งของอย่างมีหลักเกณฑ์

หลักการสร้างข้อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

วาริ ว่องพินัยรัตน์ (2530: 10) กล่าวว่า เมื่อครูทำการสอนนักเรียนจบ จำเป็นต้องมีเครื่องมือที่มีความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงในการประเมินผลการเรียนการสอนนั้น ซึ่งข้อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนับว่าเป็นเครื่องมือในการประเมินการเรียนการสอนนั้น ซึ่งข้อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นับว่า เป็นเครื่องมือในการประเมินการเรียนการสอนอย่างหนึ่ง ดังนั้นการสร้างข้อทดสอบที่ดี จะต้องมีการวางแผนหลักการสร้างข้อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ก่อนที่จะลงมือสร้างข้อทดสอบ จะต้องทำตารางวิเคราะห์หลักสูตร (A Table of Specification) ตารางวิเคราะห์หลักสูตรเป็นตารางที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับเนื้อหาวิชา ซึ่งจะช่วยให้นักทราบดีว่าต้องสร้างข้อทดสอบวัดเนื้อหาหรือพฤติกรรมอย่างไร เพราะแต่ละเนื้อหาแต่ละพฤติกรรมมีความสำคัญต่างกัน ตารางวิเคราะห์หลักสูตรจึงควรเตรียมไว้ก่อนเริ่มสอน และเมื่อสร้างเสร็จแล้วควรนำไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างข้อสอบเพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

2. แบบทดสอบทั้งฉบับจะต้องประกอบด้วยข้อสอบหลาย ๆ ข้อ และหลายรูปแบบ ทั้งนี้เพราะธรรมชาติของเนื้อหาวิชาบางตอนอาจจะเหมาะกับรูปแบบหนึ่ง โดยเฉพาะ แล้วรวบรวมข้อทดสอบให้เป็นหมวดหมู่ตามประเภทของข้อสอบ เช่น แบบเติมคำ แบบถูกผิด หรือแบบหลายตัวเลือก เป็นต้น

3. เขียนคำชี้แจงในการทำข้อสอบแต่ละประเภทให้รัดกุมชัดเจน เพื่อให้ นักเรียนทราบว่าจะต้องทำอะไร

4. ควรให้ข้อทดสอบแต่ละข้อจบในหน้าเดียวกัน ไม่ควรมีคำถามอยู่หน้าหนึ่ง คำตอบอยู่อีกหน้าหนึ่ง เพราะอาจทำให้เกิดการสับสนหรือเสียเวลาพลิกไปพลิกมา

5. สร้างข้อสอบทันทีภายหลังที่สิ้นสุดการสอน เพื่อให้ข้อสอบวัดได้ตรงตามเนื้อหามากยิ่งขึ้น

6. ควรสร้างข้อสอบให้มีความยากพอเหมาะ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อทดสอบที่มีประสิทธิภาพ และเพื่อให้แบบทดสอบมีความเชื่อมั่นสูงสุด

7. ควรสร้างข้อทดสอบให้มีจำนวนมากกว่าที่ต้องการในตารางวิเคราะห์หลักสูตร ประมาณ 25 – 50% เพราะภายหลังจากการตรวจทานหรือการวิเคราะห์ข้อทดสอบแล้ว อาจมีการตัดข้อทดสอบบางข้อที่ใช้ไม่ได้ออกไป

8. หลังจากสร้างข้อทดสอบแล้ว ควรตรวจทานแก้ไขครั้งสุดท้าย โดยพิจารณาในสิ่งต่อไปนี้

8.1 ข้อทดสอบจะต้องวัดพฤติกรรม และเนื้อหาตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร

8.2 ข้อทดสอบจะต้องมีคำถามที่เป็นข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและมีตัวเลือกที่ถูกต้องเพียงตัวเดียว

8.3 ข้อทดสอบทุกข้อต้องมีความอิสระจากกัน

8.4 ข้อทดสอบจะต้องเขียนให้ถูกหลักภาษา

8.5 คำถามในแต่ละข้อต้องชัดเจน รัดกุมและเข้าใจง่าย

8.6 ถ้าเป็นข้อทดสอบแบบหลายตัวเลือกต้องพิจารณาถึงสิ่งต่อไปนี้

8.6.1 คำถามต้องเป็นประโยคคำถามที่สมบูรณ์

8.6.2 คำตอบที่ถูกต้องมีเพียงตัวเดียว

8.6.3 ตัวลวงต้องเป็นคำตอบผิดจริงๆ

8.6.4 ตัวเลือกทุกตัวมีลักษณะเป็นเอกพจน์จากกัน

9. ควรให้เพื่อนครูด้วยกันช่วยอ่านและตรวจทานอีกครั้ง เพื่อตรวจสอบด้านภาษา และป้องกันการแปลความหมายที่คลาดเคลื่อน

10. นำข้อทดสอบที่เสร็จสมบูรณ์ไปทดสอบกับผู้เรียน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ข้อทดสอบเป็นเครื่องมือในการวัดผลการศึกษาที่สามารถวัดคุณลักษณะ และความสามารถต่างๆ ของนักเรียนการเขียนข้อสอบให้มีคุณภาพดีนั้นจะต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการ โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนจนกระทั่งได้ข้อทดสอบ ซึ่งครูต้องมีความชำนาญในเนื้อหาและมีความรอบคอบ ในการสร้างข้อทดสอบอย่างยั้งเพื่อให้ได้ให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเป้าหมายต่อไป

2. เอกสารที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ

2.1 การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning)

การเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นคำที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ออกแบบมา เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในกลุ่ม และสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนยุทธศาสตร์การสอนนี้ ต้องการการจัดการแข่งขันกัน ในชั้นเรียนที่ทำให้มีผู้ชนะและผู้ที่แพ้ และไม่ส่งเสริมให้มีความช่วยเหลือกันการเรียนรู้แบบร่วมมือนี้ ใช้วิธีการใหม่ เป็นวิธีที่ผู้สอนเคยใช้ในการทำโครงการเป็นกลุ่ม การอภิปรายการได้วาที่การทำงานกลุ่ม หรือแม้แต่การให้เพื่อนสอนเพื่อน (Peer Tutoring) จนกระทั่งประมาณ 20 ปี ที่ผ่านมา ได้มีการพัฒนาวิธีการจนเป็นรูปแบบที่ใช้กันทั่วทั้งชั้นเรียนทั่วไป ในประเทศสหรัฐอเมริกาจากรายงานวิจัยหลายร้อยเรื่องให้ข้อค้นพบที่ตรงกันว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ มีประสิทธิภาพในด้านผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ และในเรื่องอื่นๆ เช่น แรงจูงใจ ปฏิสัมพันธ์ทางบวก เจตคติที่ดี ต่อวิชาและผู้สอน การเห็นคุณค่าในตนเอง และทักษะทางสังคม

2.2 ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือ

นักศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือไว้ ดังนี้

จอห์นสัน และ จอห์นสัน (Johnson; & Johnson. 1987: 122) ให้ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือว่า เป็นการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักเรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ กลุ่มละประมาณ 2 – 5 คน โดยที่สมาชิกในกลุ่มมีความแตกต่างกันทางด้าน เพศ เชื้อชาติ ความสามารถทางการเรียน นักเรียนมีทักษะในการทำงานกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มร่วมกันรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย

อาร์ทซ์ และ นิวแมน (Artzt; & Newman, 1990: 448 – 452) กล่าวถึง ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือว่า เป็นการเรียนที่จัดสมาชิกเป็นกลุ่มเล็กๆ ให้ร่วมมือกันแก้ปัญหาหรือทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ สมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน

นาร์ริฟ และคนอื่นๆ (Nariv; et al. 1991: 216 – 225) กล่าวถึงการเรียนแบบร่วมมือว่า เป็นวิธีการเรียนที่นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มขนาดเล็กเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ กลุ่มหรือทีมงานปกติมีจำนวน 4 – 6 คน มีความแตกต่างกันในด้านผลสัมฤทธิ์ เพศ และเผ่าพันธุ์ สมาชิกในกลุ่มจะมีผลบาทต่างกันและมีการหมุนเวียนเปลี่ยนกันรับผิดชอบ

สลาบิน (Slavin, 1990: 71 – 82) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีสอนแบบหนึ่งที่กำหนดให้นักเรียนมีความสามารถต่างกันทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่มเล็กๆ มีสมาชิกประมาณ 3 – 5 คน ลักษณะเด่นของการเรียนแบบนี้คือ เน้นทักษะการคิด การเรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหา และเนื้อหาที่ร่วมกัน เพราะครูเรียกให้สมาชิกคนใดคนหนึ่งตอบหรืออธิบายกระบวนการแก้ปัญหา สมาชิกผู้นั้น ต้องสามารถอธิบายได้ การเรียนแบบนี้ สมาชิกทุกคนต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ที่ครูสอนและช่วยสอนเพื่อนด้วย เพื่อจะได้รับความสำเร็จร่วมกัน

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Center) ส่งเสริมให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์และการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มๆ ละ 4 – 5 คน สมาชิกในกลุ่ม มีระดับความสามารถแตกต่างกัน เช่น เพศ เชื้อชาติ และความสามารถทางการเรียน สามารถสื่อสารกันร่วมกันปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย โดยที่สมาชิกแต่ละคนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนและต่องานกลุ่ม โดยมีเป้าหมายร่วมกัน

ดังนั้น การเรียนแบบร่วมมือจึงเป็นผลที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิก โดยตระหนักว่าการปฏิบัติของตนมีผลต่อกลุ่ม รู้สึกประสบความสำเร็จและความภาคภูมิใจร่วมกัน

2.3 รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ

รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือที่นิยมใช้ทั่วไปในปัจจุบันมี 8 รูปแบบ ดังนี้

1. Student Team Achievement Division (STAD) การเรียนรู้แบบนี้พัฒนาโดยสลาบินและคนอื่นๆ (Slavin; et al. 1990:71 – 82) จากแบบ Student Team Learning ที่มหาวิทยาลัยจอห์น ฮอปกินส์ (John Hopkins University) การเรียนแบบนี้มีสมาชิก 4 คน ระดับสติปัญญาต่างกัน เช่น เก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน อ่อน 1 คน ครูกำหนดบทเรียนและงานของกลุ่มไว้ ครูสอนบทเรียนทั้งชั้นแล้วให้กลุ่มทำงานตามกำหนด นักเรียนในกลุ่มช่วยเหลือกัน เด็กเก่ง ช่วยตรวจงานของเพื่อนให้ถูกต้องก่อนนำเสนอ ครู นักเรียนต่างคนต่างทำข้อสอบ แล้วเอาคะแนนของทุกคนรวมเป็นคะแนนของกลุ่ม ครูจัดลำดับคะแนนทุกกลุ่มปิดประกาศให้ทุกคนทราบ

2. Team Games Tournament (TGT) การเรียนรู้แบบนี้ถูกพัฒนาโดย สลาบิน และคนอื่นๆ (Slavin; et al. 1986) จากแบบ Student Team learning (STL) เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะวิชาทั่วไป และ

ทุกระดับการศึกษา วิธีนี้จัดกลุ่มเช่นเดียวกับ STAD หลังจากครูสอนบทเรียนแต่ละบทแล้วกลุ่มต้องเตรียมสมาชิกทุกคนในกลุ่มให้พร้อมสำหรับการแข่งขันตอบคำถามที่ครูจะให้ มีขึ้นในวันต่อไป โดยมีการช่วยสอนและถามกันในกลุ่มตามเนื้อหา ในเอกสารที่ครูแจกให้ โดยปกติการแข่งขันจะมีสัปดาห์ละครั้ง ประกอบด้วยคำถามสั้นๆ เกี่ยวกับบทเรียนที่ครูแจกไปแล้วและปรากฏในเอกสาร ใช้เวลาแข่งขันครั้งละประมาณ 45 นาที ในการแข่งขันครูจะจัดให้นักเรียนที่มีผลการเรียนในระดับเดียวกันแข่งขันกัน โดยให้นักเรียนที่ได้คะแนนสูงสุด 3 คนแรกในการแข่งขันครั้งก่อนได้แข่งขันก่อน และคนที่ได้คะแนนรองลงไปแข่งขันกัน ชุดละ 3 คนตามลำดับ คะแนนที่สมาชิกในแต่ละกลุ่มทำได้จะนำมารวมเป็นคะแนนของกลุ่ม เมื่อเสร็จการแข่งขันแต่ละครั้งครูจะออกจุดสารประจำห้องลงประกาศชมเชยผู้ที่ทำคะแนนสูงสุดและกลุ่มที่ทำคะแนนได้มากที่สุด

3. Team Assisted Individualization (TAI) การเรียนรู้แบบนี้พัฒนาโดย ซลาบินและคนอื่นๆ (Slavin; et al. 1990: 71 – 82) โดยนำรูปแบบการเรียนรู้ของ STAD และ TGT มาปรับเข้าด้วยกันเพื่อพัฒนาให้เหมาะสมกับวิชาคณิตศาสตร์ ใช้สำหรับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 6 มีสมาชิก 4 คน มีระดับความรู้ต่างกัน ครูเรียกนักเรียนที่มีระดับความรู้เดียวกันของแต่ละกลุ่มมาสอน ความยากง่ายของเนื้อหาที่จะสอนจะแตกต่างกัน นักเรียนกลับไปยังกลุ่มของคนและต่างคนต่างก็ทำงานที่ได้รับมอบหมาย แต่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อเรียนจนการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยครูจะทดสอบนักเรียน ใช้ข้อสอบต่างกันในแต่ละสัปดาห์ ทุกคนสอบข้อสอบ โดยไม่มีความช่วยเหลือกัน ครูนับจำนวนบทเรียนที่นักเรียนแต่ละกลุ่มทำได้ กลุ่มใดทำได้มากกว่าเกณฑ์ที่ครูกำหนดให้กลุ่มนั้น จะได้รับรางวัล และเพิ่มคะแนนเป็นพิเศษ ให้กับกลุ่มที่ทำแบบฝึกหัดได้ถูกทุกข้อ

4. Cooperative Integrated Reading and Composition (CIRC) การเรียนรู้แบบนี้พัฒนาโดยสลาวิน (Slavin. 1991: 71 – 82) สำหรับวิชาอ่านเขียนและทักษะอื่นๆ ทางภาษาสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 5 แต่ละกลุ่มมีสมาชิก 4 คน ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อน กลุ่มละ 2 คน จับคู่ทำกิจกรรมดังต่อไปนี้ เช่น อ่านให้เพื่อนฟัง ตอบคำถามท้ายบท ฝึกจดจำและสะกดคำ ค้นหาความหมายของคำศัพท์ที่ปรากฏในเรื่อง จากนั้นให้เด็กเก่งและเด็กอ่อนจับคู่กันทำงาน กิจกรรมที่ทำมักเป็นสรุปจุดสำคัญของเรื่องฝึกอ่านเพื่อความเข้าใจ จัดทำโครงร่างของเรียงความ เขียนความ และทบทวนการเขียนเรียงความหรือเรื่องที่เขียน เพื่อปิดท้ายประกาศหน้าห้องเรียนหรือในห้องเรียน เด็กจะไม่ทำการทดสอบ จนกว่าเด็กทั้งสองจะประเมินกันแล้วว่าพร้อมที่จะสอบ เด็กคู่ใดทำคะแนนเฉลี่ยทั้งอ่านและการเขียนได้สูงกว่าเกณฑ์ที่ครูกำหนด ได้รับการประกาศชมเชย

5. Jigsaw I การเรียนรู้แบบนี้ถูกพัฒนาโดย อีเลียต และคนอื่นๆ (Slavin .1991:71 – 82; citing Elliot; et al. 1978) เพื่อใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 6 วิธีนี้กลุ่มหนึ่งจะมีนักเรียน 6 คน ระดับความรู้ต่างกัน สมาชิกแต่ละคนไปเรียนร่วมกับสมาชิกกลุ่มอื่นในหัวข้อที่ต่างกันแล้วทุกกลุ่มของตนเพื่อเสนอเพื่อนในสิ่งที่ตนได้ไปเรียนร่วมกับสมาชิกของกลุ่มอื่น การประเมินผลเป็นรายบุคคล รวมกันเป็นคะแนนของกลุ่ม

6. Jigsaw II การเรียนรู้แบบนี้พัฒนาโดยสลาบิน และคนอื่นๆ (Slavin. 1991: 71 – 82) โดยการผสมผสาน Jigsaw I และ STAD ใช้กับขั้นตอนของการศึกษาด้านสังคมหรือวิชาอื่นที่ต้องการเรียนจากเนื้อหาในหนังสือ มีสมาชิก 4 – 5 คน นักเรียนทุกคนเรียนบทเรียนต่างกันใครที่สนใจหัวข้อเดียวกันจะไปประชุม ค้นคว้า อภิปราย แล้วกลับมาที่กลุ่มเดิมของตน เพื่อสอนเพื่อนในเรื่องที่ตน ไปประชุมกับสมาชิกของกลุ่มอื่นมา มีความรับผิดชอบในตนเองต่องานที่ได้รับมอบหมาย สมาชิกในกลุ่มมีทักษะในการทำงานกลุ่มครูสอนทักษะการทำงานกลุ่ม และประเมินการทำงานของกลุ่มนักเรียน

7. Learning Together การเรียนแบบนี้ จอห์นสัน และ จอห์นสัน พัฒนาขึ้น (Johnson; & Johnson. 1987: 45 – 50) วิธีนี้มีสมาชิกในกลุ่มมี 4 – 5 คน ระดับความรู้ต่างกัน ใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 – 6 ครูทำการสอนทั้งชั้น เด็กแต่ละกลุ่มทำงานตามที่ครูมอบหมาย คะแนนของกลุ่มพิจารณาจากผลงานของกลุ่มสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีความรับผิดชอบในตนเองต่องานที่ได้รับมอบหมาย สมาชิกกลุ่มมีทักษะในการทำงานกลุ่ม ครูสอนทักษะในการทำงานกลุ่มประเมินการทำงานกลุ่มของนักเรียน

8. Group Investigation วิธีนี้มีสมาชิกในกลุ่มมี 2 – 6 คน แต่ละกลุ่มเลือกหัวข้อที่ต้องการค้นคว้า สมาชิกในกลุ่มแบ่งงานกันทำ กลุ่มเสนอผลงานหรือรายงานต่อหน้าชั้น การให้รางวัลหรือคะแนนให้เป็นกลุ่ม (Slavin. 1991: 71 – 82; citing Sharan. 1987)

2.4 การสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD

การสอนด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD : Student Teams – Achievement Divisions) เป็นรูปแบบหนึ่งของการสอนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) พัฒนาขึ้นโดยสลาบิน (Robert, E. Slavin) ผู้อำนวยการโครงการศึกษาระดับประถมศึกษา ศูนย์วิจัยประสิทธิภาพการเรียนของนักเรียนมีปัญหาทางด้านวิชาการแห่งมหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ สหรัฐอเมริกา และเป็นผู้เชี่ยวชาญการสอนคณิตศาสตร์ สลาบิน ได้พัฒนาเทคนิคนี้ขึ้นเพื่อจัดปัญหาทางการศึกษามุ่งเน้นทักษะการคิด การเรียนที่เป็นระบบ เป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับการเรียนเป็นกลุ่ม และเป็นวิธีการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียน

การสอนด้วยเทคนิค เอสทีเอดี เป็นรูปแบบการสอนที่ครบวงจร ผู้เรียนเรียนรู้ได้โดยการลงมือปฏิบัติสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง การสอนวิธีนี้แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มละ 4 – 5 คน เน้นให้มีการแบ่งงานกันทำช่วยเหลือกันร่วมกันทำงานที่ได้รับมอบหมาย ในกลุ่มหนึ่งๆ ประกอบด้วยผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนที่แตกต่างกัน ซึ่งในการจัดแบ่งกลุ่มอาจพิจารณาจากผลการเรียน หรือคะแนนการสอบในภาคเรียนที่ผ่านมา ในขณะที่เรียนสมาชิกในกลุ่มสามารถช่วยเหลือกันในการทำงานในเนื้อหานั้นๆ แต่ในการทดสอบซึ่งจะทำเมื่อเรียนจบเนื้อหานั้นๆ แล้วจะเป็นการทดสอบรายบุคคลช่วยเหลือกันไม่ได้ คะแนนการสอบของสมาชิกในกลุ่มแต่ละคนจะนำมาเฉลี่ยเป็นคะแนนกลุ่ม มีการประกาศคะแนนของกลุ่ม และถ้ากลุ่มใดมีคะแนนเฉลี่ยถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ก็จะมีรางวัลให้ด้วยและเมื่อเรียนครบ 5 – 6 สัปดาห์แล้วผู้เรียนสามารถเปลี่ยนกลุ่มได้

การสอนด้วยเทคนิค เอสทีเอดี จึงเป็นการเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิด เหตุผลซึ่งกันและกัน ได้เรียนรู้สภาพอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของคนในกลุ่ม เพื่อเป็นแนวคิดไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล ตลอดจนเพื่อจะเรียนรู้ และรับผิดชอบงานของผู้อื่นเสมือนงานของตน โดยมุ่งเน้นผลประโยชน์ และความสำเร็จของกลุ่มในการเรียนแบบนี้สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงมี 3 ประการ คือ

1. รางวัลของกลุ่ม ซึ่งได้รับเมื่อกลุ่มทำคะแนนได้ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. ผลความรับผิดชอบรายบุคคล หมายถึง ความสำเร็จของกลุ่มนั้น จะขึ้นอยู่กับการศึกษาที่สมาชิกทุกคนเข้าใจเนื้อหานั้นๆ ดังนั้นสมาชิกทุกคนจะต้องช่วยกันอธิบายให้เข้าใจ เพราะเมื่อมีการทดสอบจะต้องทำด้วยตนเองเป็นรายบุคคลโดยไม่มีผู้ช่วยเหลือ แต่คะแนนที่ได้จากการสอบจะนำมาเฉลี่ยเป็นคะแนนกลุ่ม
3. โอกาสความสำเร็จที่เท่าเทียมกัน หมายถึง สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีโอกาสที่จะทำได้ดีที่สุด และประสบความสำเร็จอย่างเท่าเทียมกัน เพราะฉะนั้น จากประสบการณ์ที่ทำงานร่วมกันมา จะช่วยพัฒนาสมาชิก ดังนั้นการช่วยเหลือของสมาชิกทุกคนจึงเป็นสิ่งที่มีความ

สลาวิน (Slavin, 1995: 4) กล่าวว่า วิธีเอสทีเอดีนี้ สามารถใช้ได้กับทุกวิชา ตั้งแต่คณิตศาสตร์ ไปจนถึงศิลปศึกษา หรือสังคมศึกษา และใช้ได้กับระดับการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงมหาวิทยาลัย และเหมาะสมอย่างยิ่งกับรายวิชาที่มีการวางจุดประสงค์ไว้อย่างแน่ชัด โดยมีคำตอบที่ตายตัว เช่น คณิตศาสตร์ วิชาคำนวณ ต่างๆ การใช้ภาษา และภูมิศาสตร์ เป็นต้น

จุดประสงค์หลักของการของการใช้วิธี เอสทีเอดี ก็เพื่อที่จะจูงใจผู้เรียนให้กระตือรือร้น กล้าแสดงออก และช่วยเหลือกันในการทำความเข้าใจเนื้อหานั้นๆ อย่างแท้จริง สลาวิน (Slavin, 1995: 4) กล่าวเพิ่มเติมว่า การเรียนด้วยเทคนิค เอสทีเอดี เป็นวิธีการเรียนแบบร่วมมือที่ง่ายที่สุด และเป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดสำหรับครูในการเริ่มต้นใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือในห้องเรียน

ดังนั้นเพื่อพิจารณาถึงวิธีการเรียนด้วยเทคนิค เอสทีเอดี แล้วจะเห็นได้ว่า เป็นวิธีการที่เน้นความสำคัญของการเรียนเป็นกลุ่ม การช่วยเหลือกันในกลุ่ม เป็นการฝึกทักษะทางสังคมให้กับผู้เรียน และทำให้มองเห็นคุณค่าของการร่วมมือกันในการแสดงออกทางการเรียนรู้มากขึ้น ซึ่งรูปแบบการเรียนที่มีนักเรียนเป็นศูนย์กลางนี้ น่าจะเหมาะกับการสอนอ่านภาษาไทยเพราะจะทำให้นักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อนร่วมมือกันอ่าน และทำงานร่วมกัน เพื่อทำกิจกรรมในขณะที่อ่านและหลังการอ่าน ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่อ่านมากยิ่งขึ้น อันจะทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาอื่นมากขึ้นด้วย

2.4.1 องค์ประกอบของการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD

รูปแบบการสอนด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 5 ขั้นตอนคือ (Slavin, 1995: 71 – 73)

1. การนำเสนอข้อมูล (Class Presentation) ครูเป็นผู้นำเสนอข้อมูลโดยใช้วิธีการสอนตรงอาจเป็นการใช้เอกสารหรือการบรรยาย เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะเรียน การนำเสนอข้อมูลนี้จะแตกต่างจากการสอนโดยทั่วไป กล่าวคือ นักเรียนจะต้องมีความตั้งใจ และสังเกตขณะครูสอน เพราะนักเรียนต้องลงมือปฏิบัติเอง และมีการทดสอบหลังจากจบบทเรียนหนึ่งๆ

2. การทำงานร่วมกัน (Teams) นักเรียนจะทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มหนึ่งมี 4-5 คน ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์และเพศคละกัน หน้าที่สำคัญของกลุ่มคือ การช่วยเหลือกันเรียนร่วมกัน เตรียมสมาชิกเพื่อการทดสอบหลังจากครูสอนเนื้อหาจบแล้ว สมาชิกจะเข้ากลุ่มเรียนรู้และทำงานจากใบงาน อภิปรายปัญหาพร้อมกันรวมทั้งการตรวจสอบคำตอบการแก้ไขคำตอบ หัวใจสำคัญอยู่ที่สมาชิกแต่ละคน ทุกคนจึงต้องทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด สมาชิกเรียนรู้ให้กำลังใจและเข้าใจร่วมกัน

3. การทดสอบ (Quizzes) เมื่อครูสอนไปประมาณ 1-2 ครั้ง นักเรียนจะทำการทดสอบในสาระที่เรียน ต่างคนต่างสอบจะช่วยเหลือกันไม่ได้

4. การปรับปรุงคะแนน (Individual Improvement Scores) จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถของตนอย่างเต็มที่ นักเรียนสามารถปรับปรุงคะแนนของตนเองให้สูงขึ้น

5. การตัดสินผลงานของกลุ่ม (Team Recognition) จะพิจารณาผลรวมของการปรับปรุงคะแนนของสมาชิกในกลุ่ม กำหนดระดับผลความสำเร็จตามคะแนนที่ได้ของกลุ่ม อาจเป็นคำชมเชย ใบประกาศนียบัตรรางวัล เป็นต้น

2.4.2 ขั้นตอนการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD

กิจกรรมการเรียนการสอนวิธี เอสทีเอดี มีเทคนิค 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ (Slavin, 1995: 73-84)

1. การเตรียมการสอน (Preparation) ครูจะดำเนินการ ดังนี้

1.1 เนื้อหาของบทเรียน การเรียนด้วยเทคนิค เอสทีเอดี สามารถใช้ได้กับเนื้อหาต่างๆ ที่ครูสร้างขึ้น และโดยเฉพาะเนื้อหาที่โครงการการเรียนรู้แบบทีมแห่งมหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์เป็นผู้สร้างขึ้น แต่จะเป็นการง่ายถ้าครูฝึกสอนสร้างขึ้นเองโดยการทำเอกสารประกอบการสอบหรือใบงานกระดาษคำตอบ และข้อทดสอบย่อยสำหรับเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละบท

1.2 การจัดกลุ่มผู้เรียน ในแต่ละกลุ่มควรประกอบด้วยสมาชิก 4 คน เป็นนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูง 1 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน ครูควรจัดกลุ่มให้นักเรียนเอง เพราะถ้าให้นักเรียนจัดกลุ่มเอง นักเรียนจะเลือกคนที่ชอบพอสนิทสนมกันเท่านั้น ขั้นตอนในการจัดกลุ่มได้แก่

1.2.1 จัดทำเอกสารสรุปเกี่ยวกับการเรียนเป็นกลุ่มให้แต่ละกลุ่ม

1.2.2 จัดนักเรียนเข้ากลุ่ม โดยจัดเรียงนักเรียนที่มีผลคะแนนสูงสุดไปถึงต่ำสุด ข้อมูลที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มได้จาก คะแนนการทดสอบจะเป็นสิ่งที่ดีที่สุดรองลงมาคือ การใช้ผลการเรียน ระดับคะแนนวิชาที่ผ่านมา หรือบางครั้งขึ้นอยู่กับวิจารณ์ของผู้อ่านก็ได้

1.2.3 พิจารณาจำนวนกลุ่มในชั้นเรียนในแต่ละกลุ่มควรประกอบด้วยสมาชิก 4 คน ดังนั้นนักเรียนจะมีกี่กลุ่มนั้นให้ใช้ 4หารจำนวนนักเรียน เช่น ในห้องเรียนหนึ่งมีนักเรียน 32 คน ก็จะแบ่งนักเรียนได้ 8 กลุ่ม แต่ถ้าหารด้วย 4 ไม่ลงตัวก็ต้องมีบางกลุ่มที่มีสมาชิกมากกว่า 4 คน เช่น ในห้องเรียนหนึ่งมีนักเรียน 30 คน ก็จะสามารถแบ่งนักเรียนได้ 6 กลุ่ม โดยมีกลุ่ม 5 กลุ่ม ที่มีสมาชิก 4 คน และมี 2 กลุ่มที่มีสมาชิก 5 คน อย่างนี้ เป็นต้น

1.2.4 การจัดนักเรียนเข้ากลุ่ม ในแต่ละกลุ่มควรให้มีความสมดุลกัน เพื่อให้แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถทางการเรียนตั้งแต่ ต่ำ ปานกลาง จนถึงสูง และระดับความสามารถโดยเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มๆ ละ เท่าๆ กัน ซึ่งอาจจัดกลุ่มโดยอาศัยคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบก่อนเรียน หรือคะแนนจากผลการเรียนเดิม

1.2.5 การพิจารณาคะแนนพื้นฐาน คะแนนพื้นฐานหมายถึง คะแนนจากการทดสอบครั้งที่แล้วมา เมื่อครูใช้เทคนิคนี้และมีการทดสอบไป 2 – 3 ครั้ง แล้วนำคะแนนนี้มาเฉลี่ยเป็นคะแนนพื้นฐาน หรืออาจใช้คะแนนผลการเรียนของปีที่ผ่านมาก็ได้

2. รายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรม ประกอบด้วยกิจกรรมย่อยๆ ดังนี้

2.1 การสอน (Teach) ครูใช้วิธีการสอนแบบโดยตรง (Direct Instruction) หรืออภิปราย (Discussion) หรือเสนอโดยใช้เสียง และภาพ (Audiovisual Presentations) จะใช้เวลา 1 – 2 คาบ ในการสอบบทเรียนหนึ่งๆ โดยดำเนินตามแผนการสอน ซึ่งในการนำเสนอบทเรียนนั้นควรครอบคลุมถึงการนำเข้าสู่บทเรียนการพัฒนา และการฝึกโดยให้แนวปฏิบัติรายละเอียด ดังนี้

2.1.1 การนำเข้าสู่บทเรียน (Opening) เป็นการสร้างความสนใจของนักเรียนให้อยากรู้ อยากเห็น อยากเรียน เป็นการเริ่มเข้าสู่การนำเสนอบทเรียน ควรจะ

2.1.1.1 บอกนักเรียนถึงสิ่งที่เรียนว่า คืออะไร มีความสำคัญอย่างไรกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนด้วยการสาธิต การใช้อุปกรณ์ประกอบการอธิบาย หรือยกตัวอย่างปัญหาในชีวิตจริง

2.1.1.2 ทบทวนสั้นๆ เกี่ยวกับทักษะ หรือข้อมูลที่นักเรียนรู้อยู่แล้ว

2.1.2 การพัฒนา (Development) เป็นขั้นที่จัดในชั้นนำเสนอบทเรียน ครูอาจจะปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

2.1.2.1 การสอบโดยวัดตามจุดประสงค์

2.1.2.2 เน้นทักษะความเข้าใจไม่ใช่ความจำ

2.1.2.3 ยกสาระหรือทักษะต่างๆ โดยใช้อุปกรณ์สื่อที่เห็นชัดเจน

2.1.2.4 ประเมินความเข้าใจของนักเรียนบ่อยๆ ด้วยการถามคำถาม

2.1.2.5 อธิบายว่าคำตอบนี้ทำไมถึงถูกต้องและไม่ถูกต้องยกเว้นกรณีที่เห็นชัด

2.1.2.6 เมื่อนักเรียนจับใจความสำคัญได้แล้วให้นำไปสู่สาระถัดไป

2.1.2.7 รักษาประเด็นที่กำลังเรียนอยู่ โดยการถามคำถามต่างๆ และนำไปสู่

บทเรียนทั้งบทอย่างรวดเร็ว

2.1.3 การฝึกโดยให้แนวปฏิบัติ (Guided Practice) เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับบทเรียนที่นำเสนอโดยแนะแนวทางให้ เพื่อให้ นักเรียนมีจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติถือว่าเป็นขั้นฝึกฝนอาจทำดังนี้

2.1.3.1 ให้นักเรียนทุกคนช่วยกันแก้ปัญหา หรือหาคำตอบสำหรับคำถามนั้นๆ

2.1.3.2 สุ่มตัวอย่างนักเรียนเพื่อถาม ซึ่งวิธีนี้เป็นการกระตุ้นนักเรียนทุกคนเตรียมคำถามไว้

2.1.3.3 ไม่ควรให้งานที่ต้องใช้เวลานาน อาจให้นักเรียนเตรียมคำถาม 1-2 ข้อแล้วให้ข้อมูลย้อนกลับ

2.2 การทำงานเป็นกลุ่ม (Team Study) ใช้เวลา 1 – 2 คาบ ในการสอบบทหนึ่งๆ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองโดยการอ่านและศึกษาไปงานร่วมกันกับเพื่อนสมาชิก เอกสารที่ใช้ในขั้นนี้คือ ใบงาน และกระดาษคำตอบกลุ่มละ 2 ใบ สำหรับกลุ่มหนึ่งๆ ในขณะที่เรียนสมาชิกในกลุ่มจะต้องเรียนรู้เนื้อหาอื่นๆ ให้เข้าใจและช่วยกันทำในวันแรกของการเรียน ครูจะอธิบายถึงความหมายของการทำงานแบบร่วมมือ และเทคนิคต่างๆ ในการเรียน

2.2.1 นักเรียนทุกคนต้องรับผิดชอบในการทำให้เพื่อนสมาชิกทุกคนเรียนรู้เนื้อหาให้กระจ่าง

2.2.2 นักเรียนจะเสร็จสิ้นงานที่ได้รับมอบหมายได้ เมื่อสมาชิกทุกคนในกลุ่มเรียนรู้เนื้อหานั้นๆ จนกระจ่างแล้ว

2.2.3 นักเรียนควรจะขอความช่วยเหลือจากเพื่อนในกลุ่มก่อนที่จะถามครู

2.2.4 นักเรียนในกลุ่มควรพูดคุยปรึกษากันเบาๆ

นอกจากนี้ ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนได้รับทราบกฎบางอย่าง เช่น

1. ให้จัดกลุ่มอย่างรวดเร็วและไม่ทำเสียงดังรบกวนผู้อื่น
2. ให้เวลาประมาณ 5 นาทีในการตั้งชื่อกลุ่ม
3. แจกใบงานและกระดาษคำตอบ (กลุ่มละ 2 ชุด)
4. แลกเปลี่ยนความคิด อธิบายโต้ตอบและแบ่งปันใช้อุปกรณ์ร่วมกัน
5. ให้สมาชิกแต่ละคนอธิบายคำตอบแทนที่จะเป็นการตรวจคำตอบ
6. ใช้คำพูดที่สุภาพไม่ก้าวร้าวและไม่เถียงกันด้วยเรื่องส่วนตัว

7. เมื่อเกิดข้อขัดแย้งให้ใช้หลักประชาธิปไตย
8. ตรวจสอบผลงานและคำตอบของกลุ่มก่อนนำเสนอครู และสมาชิกทุกคนต้องยอมรับผิดชอบผลงานกลุ่มเสมือนงานของตน
9. เน้นให้นักเรียนทราบว่า พวกเขาจะจบบทก็ต่อเมื่อแน่ใจว่าสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มทำคะแนนสอบได้ 100%
10. ต้องแน่ใจว่านักเรียนศึกษาเนื้อหาในใบงานจริงๆ ไม่ใช่ถือไว้เฉยๆ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่นักเรียนต้องมีกระดาษเพื่อเอาไว้ตรวจสอบคำตอบของตนเองและของสมาชิกในขณะที่เรียน ผู้เรียนอธิบายคำตอบกันด้วย แทนที่จะเป็นเพียงการตรวจคำตอบจากกระดาษคำตอบเท่านั้น
11. ผู้เรียนมีคำถามให้ถามสมาชิกก่อนที่จะถามครู บทบาทของครู คือ สังเกตและประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยเดินดูทุกกลุ่ม และให้การช่วยเหลือจำเป็น นอกจากนี้ ครูอาจจะมีการซักถามกลุ่ม เพื่อตรวจสอบเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนไปจัดว่าเป็นขั้นที่นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปใช้

2.3 การทดสอบ (Test) จะใช้เวลาในการทดสอบ ½ คาบ โดยเป็นการทดสอบรายบุคคล นักเรียนแต่ละคนได้รับกระดาษทดสอบคนละ 1 ชุด ในการทดสอบนั้นควรจะ

2.3.1 ให้ความเวลาในการทำข้อสอบอย่างพอเพียง แต่ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนปรึกษากันในขณะที่ทำข้อสอบ เพราะต้องการจะให้นักเรียนแสดงให้เห็นว่า ตนเรียนรู้อะไรบ้างจากบทเรียนนี้ ในขณะที่ทำการทดสอบ นักเรียนต้องแยกโต๊ะจากกลุ่ม

2.3.2 ให้มีการแลกเปลี่ยนกระดาษคำตอบเพื่อเปลี่ยนกันตรวจกับผู้อื่นได้ หรือสะสมคะแนนเอาไว้เมื่อเรียนจบบทเรียนแล้ว

2.4 การตระหนักถึงความสำคัญของกลุ่ม (Team Recognition) การตระหนักถึงความสำเร็จของกลุ่ม มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ให้เห็นถึงคะแนนของแต่ละบุคคลที่มีการเพิ่มขึ้นทันทีที่ผู้สอนคำนวณคะแนนของผู้เรียนแต่ละคน ก็จะชี้ถึงคะแนนของแต่ละคนที่เพิ่มขึ้น และจัดคะแนนกลุ่ม มีการให้รางวัลหรือประกาศนียบัตรชมเชยให้กับกลุ่มที่ทำคะแนนสูงๆ ถ้าเป็นไปได้ครูควรจะบอกคะแนนในคาบถัดไป หลังจากการสอบ ซึ่งวิธีนี้จะช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงกันระหว่างการทำคะแนนให้ดีที่สุดกับตระหนักถึงความสำเร็จ และได้รางวัลซึ่งเป็นแรงจูงใจในการเรียนที่ดีด้วย กลุ่มจะได้รับรางวัลก็ต่อเมื่อ กลุ่มนั้นได้รับความสำเร็จเหนือกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งจะตัดสินด้วยคะแนนที่ได้มาจากการทำแบบทดสอบของสมาชิกกลุ่มแต่ละกลุ่มคน แล้วจึงนำมาคำนวณเป็นคะแนนของกลุ่ม

2.5.3 ขั้นตอนการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอสทีเอตี เพื่อให้เหมาะสมกับการสอนทักษะการอ่าน ผู้วิจัยได้ประยุกต์ขั้นตอนการสอนแบบเอส ที เอ ดี ของ สลาวิน ดังนี้

1. ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน และแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้
2. ช้่นกิจกรรมการเรียนการสอน

2.1 ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 – 5 คน ที่มีระดับความสามารถ

แตกต่างกันคือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน ในอัตรา 1 : 2 : 1 สมาชิกจะทำหน้าที่ต่างกัน ดังนี้

ผู้นำกลุ่ม ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการทำงานให้ลุล่วง กระตุ้นเตือนและให้กำลังใจสมาชิก รับเอกสารจากครู และรวบรวมงานส่งครู

ผู้บันทึก ทำหน้าที่จดบันทึกข้อตกลง สรุปผลการทำงาน และรายงานผล

ผู้ชี้แนะ ทำหน้าที่ขยายความรู้ เพิ่มเติมความคิด

ผู้ตรวจสอบ ทำหน้าที่ตรวจสอบความเข้าใจในบทเรียนของสมาชิกให้ทุกคนสามารถอธิบายได้เหมือนกัน

2.2 นำเสนอบทเรียน โดยครูให้ความรู้แก่นักเรียน เพื่อเป็นพื้นฐาน แก่นักเรียนในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของนักเรียนโดยใช้สื่อการสอน เช่น แผ่นใส บัตรคำ รูปภาพ เป็นต้น และให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับบทเรียนที่นำเสนอโดยแนะแนวทางให้

2.3 ปฏิบัติงานกลุ่ม นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยศึกษาจากใบงานร่วมกัน สมาชิกทุกคนเข้าใจ และช่วยเหลือกันทำงาน เพื่อสร้างความเข้าใจสาระการเรียนรู้ด้วยตนเองในการเตรียมตัวทดสอบ

3. ขึ้นสรุป ครูใช้วิสัญญ์นักเรียนบางกลุ่มรายงานผลหรือซักถามเพื่อสรุปความเข้าใจ

4. ขึ้นวัด และประเมินผล

4.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มทำการประเมินผลการทำงานของกลุ่มโดยใช้แบบสังเกต

4.2 นักเรียนแต่ละคนทำแบบทดสอบย่อยเมื่อเรียนจบบทเรียนแต่ละบท

4.3 ครูตรวจผลการสอบ และพิจารณาผลเป็นคะแนนรายบุคคล และคะแนน

เฉลี่ยของกลุ่ม

5. ขึ้นสร้างความประทับใจ ครูประกาศคะแนนของกลุ่มให้รู้พร้อมกำขม รางวัลหรือใบประกาศนียบัตรให้กับกลุ่มที่ทำ

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD

งานวิจัยในประเทศ

มยุรี สาดิวังค์ (2535: 120) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค เอสทีเอดี กับกิจกรรมการเรียนรู้ตามคู่มือครูของ สสวท. กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนสตรีศรีสะเกษ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวนทั้งหมด 96 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 48 คน ใช้เวลาในการทดลอง 13 คาบๆ ละ 50 นาที ผลของการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค เอสทีเอดี กับนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามคู่มือของ สสวท. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และมีความภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โกเมน อรัญเวศ (2538: 51) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบคะแนนสอบปลายภาคเรียน และเปรียบเทียบทักษะเชิงปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอบทบทวนด้วยเทคนิค เอสทีเอดี กับการสอนทบทวนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน เบ็ญจะมะมหาราชอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 81 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 40 และ 41 คน ใช้เวลาในการทดลอง 12 คาบ คาบละ 15 นาที พบว่า คะแนนสอบปลายภาคเรียน วิชาคณิตศาสตร์ (ค 012) ที่ได้รับการสอนทบทวนด้วยเทคนิค เอสทีเอดี ไม่สูงกว่าการสอนทบทวนแบบ ปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทักษะเชิงปฏิบัติสัมพันธ์ของนักเรียน หลังจากการสอน ทบทวนด้วยเทคนิค เอสทีเอดี สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มาลีวรรณ แก่นแก้ว (2538: 73) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพฤติกรรม และ ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่เรียนโดยด้วยเทคนิค เอสทีเอดี กับการเรียนโดยวิธีสอน ตามปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าสำราญ และ โรงเรียนบ้านร้องขี้เหล็ก อำเภอคอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 32 คน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พฤติกรรมที่แสดงออกขณะเรียนนักเรียนเก่งในกลุ่มยอมรับนักเรียน อ่อน และให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อนในกลุ่มกล้าจะถามเพื่อนไม่เข้าใจบทเรียน

งานวิจัยต่างประเทศ

ในต่างประเทศที่มีระบบการวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอเมริกา ซึ่งประกอบด้วยชน หลายเชื้อชาติ และสีผิว งานวิจัยเพื่อมุ่งศึกษาความเหมาะสมของเนื้อหา และวิธีการสอนเป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่างตามระดับชั้นที่ต้องการด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค เอสทีเอดี ตาม เนื้อหาที่สร้างขึ้น เมื่อสอนเสร็จแล้ววัดผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้แบบสอบวัดสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม งานวิจัยเชิงทดลองที่ได้ศึกษามี ดังนี้

สลาวิน (Slavin. 1978) ได้ทดลอง เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางด้านภาษา และความสัมพันธ์ที่ดี ต่อกันระหว่างเพื่อนต่างชาติและสีผิว โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาเกรด 7 จำนวน 62 คน เป็นนักเรียนผิวดำ 37 คน จัดแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม นักเรียนใน กลุ่มทดลองใช้การเรียนรู้ด้วยเทคนิค เอสทีเอดี มีการให้รางวัลเป็นทีม ส่วนนักเรียนในกลุ่มควบคุมใช้วิธี การเรียนแบบปกติทั้งชั้น มีการให้รางวัลเป็นรายบุคคล ทั้งสองห้องสอนโดยครูคนเดียวกัน และใช้เนื้อหา เรื่องเดียวกัน เวลาในการทดลอง 10 สัปดาห์ ผลปรากฏว่า นักเรียนผิวดำในกลุ่มทดลองเรียนรู้ได้ดีกว่า นักเรียนผิวขาวในกลุ่มควบคุม และพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนที่ต่างเชื้อชาติ สีผิวที่ดีกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม

สก็อต (Scott. 1985) ได้ทำการทดลองกับนักเรียนประถมศึกษาเกรด 4 – 6 ซึ่งทำการสุ่ม มาจาก 3 โรงเรียน จำนวน 452 คน แบ่งเป็น 16 ห้องเรียน มาจัดเข้าเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดย ที่กลุ่มทดลองใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยเทคนิค เอสทีเอดี และกลุ่มควบคุมใช้วิธีการเรียนแบบปกติ เพื่อศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสะกดคำ และศึกษาความสัมพันธ์ที่มีต่อกันระหว่างเพื่อนต่างเชื้อชาติและสีผิว ซึ่งนักเรียนเหล่านี้แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มชาวลาตินอเมริกา (Hispanics) กลุ่มผิวขาว กลุ่มผิวดำ และชาวเอเชีย โดยใช้ระยะเวลาในการศึกษา 10 สัปดาห์ ผลปรากฏว่า นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสะกดคำ ไม่แตกต่างกัน และในด้านความสัมพันธ์ที่มีต่อเพื่อนต่างเชื้อชาติ สีผิว ดีกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต

3.1.1 ความหมายของนักคิดเชิงอนาคต

เวห์เมเยอร์ (Wehmeyer. 1986: 61) ได้ให้ความหมายว่า นักคิดเชิงอนาคตคือบุคคลที่ศึกษาข้อมูลจากอดีตและปัจจุบัน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้พยากรณ์เหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคตที่อาจเกิดขึ้น

เจมส์ (James. 1983) ได้ให้ความหมายว่า นักคิดเชิงอนาคตคือผู้ที่มีจินตนาการ หรือการคิดคาดคะเน ทั้งสิ่งที่ถูกและสิ่งที่ผิด ของสิ่งที่เป็นวัตถุหรือสิ่งที่อยู่ในความคิด มากกว่าการใช้ความรู้สึกในจิตใจ ในการสร้างภาพอนาคต

โทมัส (Thomas. 2000) ได้ให้ความหมายว่า นักคิดเชิงอนาคตคือ บุคคลที่มองอนาคตในเชิงวิทยาศาสตร์ และสามารถคาดการณ์อนาคตโดยใช้หลักของเหตุผล เรียนรู้การเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ เพื่อสร้างอนาคตที่ต้องการ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546: 27) ได้ให้ความหมายว่า นักคิดเชิงอนาคตคือ บุคคลที่มีความสามารถในการฉายภาพแนวโน้มที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตโดยใช้หลักการคาดการณ์ที่เหมาะสม

ชัยวัฒน์ คุประตกุล (2540: 27) ได้ให้ความหมายว่า นักคิดเชิงอนาคตคือผู้ที่มองอนาคตอย่างวิทยาศาสตร์ เชื้อในหลักการของเหตุและผลสืบเนื่องต่อกัน มิใช่เชื่อถือในอิทธิพลของอำนาจเหนือธรรมชาติต่ออนาคตของมนุษย์ทั้งตัวบุคคลและสังคม

นาตยา ปิรันธนานนท์ (2527: 71) ได้ให้ความหมายว่า นักคิดเชิงอนาคตคือผู้ที่ศึกษาและทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับอนาคต และเขียนผลงานแสดงความคิดเห็นเรื่องเกี่ยวกับอนาคต

ซึ่งทำให้สรุปได้ว่า นักคิดเชิงอนาคต (Futurist) หมายถึง บุคคลที่สามารถคาดการณ์หรือคาดคะเนสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตด้วยหลักการและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยพิจารณาจากข้อมูลหรือสิ่งที่ได้เกิดขึ้นในอดีตและปัจจุบัน

3.1.2 คุณลักษณะของนักคิดเชิงอนาคต

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546: 33 – 36) ได้ให้แนวคิดซึ่งสามารถจำแนกคุณลักษณะของนักคิดเชิงอนาคตได้ ดังนี้

3.1.2.1 มีหลักในการคาดการณ์ นักคิดเชิงอนาคตจำเป็นต้องมีการใช้หลักการที่เหมาะสมในการคาดการณ์ร่วมด้วยโดยใช้หลักคิดเกี่ยวกับอนาคต หรือรูปแบบกำหนดสถานะของสิ่งนั้นที่ช่วยให้สามารถคาดการณ์ได้ดังแสดงใน ตาราง 1

ตาราง 1 หลักคิดและหลักคาดการณ์อนาคต

หลักคิด	หลักคาดการณ์
สรรพสิ่งเชื่อมโยงสัมพันธ์ เวลาและพื้นที่ที่มีความต่อเนื่อง	พิจารณาปัจจัยขับเคลื่อนอนาคตอย่างเป็นองค์รวม วิเคราะห์อดีต เข้าใจปัจจุบัน เพื่อฉายภาพอนาคต
สรรพสิ่ง “ส่วนใหญ่” เปลี่ยนแปลงอย่างมีแบบแผน	ศึกษารูปแบบก่อนคาดการณ์
สรรพสิ่งมีแนวโน้มเคลื่อนสู่ “ภาวะดุลยภาพ” (Equilibrium)	เข้าใจภาวะดุลยภาพของเรื่องที่คาดการณ์
จินตนาการของมนุษย์ไม่สิ้นสุดและเป็นจริงได้	ใช้วงจรเกิด-ดับของจินตนาการ เพื่อคาดการณ์สิ่งใหม่

3.1.2 หลักคิด สรรพสิ่งเชื่อมโยงสัมพันธ์ สรรพสิ่งเชื่อมโยงสัมพันธ์ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างในโลก ล้วนเชื่อมโยงสัมพันธ์กันซึ่งอาจขยายความได้ว่า ไม่มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งอยู่อย่างเอกเทศ หรือแยกส่วนเป็นอิสระจากสิ่งอื่นแต่ต่างต้องพึ่งพาอาศัยกันและรับผลกระทบจากการกระทำของกันและกัน อันเนื่องจากทั้งตัวเราและทุกสรรพสิ่งต่างอยู่ในโลกใบเดียวกัน จึงต้องอยู่ภายใต้กฎของจักรวาล และกฎที่มนุษย์ในสังคมกำหนดขึ้น ซึ่งมีผลกระทบเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน ทำให้เราเป็นทั้งผู้ได้รับผลกระทบ และสร้างผลกระทบให้กับสิ่งต่างๆ ในสภาพแวดล้อมรอบตัว

3.1.2.1 หลักคาดการณ์ พิจารณา “ปัจจัยขับเคลื่อนอนาคต” อย่างองค์รวม หมายถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอนาคตของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเราต้องคาดการณ์ว่า ปัจจัยเหล่านี้จะเป็นเช่นไรในอนาคต และจะกระทบต่อเป้าหมายที่เราต้องการบรรลุอย่างไรบ้าง สิ่งที่เป็นปัจจัยขับเคลื่อนเหล่านี้แบ่งออกเป็น

1. ปัจจัยภายใน ได้แก่ การตัดสินใจของเราในการดำเนินการเรื่องนั้นๆ เราในฐานะ “ผู้สร้างอนาคต”
2. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัจจัยที่อยู่นอกขอบเขตการควบคุมของเราเป็นปัจจัยที่เราเป็นผู้รับผลกระทบที่เกิดขึ้น

3.1.3 หลักคิด เวลาและพื้นที่ที่มีความต่อเนื่อง หลักนี้ตั้งอยู่บนข้อสมมติว่า เวลาและพื้นที่ดำรงอยู่อย่างมีเอกภาพในความต่อเนื่อง โลกปัจจุบันถูกสร้างขึ้นจากโลกในอดีต และในโลกอนาคตถูกสร้างขึ้นจากโลกปัจจุบัน ทุกสิ่งที่เราทำขึ้นในอดีตมีผลต่อปัจจุบัน สิ่งที่เกิดขึ้นในวันนี้ย่อมส่งผลต่อความเป็นไปของอนาคตด้วยเหตุผลนี้ เราจึงสามารถรู้เกี่ยวกับอนาคตได้ จากการพิจารณาอย่างรอบคอบว่าช่วงเวลาที่ผ่านมาเกิดอะไรขึ้นบ้างในโลกนี้

3.1.3.1 หลักคาดการณ์ วิเคราะห์อดีต เข้าใจปัจจุบัน เพื่อฉายภาพอนาคต อดีต ปัจจุบัน อนาคต มีความเชื่อมโยงในความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังนั้นการที่เราจะสามารถคาดการณ์อนาคตได้ จำเป็นทำความเข้าใจปัจจุบันว่าเกิดอะไรขึ้น สภาพปัจจุบันเกิดจากสาเหตุอะไรในอดีต และหากยังคงเป็นเช่นนี้ต่อไปของอนาคตจะเป็นการเชื่อมโยงกัน บนพื้นฐานของเหตุผลข้อเท็จที่เกิดขึ้นในขณะที่เราคาดการณ์ สิ่งนั้นหรือเหตุการณ์นั้นที่เกิดขึ้นอาจเป็นเรื่องเล็กน้อย เป็นเหมือนสิ่งปกติทั่วไปไม่มีผลกระทบในวงกว้าง แต่หากเรามองออกไปในอนาคต สิ่งเหล่านี้อาจส่งผลต่อเนื่องในมุมมองกว้างได้ จากความต่อเนื่องของเวลาและพื้นที่

3.1.4 หลักคิด สรรพสิ่งส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงอย่างมีแบบแผน เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุด มักมีแบบแผนบางอย่างในการกำหนดความเป็นไปของสิ่งนั้น เนื่องจากสรรพสิ่งทั้งหลายต่างอยู่ภายใต้กฎระเบียบ ทั้งกฎระเบียบของธรรมชาติและกฎเกณฑ์ทางสังคมที่มนุษย์กำหนดขึ้น จึงทำให้เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้กฎเหล่านี้มีรูปแบบการเปลี่ยนแปลงบางอย่างที่สามารถคาดการณ์ได้ ดังนั้นยิ่งรู้กฎเหล่านี้มากเพียงใด ย่อมจะยิ่งช่วยเราในการคาดการณ์อนาคตมากยิ่งขึ้นเท่านั้น โดยรูปแบบการเปลี่ยนแปลงอาจเป็นในลักษณะ ดังนี้

3.1.4.1 การเปลี่ยนแปลงที่มีรูปแบบการวนซ้ำ การเปลี่ยนแปลงในบางเหตุการณ์อาจมีลักษณะเป็นวัฏจักร หรือการวนซ้ำดังเช่นที่เคยเกิดขึ้นในอดีต ทำให้เราสามารถใช้อารวนซ้ำในการคาดการณ์อนาคตได้ง่ายขึ้น การวนซ้ำ การวนซ้ำมักจะอิงกับกฎต่างๆ อาทิ อิงตามกฎธรรมชาติ และอิงตามรอบปีปฏิทิน

3.1.4.2 การเปลี่ยนแปลงแบบมีแนวโน้ม การเปลี่ยนแปลงในบางเหตุการณ์ จะอยู่ภายใต้หลักความต่อเนื่องจากอดีตอันช่วยให้เราสามารถคาดการณ์แนวโน้มได้ ดังที่ได้กล่าวข้างต้น โดยตั้งอยู่บนข้อสมมติที่ว่า สถานการณ์ที่เราสังเกตการณ์ในวันนี้จะยังคงอยู่เหมือนเดิม หรือมีเช่นนั้นจะยังคงเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกับที่เราสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน รูปการที่เกิดขึ้นของเหตุการณ์หนึ่งๆ อาจมีลักษณะเป็นแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้น ลดลงหรือคงที่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยขับเคลื่อน ถ้าปัจจัยขับเคลื่อนเหมือนที่ผ่านมามีแนวโน้มของเหตุการณ์นั้นย่อมมีลักษณะต่อเนื่องจากอดีต

เวห์เมเยอร์ (Wehmeyer. 1986: 33 – 47) ได้จำแนกคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต ซึ่งประกอบไปด้วย 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการมองการณ์ไกล นักคิดเชิงอนาคตมีการจัดการ การวางแผนเกี่ยวกับชีวิตของตนเอง และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับอนาคต และสามารถเตรียมพร้อมรับกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างรอบคอบและระมัดระวัง
2. ด้านการรวบรวมข้อมูลรอบด้านก่อนตัดสินใจ นักคิดเชิงอนาคตมีการศึกษาข้อมูล ข้อดี ข้อเสีย และสิ่งที่เกี่ยวข้องต่างๆ อย่างมากพอเพียงจึงจะนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจทำสิ่งใดลงไป
3. ด้านการมองเห็นความสัมพันธ์ของสรรพสิ่ง นักคิดเชิงอนาคตจะมองว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในโลกมีความสัมพันธ์กัน พึ่งพาอาศัยกัน และรับผลกระทบจากการกระทำของกันและกัน
4. ด้านการยอมรับการเปลี่ยนแปลง นักคิดเชิงอนาคตจะเป็นผู้ที่เลือกสามารถยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ และยอมรับว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตจะเป็นสิ่งที่ดีกว่าสิ่งที่อยู่ในปัจจุบันและในอนาคตจะต้องมีสิ่งที่ดีที่สุดเกิดขึ้น
5. ด้านการกำหนดอนาคตที่ต้องการด้วยตนเองนักคิดเชิงอนาคตจะเป็นผู้ที่เลือกหรือกำหนดอนาคตที่ต้องการด้วยการกำหนดการกระทำของตนเอง ทั้งในด้านดีและไม่ดี
6. การมองทุกสิ่งในแง่บวก นักคิดเชิงอนาคตที่สามารถมองเห็นในสิ่งต่างๆ ในด้านที่ดีและมีความเชื่อว่าการกระทำในสิ่งที่ดี จะช่วยสร้างโลกอนาคตให้ดีกว่า

3.2 การคิดอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์แนวโน้มที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างชัดเจนและสามารถนำสิ่งที่คาดการณ์นั้นมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม กระบวนการคิดคาดการณ์ภาพอนาคต มี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 กำหนดเรื่องที่ต้องการคิดการณภาพอนาคต เป็นการกำหนดเรื่องสำคัญ ที่จะต้องวางแผนล่วงหน้า และภาพอนาคตที่คิดการณนั้นนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง

ขั้นที่ 2 พิจารณาปัจจัยที่เป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดภาพอนาคต เป็นการพิจารณาถึงปัจจัยที่เป็นตัวขับเคลื่อน หรือมีอิทธิพลต่อการกำหนดภาพอนาคตของเรื่องนั้นๆ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวได้มาจากประสบการณ์การศึกษา ค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมครบถ้วนมากที่สุด

ขั้นที่ 3 จำแนกปัจจัยที่แน่นอน หลังจากพิจารณากำหนดปัจจัยที่เป็นตัวขับเคลื่อน ให้เกิดภาพอนาคต ในขั้นตอนที่ 2 แล้ว นำปัจจัยเหล่านั้นมาจำแนกระหว่างปัจจัยที่แน่นอนและไม่แน่นอน ซึ่งตัวปัจจัยที่แน่นอนจะมีอิทธิพลในการกำหนดภาพอนาคตที่มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน สำหรับตัวปัจจัยที่ไม่แน่นอนจะเป็นตัวแปรที่จะกำหนดภาพอนาคตมีผลแตกต่างกันไปซึ่งเราควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ เพื่อจะได้วางแผนเตรียมพร้อมสำหรับรองรับความผันผวนของเหตุการณ์หรือภาพอนาคตต่อไป

ขั้นที่ 4 พิจารณาคัดเลือกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาพอนาคตมากที่สุด ปัจจัยที่ควรให้ความสนใจมากที่สุดคือ ปัจจัยที่ไม่แน่นอนเพราะปัจจัยที่ไม่แน่นอนเหล่านั้นจะมีอิทธิพลทำให้ภาพอนาคตแต่ละภาพมีความแตกต่างกัน ดังนั้น จึงควรพิจารณาคัดเลือกและจัดอันดับปัจจัยที่ไม่แน่นอนที่สำคัญที่สุด เหลือเพียง 2 – 3 ปัจจัย

ขั้นที่ 5 เขียนภาพอนาคตของเรื่อง ขั้นตอนนี้ เป็นการเสนอผลที่เป็นภาพอนาคตจากปัจจัยขับเคลื่อนที่ไม่แน่นอน ซึ่งจากตัวอย่างข้างต้น “แนวโน้มการพัฒนาโรงเรียนบางแก้วประชานุเคราะห์โรงเรียนในฝัน 3 ปีข้างหน้า”

จากขั้นตอนที่ 4 สามารถอธิบายคาดการณ์ภาพการพัฒนาโรงเรียนในอนาคตอันเนื่องมาจากปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้ง 3 ปัจจัย

3.3 เทคนิคการสร้างความคิดอนาคตแก่ผู้เรียน

การสร้างความคิดอนาคตแก่ผู้เรียนนั้น ผู้สอนสามารถใช้เทคนิค ดังนี้

1. เสริมเพิ่มกำลังใจให้มีส่วนร่วมตัดสินใจ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนกล้าคิดกล้าแสดงออก
2. ขจัดความกลัวในสิ่งที่ไม่รู้ กลัวความล้มเหลวโดยเป็นแบบอย่างทั้งด้วยวาจาและการกระทำ
3. ฝึกให้มีความพร้อมที่จะกล้าเสี่ยงและเรียนรู้จากความผิดพลาด
4. เป็นแบบอย่างการมุ่งมั่นในการทำงานทั้งรู้ว่าอาจจะมีปัญหาอุปสรรคที่จะต้องแก้ไขเกิดขึ้น
5. ฝึกการเป็นผู้มีความตระหนัก รู้เท่าทันและมีความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น และมุ่งมั่นกับการสำเร็จตามเป้าหมาย
6. สร้างบรรยากาศในการเรียนและการทำงานเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิด
7. สร้างโอกาสสำหรับการศึกษาค้นคว้าและโอกาสในการค้นพบสิ่งใหม่ๆ
8. ฝึกให้เป็นคนใจกว้างต่อความคิดใหม่ๆ และสิ่งใหม่ๆ รอบตัว
9. วางแผนสำหรับการทำงานของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมาย แต่ควรมีการวางแผนสำรองไว้ด้วย
10. ควรจัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริม หรือพัฒนาแนวความคิดในการคิดอนาคต โดยเฉพาะ

3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะนักคิดเชิงอนาคต

3.4.1 งานวิจัยในประเทศ

วรรณ จารุทัศน์ (2519: 69 – 74) ได้ศึกษาพฤติกรรมการยอมรับนวัตกรรมบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับลักษณะมุ่งอนาคต โดยศึกษาวิจัยเปรียบเทียบลักษณะการดำรงชีวิตของครอบครัวที่ใช้เทคนิคใหม่ในการทำนากับครอบครัวที่ทำนแบบดั้งเดิมในเขตตำบลเสม็ด และเขตตำบลตะกอบ อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า ชาวานาที่ยอมรับเทคโนโลยีใหม่ๆ ไปใช้นั้นเป็นชาวานาที่

มองเห็นคุณค่าเวลา มีการวางแผนที่จะทำงานตลอดปี มีลักษณะเป็นผู้มีความเพียรพยายามในการประกอบอาชีพสูง

วิชัย เอียดบัว (2534: 178 – 183) ได้ศึกษาลักษณะจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการยอมรับนวัตกรรมทางวิชาการของครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ครูที่ตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญของความรู้ การแสวงหาความรู้และนำความรู้ไปใช้นั้น เป็นบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงด้วย

กนกวรรณ อุ๋นใจ (2535: บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการใช้เทคนิคการพยากรณ์ที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาโดยการใช้เทคนิคการพยากรณ์ มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่านักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้นหลังจากได้รับการพัฒนาโดยการใช้เทคนิคการพยากรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้นหลังจากได้รับข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต ที่กล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่าคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต เป็นความปรารถนาของผู้เรียนที่ต้องการได้รับผลในการเรียนที่ต้องพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จ และเห็นผลในอนาคต ซึ่งคุณลักษณะมุ่งอนาคตของผู้เรียนจะเพิ่มความมั่นใจ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และเกิดความมั่นคงยิ่งขึ้น

3.4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ทีฮาน (วิชัย เอียดบัว. 2534: 42; อ้างอิงจาก Teahan. 1958: 379 – 380) ได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคต การมองโลกในแง่ดี และการมุ่งสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการของนักเรียนชายระดับมัธยมของสหรัฐอเมริกา โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน ปรากฏว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมมุ่งสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการสูง เป็นบุคคลที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงด้วย

เจสมิ (เพ็ญจันทร์ สว่างวงศ์ตระกูล. 2539: 46; อ้างอิงจาก Gjesme. 1982: 172 – 189) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคตกับความวิตกกังวลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 507 คน ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความสามารถในการแก้ปัญหา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอน ต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย
3. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
4. แบบแผนการทดลอง
5. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 5 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 200 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากมา 1 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน 40 คน

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โดยใช้เวลาดทดลองสัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที รวม 14 คาบ

3. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองเป็นเนื้อหาในวิชาสังคมศึกษา รายวิชา ส 42202 การพัฒนาเศรษฐกิจไทยในอนาคต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยมีหัวข้อเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. กว่าจะมาเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
2. แผนในอดีตสู่อนาคต
3. มุมมองที่ก้าวไกลในวิสัยทัศน์ทางเศรษฐกิจ
4. มุมมองอนาคตการเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ

4. แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งทำการทดลองตามแผนการวิจัยแบบ One – Group Pretest – Posttest Design (ลิ้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2531: 216) ดังปรากฏในตาราง ดังนี้

ตาราง 2 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	การทดลอง	สอบหลัง
R _E	T ₁	X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

- R_E แทน กลุ่มทดลองที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD
- T₁ แทน การทดสอบก่อนเรียน
- T₂ แทน การทดสอบหลังเรียน
- X แทน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD

5. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD วิชาสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจไทย
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจไทย
3. แบบสอบถามวัดคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD

การสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD วิชาสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจไทย ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

1.2 ศึกษาหลักสูตร ความมุ่งหมายของหลักสูตรผลการเรียนรู้ของวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจไทย จากหลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช 2544 เพื่อนำมาสร้างแผนการสอน

1.3 วิเคราะห์หลักสูตรโดยนำคำอธิบายรายวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจไทย มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กิจกรรม คาบเวลา ดังนี้

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง กว่าจะมาเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 3 คาบ

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง จากแผนในอดีตสู่ปัจจุบัน 3 คาบ

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง วิสัยทัศน์ก้าวไกลในทางเศรษฐกิจ 3 คาบ

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง มุมมองอนาคตการเปลี่ยนแปลงแผน

พัฒนาเศรษฐกิจ 3 คาบ

1.4 จัดทำแผนการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ซึ่งมีกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

1.4.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียนและแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้

1.4.2 ขั้นกิจกรรมการเรียนการสอน

1.4.2.1 ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 – 5 คน ที่มีระดับความสามารถแตกต่างกันคือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน ในอัตรา 1 : 2 : 1 สมาชิกจะทำหน้าที่ต่างกัน ดังนี้

ผู้นำกลุ่ม ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการทำงานให้ลุล่วง กระตุ้นเตือน และให้กำลังใจสมาชิก รับเอกสารจากครู และรวบรวมงานส่งครู

ผู้บันทึก ทำหน้าที่จดบันทึกข้อตกลง สรุปผลการทำงาน และรายงานผล

ผู้ชี้แนะ ทำหน้าที่ขยายความรู้ เพิ่มเติมความคิด

ผู้ตรวจสอบ ทำหน้าที่ตรวจสอบความเข้าใจในบทเรียนของสมาชิกให้ทุกคนสามารถอธิบายได้เหมือนกัน

1.4.2.2 นำเสนอบทเรียน โดยครูให้ความรู้แก่นักเรียน เพื่อเป็นพื้นฐานแก่นักเรียนในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของนักเรียนโดยสื่อการสอน เช่น แผ่นใส บัตรคำ รูปภาพ เป็นต้น และให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับบทเรียนที่นำเสนอโดยแนะแนวทางให้

1.4.2.3 ปฏิบัติงานกลุ่ม นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยศึกษาจากใบงานร่วมกันสมาชิกทุกคนเข้าใจ และช่วยเหลือกันทำงาน เพื่อสร้างความเข้าใจสาระการเรียนรู้ด้วยตนเองในการเตรียมตัวทดสอบ

1.4.3 ขั้นสรุป ครูใช้วิธีสุ่มนักเรียนบางกลุ่มรายงานผลหรือซักถาม เพื่อสรุปความเข้าใจ

1.4.4 ขั้นวัดและประเมินผล

1.1.4.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มทำการประเมินผลการทำงานของกลุ่มโดยใช้แบบสังเกต

1.1.4.2 นักเรียนแต่ละคนทำแบบทดสอบย่อยเมื่อเรียนจบบทเรียนแต่ละบท

1.1.4.3 ครูตรวจผลการสอบและพิจารณาผลเป็นคะแนนรายบุคคลและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม

1.4.5 ขั้นสร้างความประทับใจ ครูประกาศคะแนนของกลุ่มให้ผู้พร้อมคำชมรางวัลหรือใบประกาศนียบัตรให้กับกลุ่มที่นำเสนอผลงาน

1.5 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไขในเรื่องความถูกต้องของเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อหาประสิทธิภาพความเที่ยงตรงด้านเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับพฤติกรรมที่วัด (IOC) ที่มีค่า 0.5 ขึ้นไป แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

1.6 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและเคยเรียน เรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจไทยมาแล้ว จำนวน 42 คน เพื่อหาข้อบกพร่องในด้านการใช้ภาษา การสื่อความหมาย และเวลาที่เหมาะสม ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก่อนนำไปใช้จริง

1.7 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ไปสอนเพื่อทำการวิจัยต่อไป

2. การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจไทย มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบ และการเขียนข้อสอบ จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผล

2.2 ทำการวิเคราะห์หลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่สอนตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 ศึกษาเนื้อหาและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อแบ่งพฤติกรรมการวัดตามหลักการของ บลูม (Bloom, 1956: 49 – 50) สำหรับเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจว่า ต้องการวัดพฤติกรรมในเนื้อหาอะไร จำนวนมากน้อยเพียงใด ซึ่งจุดประสงค์ในการวัดครั้งนี้ประกอบด้วยพฤติกรรมที่ต้องการวัด 6 ด้าน คือ

1. ความรู้ – ความจำ
2. ความเข้าใจ
3. การนำไปใช้
4. การวิเคราะห์
5. การสังเคราะห์
6. การประเมินค่า

2.2.2 สร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร การสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตรจัดทำเป็นตาราง 2 ทาง ทางแนวนอนเรานำเนื้อหาที่วิเคราะห์ไว้แล้วบรรจุลงไป ส่วนทางแนวตั้งบรรจุพฤติกรรมที่คาดหวังลงไป

2.2.3 กำหนดน้ำหนักของเนื้อหาและพฤติกรรมแต่ละช่อง โดยปกติกำหนดให้คะแนนเต็มช่องละ 10 คะแนน แล้วจึงพิจารณาให้ค่าน้ำหนักว่าเนื้อหาและพฤติกรรมนั้นๆ สำคัญมากน้อยเท่าใด จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน โดยผู้สอนต้องลงคะแนนไปในตารางวิเคราะห์หลักสูตรจนครบทุกช่อง

2.2.4 นำตารางวิเคราะห์หลักสูตรที่กำหนดน้ำหนักเรียบร้อยแล้ว มารวมกัน จะมีคะแนนในแต่ละช่องรวม 10 ค่า แล้วหาค่าเฉลี่ยใส่ตารางรวมแล้วนำมาเทียบบัญญัติไตรยางศ์ ให้ช่องรวมสุดท้ายมีค่าเป็น 100 หน่วย เมื่อทำตารางวิเคราะห์หลักสูตรที่มีหน่วยเป็น 100 เสร็จแล้ว จึงนำไปเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนและเป็นแนวทางในการออกข้อสอบต่อไป

2.2.5 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามเนื้อเรื่องที่ใช้ในการทดลอง โดยยึดเกณฑ์ตามผลวิเคราะห์หลักสูตร แบบทดสอบที่สร้างขึ้นเป็นแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก และครอบคลุมเนื้อหาที่สอน จำนวน 60 ข้อ

2.2.6 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบทดสอบ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและพฤติกรรมที่ต้องการวัด จากนั้นคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่า IOC 0.67 – 1.00 จัดพิมพ์เป็นชุดแบบวัดผลสัมฤทธิ์

2.2.7 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์ไปทดลองกับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน แล้วนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 27 % ของ จุง เตห์ ฟาน (ลิวน สายยศ; และ อังคณา สายยศ; อ้างอิงจาก Fan. 1952: 3 – 32)

2.2.8 คัดเลือกเฉพาะข้อสอบที่มีความยากง่าย (p) ระหว่าง .20 - .80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .20 ขึ้นไป ได้ค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง .45 - .78 ค่าอำนาจจำแนก .20 - .80

2.2.9 นำแบบทดสอบที่คัดเลือก ไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 42 คน แล้วนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร สูตร KR - 20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 23) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ เท่ากับ 0.943

2.2.10 นำแบบทดสอบที่มีประสิทธิภาพไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

3. แบบสอบถามวัดคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต มีองค์ประกอบ ดังนี้

3.1 ศึกษาทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของนักคิดเชิงอนาคต เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามวัดคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต

3.2 สร้างแบบสอบถามวัดคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต จำนวน 60 ข้อ ให้ครอบคลุมลักษณะที่ต้องการจะวัด 6 ด้าน ด้านละ 10 ข้อ โดยมีหลักการสร้างตามระเบียบวิธี ลิเคิร์ต ซึ่งเป็นชนิด 4 ตัวเล็ก คือ จริง ก่อนข้างจริง จริงบางครั้ง และไม่จริง

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความทางบวก

จริง	ให้ระดับคะแนน	4	คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้ระดับคะแนน	3	คะแนน
จริงบางครั้ง	ให้ระดับคะแนน	2	คะแนน
ไม่จริง	ให้ระดับคะแนน	1	คะแนน

ข้อความทางลบ

จริง	ให้ระดับคะแนน	1	คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้ระดับคะแนน	2	คะแนน
จริงบางครั้ง	ให้ระดับคะแนน	3	คะแนน
ไม่จริง	ให้ระดับคะแนน	4	คะแนน

3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างคำถามกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพิจารณาจาก ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ระดับ 0.5 ขึ้นไป มีค่า IOC 0.67 – 1.00 นำมาใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกับที่ใช้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 42 คน

3.4 นำผลจากข้อ 3.3 มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 125 – 126) คัดเลือกแบบสอบถาม จำนวน 30 ข้อ ที่มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.25 – 0.71 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.915

3.5 นำแบบสอบถามวัดคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตไปใช้ในการวิจัยต่อไป

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามขั้นตอน ดังนี้

1. คัดเลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจับสลากมา 1 ห้องเรียน จาก 5 ห้อง มีจำนวนนักเรียน 40 คน
2. ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจไทย และแบบสอบถามวัดคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต
3. ดำเนินการสอนโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD เป็นระยะเวลา 12 คาบ
4. เมื่อสิ้นสุดตามกำหนดแล้ว จึงทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจไทย และแบบสอบถามวัดคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต
5. นำผลคะแนนจากการตรวจแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจไทย และแบบสอบถามวัดคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ใช้สูตรของ ล้วน ยศสาย และ อังคณา ยศสาย (2538: 73)

$$\text{จากสูตร } \bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ของคะแนน จำนวนจากสูตร พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540: 143)

$$\text{จากสูตร} \quad S = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 หากำดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมที่ต้องการวัดของแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบสอบถามวัดคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 117)

$$\text{จากสูตร} \quad IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หากความยากง่าย (Difficulty index : p) และหากำอำนาจจำแนก (Discrimination index : r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้หลักการวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้หลักการจัดกลุ่ม 27% กลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ แล้วเปิดตารางสำเร็จรูปของ จุง เตห์ ฟาน (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ; อ้างอิงจาก Fan. 1952: 3 – 32)

2.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้สูตร KR - 20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 23)

$$\text{จากสูตร} \quad r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	k	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
	p	แทน	สัดส่วนของคนทำถูกในแต่ละข้อ = $\frac{\text{จำนวนของคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$
	q	แทน	สัดส่วนของคนทำผิดในแต่ละข้อ = $1 - p$
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนข้อจับ

2.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตโดยใช้สูตร การหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 125 – 126)

จากสูตร
$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	n	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	S_i^2	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
	S_t^2	แทน	สัดส่วนของคนทำถูกในแต่ละข้อ

3. สถิติที่ใช้ตรวจสอบสมมติฐาน ได้แก่ การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในกลุ่มทดลองก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ t -test Dependent Sample (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 165)

จากสูตร
$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}; df = N - 1$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณา t -distributions
	D	แทน	ผลต่างของคะแนนทดสอบหลังการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD
	$\sum D$	แทน	ผลรวมของผลต่างระหว่างคะแนนทดสอบหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD
	N	แทน	จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้ใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนของกลุ่มตัวอย่างจากการทดลองก่อนเรียนและหลังเรียน
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-test แบบ Dependent
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD
2. คุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD

ผู้วิจัย ได้นำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบกัน โดยวิธีการทางสถิติ t-test แบบ Dependent Samples ได้ผลดังแสดงใน ตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD

ผลการสอบ	n	$\bar{X}$	SD	t
คะแนนก่อนเรียน	40	15.25	2.73	34.00 **
คะแนนหลังเรียน	40	33.42	1.95	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1

2. คุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD

ผู้วิจัยได้นำคะแนนแบบสอบถามวัดคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบกัน โดยวิธีการทางสถิติ t-test แบบ Dependent Samples ได้ผลดังแสดงใน ตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD

ผลการสอบ	n	$\bar{X}$	SD	t
คะแนนก่อนเรียน	40	53.55	7.07	85.134 **
คะแนนหลังเรียน	40	105.55	6.84	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า คะแนนแบบสอบถามวัดคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาลักษณะสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD และคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต ซึ่งสรุปขั้นตอนและผลการศึกษา ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีแบบร่วมมือเทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD มีคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 5 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 200 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากมา 1 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD วิชาสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจไทย
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจไทย
3. แบบสอบถามวัดคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต

การดำเนินการทดลอง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามขั้นตอน ดังนี้

1. สุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจับสลากมา 1 ห้องเรียน จาก 5 ห้อง มีจำนวนนักเรียน 40 คน
2. ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจไทย และแบบสอบถามวัดคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต
3. ดำเนินการสอนโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD เป็นระยะเวลา 12 คาบ
4. เมื่อสิ้นสุดตามกำหนดแล้ว จึงทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจไทย และแบบสอบถามวัดคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต
5. นำผลคะแนนจากการตรวจแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจไทย และแบบสอบถามวัดคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากผลต่างของคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนการจัดการเรียนกับหลังการจัดการเรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD โดยใช้ t-test แบบ Dependent
2. วิเคราะห์คุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากผลต่างของคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนจัดการเรียนกับหลังการจัดการเรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD โดยใช้ t-test แบบ Dependent

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD สรุปผลได้ ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. คุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต ผลจากการศึกษาวิจัยอภิปรายได้ ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ โดยการเรียนรู้ด้วยวิธีการจัดการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ที่เน้นความสำคัญของการเรียนเป็นกลุ่ม ที่ต้องทำงานร่วมกันช่วยเหลือกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งจูงใจเข้าสู่บทเรียน ครูเป็นผู้แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจในบทเรียน ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้เรียนมีความต้องการที่จะเรียนรู้ ในชั้นกิจกรรมการเรียนการสอน ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ที่มีนักเรียนมีความสามารถแตกต่างกัน คือ เก่ง ปานกลาง อ่อน สมาชิกช่วยเหลือกันทำงานในกลุ่ม เป็นการฝึกทักษะความรับผิดชอบและสร้างคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตให้กับผู้เรียน โดยผู้นำกลุ่มควบคุมการทำงานของกลุ่มได้ดี มีการกระตุ้นสมาชิกในกลุ่มให้เกิดแรงจูงใจในการศึกษา แล้วร่วมกันสรุปโดยมีผู้บันทึกในกลุ่มทำหน้าที่สรุปผลความรู้ที่ได้ศึกษาของสมาชิกในกลุ่ม ผู้ชี้แนะของแต่ละกลุ่มก็เสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมได้ดี และในแต่ละกลุ่มมีผู้ตรวจสอบช่วยเสริมความเข้าใจอธิบายในเนื้อหาได้ดี แล้วนำเสนอความรู้จากการศึกษาร่วมกัน นำเสนอให้ทุกกลุ่มได้เข้าใจ ซึ่งผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ส่วนขั้นสรุป กลุ่มที่รายงานหน้าชั้นเรียนสามารถรายงานได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบ มีคะแนนออกมาดี ทั้งคะแนนบุคคลและคะแนนกลุ่ม ครูจึงกล่าวชมเชย พร้อมมอบรางวัลให้กับผู้เรียน ซึ่งรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD นี้ น่าจะเหมาะกับการสอนอ่านภาษาไทย และสังคม สังคม เพราะจะทำให้ให้นักเรียน เก่ง ปานกลางและอ่อน ร่วมมือกันอ่านและทำงานร่วมกัน เพื่อทำกิจกรรมในขณะที่อ่านและหลังการอ่าน ได้อภิปรายในบทเรียนร่วมกัน การนำเสนอหน้าชั้นเรียนก็เป็นการแบ่งปันความรู้เพิ่มความเข้าใจให้กับเพื่อนกลุ่มอื่นมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่อ่านและจากที่กลุ่มอื่นๆ รายงานมากยิ่งขึ้น โดยส่งเสริมผู้เรียนมีคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต อันจะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาอื่นมากขึ้น ด้วยเหตุผู้เรียนได้ใช้ความคิดร่วมกัน แลกเปลี่ยนแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ความคิด เพื่อเป็นแนวคิดไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการศึกษา ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา ศิริรักษ์ (2540: 140) ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ความสามารถในการแก้ไขปัญหาและบุคลิกภาพ ประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีสอนแบบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอน แบบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือกับการสอนแบบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากข้อมูลดังกล่าว เป็นเหตุสนับสนุนได้ว่าการเรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD มีความสามารถในหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. คุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 จากผลการวิจัยดังกล่าวที่ใช้การสอนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD จึงเป็นการเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางความคิดได้อย่างหลากหลาย ผู้เรียนสามารถจัดลำดับความคิดได้อย่างเป็นขั้นตอน ทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต ประกอบด้วยการมองการณ์ไกล โดยผู้เรียนได้เข้ากลุ่มเพื่อทำกิจกรรม แบ่งการทำงาน วางแผนในการศึกษา บทเรียนอย่างรอบคอบ ทำให้เกิดกระบวนการระดมความคิดเพื่อเตรียมรายงานหน้าชั้นเรียน โดยอาศัยการรวบรวมข้อมูลรอบด้านก่อนที่ผู้เรียนจะตัดสินใจที่จะสรุปวิเคราะห์ในบทเรียนที่ได้รับการมอบหมายจากครู ระหว่างที่ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย พบเจอปัญหาที่สมาชิกมีความคิดที่แตกต่าง มองเห็นประเด็นข้อสำคัญในบทเรียนไม่เหมือนกัน แต่ก็เชื่อมโยงเนื้อหา และมองเห็นความสัมพันธ์ของการเสนอแนวคิดของสมาชิกในกลุ่มได้ดี แต่ในบางกลุ่มก็มีความคิดเห็นไม่ตรงกันในบางหัวข้อ ซึ่งสมาชิกในกลุ่มหลังจากที่อธิบายพร้อมให้เหตุผล สามารถยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ดี เพื่อหาข้อสรุปทำให้ทุกคนที่ศึกษาเข้าใจ โดยสมาชิกในกลุ่มก็ร่วมมือกันทำงานและยอมรับความคิดของผู้อื่นที่ดีที่สุด ซึ่งผู้เรียนทุกกลุ่มแล้วจึงสรุปเพื่อนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน โดยส่วนใหญ่สมาชิกทุกกลุ่มก็สามารถรายงานได้ดี ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์สามารถเลือกหรือกำหนดทิศทางการทำงานได้ด้วยตนเอง และในกลุ่มของตน สร้างทัศนคติการมองในแง่บวกทำให้มีความเชื่อมั่นว่าการวางแผน การระดมความคิดจะทำให้ผลงานของกลุ่มประสบความสำเร็จก่อให้เกิดคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตตามแนวคิดของ เวทท์เมเยอร์ (Wehmeyer, 1986: 33 – 47) ได้จำแนกคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตไว้ 6 ด้าน ด้านการมองการณ์ไกล ด้านการรวบรวมข้อมูลรอบด้าน ก่อนการตัดสินใจ ด้านการมองเห็นความสัมพันธ์ของสรรพสิ่ง ด้านการยอมรับการเปลี่ยนแปลง ด้านการกำหนดอนาคตที่ต้องการด้วยตนเอง ด้านการมองทุกสิ่งในแง่บวก ซึ่งส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียน ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ อุ๋นใจ (2535: บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการใช้เทคนิคการพยากรณ์ที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาโดยการใช้เทคนิคการพยากรณ์ มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่านักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .01 และนักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้นหลังจากได้รับการพัฒนาโดยการใช้เทคนิคการพยากรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากข้อมูลดังกล่าว เป็นเหตุสนับสนุนได้ว่า การเรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD มีคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ และการศึกษาวิจัย ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ไปใช้วิชา สังคมให้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น
2. ผู้วิจัยควรทดลองสอน ในการจัดการเรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ก่อนทำการทดลองอย่างน้อย 2 – 3 ครั้ง เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้การวิจัย บรรลุตามวัตถุประสงค์ และกระตุ้นให้กระบวนการกลุ่มสัมฤทธิ์ผลได้
3. เนื้อหาที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ควร เป็นเนื้อหาที่เป็นปัจจุบันที่เกิดขึ้นในสังคม เหตุการณ์ใกล้ตัวนักเรียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น และสนใจที่จะร่วมทำกิจกรรมมากขึ้น สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการชีวิตประจำวันของนักเรียน
4. การให้การเสริมแรง เช่น ให้คำชมเชย รางวัลและสิ่งอื่นๆ ควรจัดเพื่อกระตุ้นให้กับ ผู้เรียน เพราะการเสริมแรงบางอย่างอาจจะไม่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนมากเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบการจัดการเรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD กับการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบซินคิเคท การจัดการเรียนรู้แบบเขียนผัง มโนมติ
2. ควรมีการศึกษากผลการจัดการเรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD กับกลุ่ม สาระอื่นๆ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ อุ่นใจ. (2535). ผลของการใช้เทคนิคการพยากรณ์ที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ปรินูญานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กษมาภา รัตนสมโภชน์. (2545). กระบวนการพัฒนาการเรียนแบบร่วมมือ การจัดการกระบวนการ เรียนรู้
ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). การคิดเชิงอนาคต. กรุงเทพฯ: ชัคเซสมิเดีย.
- โกเมน อรัญเวศ. (2538). ผลการสอนทบทวนตามรูปแบบ STAD ที่มีต่อคะแนนสอบปลายภาคเรียนวิชา
คณิตศาสตร์ และทัศนคติเชิงปฏิสัมพันธ์ของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.
วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- กาญจนา เกียรติประวัดี. (2538). วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน. ใน เอกสารประกอบสอนศึกษา 361
ระเบียบวิธีสอนทั่วไป. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอนคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จันทรา ดันติพงสานุรักษ์. (2543, ธันวาคม). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning).
วารสารวิชาการ. 3(12): 36 – 55.
- จันทนา กวีนิฏขยานนท์. (2539). การใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ในวิชาหลักการปฐม
พยาบาลสำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์(เทคนิคเภสัชกรรม)
ชั้นปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- เจ็ดศักดิ์ ชูมนุม. (2540). รวบรวมบทความที่เขียน : นวัตกรรมจาก โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.
กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชวาล แพรัตกุล. (2522). เทคนิคการวัดผล. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ณงนาถ สภาวโรดม. (2534). การสอนสังคมศึกษาในระดับมัธยม. ปัตตานี: โรงเรียนสาธิตคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ชเนศ จำเกิด. (2543). องค์แห่งการเรียนรู้. วารสารวิชาการ. 1(19): 28 – 34.

- ตรุเนตร อชชสวัสดิ์. (2541). การศึกษาผลการสอนโดยใช้กิจกรรม 4 MAT และการสอนโดยใช้กิจกรรมตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการเรียนและความสามารถในการแก้ไขปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา. งานวิจัย. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นาดยา ภัทรแสงไทย. (2525). ยุทธวิธีการสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ประนอม เดชชัย. (2536). เสริมทักษะการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- พจน์ สะเพียรชัย. (2516). การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พยุศักดิ์ จันทร์สุรินทร์. (2541). แนวทางการพัฒนาการศึกษา. วิชาการ. 1(1): 6 – 10.
- มยุรี สาลีวงศ์. (2535). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD กับกิจกรรมการเรียนรู้ตามคู่มือครูของ สสวท. ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคทางการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวัดผลและการวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2541). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- . (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- วันเพ็ญ วรรณโกมล. (2542). การสอนสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- วาริรัตน์ แก้วอุไร. (2541, กันยายน – ธันวาคม). แนวโน้มในการจัดการศึกษาผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้และเรียนด้วยตนเอง. วารสารศึกษาศาสตร์. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วารี ธีระจิตร. (2534). การพัฒนาการสอน สังคมศึกษาระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- วิมาน นทพันธาวาทย์. (2541). ชุดฝึกการเขียนแผนการสอน. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สาโรช บัวศรี. (2530). ความคิดในการบริหารศึกษา. กรุงเทพฯ: มงคลการพิมพ์.
- สมบุญ ชาติพงษ์. (2523). เทคนิคการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- สุริย์ บางเจอร์. (2535, มกราคม – เมษายน). การเรียนรู้โดยความร่วมมือ. *วารสารวิชาการอุดมศึกษา*. 1(2): 18.
- สุวิทย์ มูลคำ; และ อรทัย มูลคำ. (2546). *21 วิธีจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต. (2528). *เทคโนโลยีทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี สถาบัน เทคโนโลยีพระเจ้าจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สันต์ ธรรมบำรุง. (2523). *การสอนสังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- อนุสรณ์ สุขาทานนท์. (2536). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนในการสอนแบบร่วมมือ*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สันต์ ธรรมบำรุง. (2523). *การสอนสังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- อุษาดี จันทร์สนธิ. (2536). การวิจัยเกี่ยวกับการสอน. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและ กระบวนการเรียนการสอน หน่วยที่ 12*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- Bloom, Benjamin S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives*. New York: David McKay.
- . (1976). *Human Characteristics and School Learning*. 5th ed. New York: Kingsport Press.
- Slavin R.E. (1990). *STAD and TGT Cooperative Learning: Theory Research and Practise*. New Jersey: Prentice Hall.
- . (1978). STAD. *Journal of Research and Development in Education*. 12: 42 – 48.
- . (1987, November). Cooperative Learning and Cooperative School. *Education Leadership*. 4.
- Slavin, R.E. (1995). *Cooperative Learning : Theory, Research and Practice*. Englewood, New Jersey: Prentice Hall.

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ แนะนำ และแก้ไขเครื่องมือทำสารนิพนธ์

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการเป็นที่ปรึกษา แนะนำ และตรวจสอบสารนิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา วัฒนาศิริ

รองศาสตราจารย์

คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา

อาจารย์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิตติคุณ รุ่งเรือง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์

โรงเรียนสาธิต มศว (ฝ่ายมัธยม)

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ แนะนำ และแก้ไขเครื่องมือทำสารนิพนธ์

อาจารย์นที สิริมัย

อาจารย์

โรงเรียนสาธิต มศว (ฝ่ายมัธยม)

อาจารย์เบญจลักษณ์ พงศ์พัชรศักดิ์

อาจารย์

โรงเรียนสาธิต มศว (ฝ่ายมัธยม)

อาจารย์นนทรี พรหมมี

อาจารย์

โรงเรียนสาธิต มศว (ฝ่ายมัธยม)

ภาคผนวก ข

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ตาราง 5 ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจไทย

ข้อ	ค่า IOC	ค่าความยาก (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	1	0.69	0.56
2	1	0.66	0.59
3	1	0.59	0.66
4	1	0.61	0.53
5	1	0.64	0.51
6	1	0.59	0.52
7	1	0.71	0.58
8	1	0.57	0.48
9	1	0.57	0.57
10	0.67	0.42	0.49
11	1	0.59	0.45
12	1	0.69	0.77
13	1	0.61	0.67
14	0.67	0.76	0.55
15	1	0.61	0.66
16	1	0.71	0.31
17	1	0.47	0.31
18	1	0.66	0.20
19	1	0.66	0.63
20	1	0.76	0.73
21	0.67	0.61	0.53
22	1	0.59	0.32
23	1	0.76	0.60
24	1	0.73	0.80
25	1	0.59	0.30

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	ค่า IOC	ค่าความยาก (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
26	1	0.71	0.51
27	0.67	0.69	0.24
28	1	0.66	0.70
29	1	0.69	0.30
30	1	0.66	0.51
31	1	0.61	0.44
32	1	0.69	0.65
33	1	0.57	0.41
34	0.67	0.64	0.36
35	1	0.45	0.55
36	1	0.66	0.67
37	1	0.54	0.25
38	1	0.69	0.64
39	1	0.78	0.75
40	1	0.59	0.51

ค่าความเชื่อมั่น 0.943

ตาราง 6 ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดคุณลักษณะ
นักคิดเชิงอนาคต

ข้อ	ค่า IOC	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ข้อ	ค่า IOC	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	1	0.63	16	1	0.45
2	1	0.67	17	1	0.48
3	1	0.60	18	1	0.48
4	1	0.41	19	1	0.56
5	0.67	0.44	20	1	0.54
6	1	0.65	21	1	0.27
7	1	0.56	22	1	0.30
8	1	0.67	23	1	0.44
9	1	0.52	24	1	0.61
10	1	0.71	25	1	0.28
11	1	0.34	26	1	0.35
12	1	0.41	27	0.67	0.25
13	0.67	0.43	28	1	0.62
14	1	0.48	29	1	0.48
15	1	0.44	30	1	0.71

ค่าความเชื่อมั่น 0.915

ภาคผนวก ค

- แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
- แบบสอบถามคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
เรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจไทยในอนาคต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

*****

คำชี้แจง:

1. ข้อสอบเป็นแบบปรนัย จำนวน 40 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลาทดสอบ 60 นาที
2. ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบ โดยเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ประกาศใช้เมื่อใด
  - ก. 1 ตุลาคม 2544
  - ข. 31 ตุลาคม 2544
  - ค. 1 ตุลาคม 2545
  - ง. 30 มกราคม 2545
  - จ. 31 มกราคม 2545
2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 มีจุดเน้นเรื่องใดเป็นหลักในการพัฒนาประเทศ
  - ก. การพัฒนาที่เน้นการศึกษา
  - ข. การพัฒนาที่เน้นกระจายอำนาจ
  - ค. การพัฒนาที่เน้นคนเป็นศูนย์กลาง
  - ง. การพัฒนาที่เน้นการเมืองเป็นศูนย์กลาง
  - จ. การพัฒนาที่เน้นเศรษฐกิจเป็นศูนย์กลาง
3. การพัฒนาที่เป็นองค์รวมในทุกมิติของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 สามารถนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลในที่สุด ซึ่งการพัฒนานั้นประกอบไปด้วยด้านใดบ้าง
  - ก. ด้านตัวคน ด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านการเมือง
  - ข. ด้านตัวคน ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา
  - ค. ด้านตัวคน ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม
  - ง. ด้านตัวคน ด้านสังคม ด้านการเมือง ด้านสิ่งแวดล้อม
  - จ. ด้านชุมชน ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม

4. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 เริ่มใช้เมื่อใด
- ก. พ.ศ.2504 – 2509
  - ข. พ.ศ.2505 – 2510
  - ค. พ.ศ.2504 – 2508
  - ง. พ.ศ.2505 – 2509
  - จ. พ.ศ.2506 – 2510
5. วัตถุประสงค์ของการพัฒนาเศรษฐกิจในด้านใดที่ไม่เคยปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทยตั้งแต่ฉบับที่ 1 – 8
- ก. การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ
  - ข. การมุ่งให้เกิดการกระจายรายได้ของประชาชนในประเทศ
  - ค. การสร้างความเติบโตให้กับเศรษฐกิจของประเทศ
  - ง. การสร้างและรักษาเศรษฐกิจพอเพียงของประเทศ
  - จ. การพัฒนาประเทศในด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน
6. แนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สามารถนำไปปรับใช้กับการพัฒนาในระดับของสังคมที่เป็นแนวทางในการพัฒนาจนเกิดผลสำเร็จตามแผนที่ได้กำหนดไว้เกิดขึ้นกับสังคมระดับใด
- ก. ระดับครอบครัว
  - ข. ระดับภาครัฐ
  - ค. ระดับชุมชน
  - ง. ทุกระดับในสังคม
  - จ. ระดับสังคมเมืองหลวง
7. สาเหตุที่สำคัญในการขยายกิจการของธุรกิจแบบบริษัทขึ้นอยู่กับปัจจัยในด้านมากที่สุด
- ก. ประชากรเพิ่มขึ้น
  - ข. การคมนาคมขนส่งสะดวก
  - ค. การขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรม
  - ง. การเปิดตลาดการค้าและตลาดหุ้น
  - จ. ความต้องการของตลาดเพิ่มสูงขึ้น

8. ทูทางสังคม หมายถึง ข้อใด
- ก. วัฒนธรรมท้องถิ่น
  - ข. ความเอื้ออาทร
  - ค. ความสามัคคีกัน
  - ง. การมีส่วนร่วมในสังคม
  - จ. การดำเนินชีวิตพื้นฐานของท้องถิ่น
9. โครงการหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล (One Village Product) ได้นำแบบอย่างมาจากประเทศใด
- ก. ประเทศจีน
  - ข. ประเทศญี่ปุ่น
  - ค. ประเทศเกาหลี
  - ง. ประเทศสิงคโปร์
  - จ. ประเทศมองโกเลีย
10. ข้อใด *ไม่ใช่* กิจกรรมทางเศรษฐกิจ ประเภท “ การบริโภค ” ในสังคมมนุษย์
- ก. การฝากเงินกับธนาคาร
  - ข. การสอนหนังสือของครู
  - ค. การกวาดวิชาของนักเรียน
  - ง. การสวมเสื้อผ้าชุดนักเรียนไปโรงเรียน
  - จ. การเลือกซื้อของในห้างสรรพสินค้าตามความต้องการ
11. ในระบบเศรษฐกิจแบบผสมสิ่งใดที่เป็นแรงจูงใจในการผลิตสินค้าและการบริการ
- ก. กลไกราคา
  - ข. ตลาดและสินค้า
  - ค. นโยบายของประเทศ
  - ง. ทรัพยากรในการผลิต
  - จ. คุณภาพของสินค้าและการบริการ
12. ข้อใดเป็นการพัฒนาที่มุ่งเน้นสังคมที่มีคนเป็นศูนย์กลางตามแผนพัฒนา ฉบับที่ 10
- ก. สังคมอยู่อย่างพอเพียง
  - ข. สังคมอยู่อย่างพึ่งพาตนเอง
  - ค. สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน
  - ง. สังคมอยู่อย่างพอเพียงเป็นสุขร่วมกัน
  - จ. สังคมอยู่อย่างแข่งขันในการดำรงชีวิต

13. สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) มีสมาชิกทั้งหมดกี่ประเทศ
- ก. 9 ประเทศ
  - ข. 10 ประเทศ
  - ค. 11 ประเทศ
  - ง. 12 ประเทศ
  - จ. 13 ประเทศ
14. วัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้ง WTO คือข้อใด
- ก. เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ
  - ข. เพื่อส่งเสริมประชากรให้มีงานทำ
  - ค. เพื่อเป็นเวทีการเจรจาทางการค้าและยุติข้อพิพาท
  - ง. เพื่อวางมาตรฐานการผลิตและมาตรการทางการค้า
  - จ. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการค้าการลงทุนในภูมิภาคมากขึ้น
15. หลักการใช้ทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจพอเพียงยึดเรื่องใดเป็นสำคัญ
- ก. เน้นความยั่งยืน
  - ข. เน้นวัฒนธรรมชาติ
  - ค. เน้นทรัพยากรจากป่า
  - ง. เน้นทรัพยากรขั้นปฐมภูมิ
  - จ. เน้นการใช้ตามความต้องการ
16. ในการเรียนรู้คู่คุณธรรม จริยธรรม ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 มีการเชื่อมโยงกับบทบาทในด้านใดบ้าง
- ก. ครอบครัว ศาสนา สถาบันการศึกษา
  - ข. ครอบครัว องค์กร สังคมการเมือง
  - ค. สถาบันศาสนา องค์กรธุรกิจ สังคมการเมือง
  - ง. สถาบันศาสนา องค์กรรัฐ สถาบันครอบครัว
  - จ. องค์กรธุรกิจ สังคมการเมือง สถาบันทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

17. ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤติทางค่านิยมที่เป็นผลกระทบจากการเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรมต่างชาติเข้าสู่ประเทศโดยพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปตรงกับข้อใด

- ก. เน้นการบริโภคตามความต้องการ
- ข. เน้นวัตถุนิยมและการบริโภคนิยม
- ค. เน้นวัตถุนิยมและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
- ง. เน้นการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
- จ. เน้นการตามกระแสสังคมที่มีผลให้วัฒนธรรมการดำรงชีวิตเปลี่ยนแปลง

18. ประเทศไทยต้องกำหนดอัตราภาษีศุลกากรสินค้าเข้าร้อยละ 0 – 5 ให้ประเทศหรือกลุ่ม ประเทศข้อใดตามพันธะข้อตกลง

- ก. พม่า ลาว กัมพูชา
- ข. กลุ่มประเทศเอเปค (APEC)
- ค. เขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA)
- ง. เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (NAFTA)
- จ. กลุ่มความร่วมมือขององค์การการค้าโลก

19. ข้อใดเป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

- ก. มีรัฐบาลที่มั่นคง
- ข. ประชาชนอยู่ดีกินดี
- ค. เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว
- ง. เป็นประเทศที่มั่งคั่งร่ำรวย
- จ. การพัฒนาเศรษฐกิจให้ทันสมัยอยู่เสมอ

20. การพัฒนาเศรษฐกิจในชนบทจะต้องเริ่มพัฒนาในด้านใดก่อนเป็นอันดับแรก เพื่อให้ผู้คนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีงานทำและรายได้

- ก. ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ข. การสาธารณสุขปศุสัตว์
- ค. อุตสาหกรรมขนาดย่อม
- ง. การปกครองส่วนท้องถิ่น
- จ. การพัฒนาค่าครองชีพของคน

21. ข้อใดกล่าว **ไม่ถูกต้อง** ตรงความหมายของคำว่า Economics
- เศรษฐกิจเป็นส่วนหนึ่งของสังคมศาสตร์
  - เศรษฐกิจเป็นส่วนหนึ่งของวิชาเศรษฐศาสตร์
  - การศึกษาเรื่องเศรษฐกิจก็คือการศึกษามนุษย์
  - การศึกษาเศรษฐกิจเพื่อหาผลประโยชน์ให้มากที่สุด
  - การศึกษาเรื่องเศรษฐกิจก็คือการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์
22. การส่งเสริมการออมทรัพย์ในโรงเรียนก่อให้เกิดผลด้านใดในการดำเนินชีวิต
- มีความสุข
  - มีความมั่นคงในทรัพย์
  - การแสวงหากำไรดอกเบี้ย
  - มีความสะดวกสบายในการซื้อของ
  - สร้างความมั่นคงในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข
23. ในข้อใดเป็นความหมายของโลจิสติกส์
- กระบวนการวางแผน
  - กระบวนการขนส่งและเคลื่อนย้ายสินค้า
  - กระบวนการผลิตสินค้าเพิ่มให้ได้ประโยชน์สูงสุด
  - กระบวนการทุกขั้นตอนการผลิตสินค้าและบริการ
  - กระบวนการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ
24. ข้อใด **ไม่ใช่** ประโยชน์ของการจัดตั้ง SME
- ช่วยการสร้างงาน
  - จุดเริ่มต้นในการลงทุน
  - สร้างเงินตราต่างประเทศ
  - การพัฒนาเศรษฐกิจขนาดกลางไปสู่ขนาดใหญ่
  - การขยายกิจการขนาดใหญ่เข้าสู่ระบบสากล แข่งขันระดับโลก
25. ข้อใดคือประโยชน์ของการจัดตั้งเขตการค้าเสรี (FTA)
- ขยายการค้าและการลงทุน
  - การระดมสินค้าการบริการ
  - การพัฒนาเศรษฐกิจด้านภาษี
  - การบูรณะและการพัฒนาเศรษฐกิจ
  - การพัฒนาทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค

26. ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 การเปลี่ยนแปลงของระบบในสังคมด้าน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรเน้นด้านใดมากที่สุด

- ก. การมีส่วนร่วมขององค์กร
- ข. การให้สิทธิเสรีในการบริหารงาน
- ค. การนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่
- ง. การยกระดับมาตรฐานการจัดสิ่งแวดล้อม
- จ. การจัดระบบดูแลทรัพยากรในท้องถิ่นของตน

27. ประเทศใดที่มีแผนพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มในการเจริญก้าวหน้ากว่าประเทศไทย
ในภูมิภาคอาเซียน คือ ประเทศใด

- ก. ลาว
- ข. พม่า
- ค. เวียดนาม
- ง. มาเลเซีย
- จ. กัมพูชา

28. ปัจจัยการผลิต ประกอบด้วยอะไรบ้าง

- ก. ที่ดิน ทุน บริการ การผลิต
- ข. ที่ดิน ทุน แรงงาน ผู้ประกอบการ
- ค. ที่ดิน ทุน การบริโภค แรงงาน
- ง. ทุน ที่ดิน การเงิน ผู้ประกอบการ
- จ. ทุน บริการ บริโภค ผู้ประกอบการ

29. ในการเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 10 เน้นสิ่งสำคัญที่การบริหารจัดการในเรื่องใดมากที่สุด

- ก. ด้านระบบนิเวศน์
- ข. ด้านการอนุรักษ์
- ค. ด้านการป้องกัน
- ง. ด้านพัฒนาพลังงาน
- จ. ด้านการวางแผนงาน

30. การเปลี่ยนแปลงด้านสังคมในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแห่งชาติฉบับที่ 10 มุ่งพัฒนาส่งเสริมในด้านใด
- ก. การค้า
  - ข. การลงทุน
  - ค. การบริการ
  - ง. การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น
  - จ. การวางแผนงานพัฒนาประเทศ
31. ถ้าคนไทยทุกคน “มีคุณธรรมจริยธรรม” จำทำให้เห็นสภาพของสังคมเป็นอย่างไร
- ก. สังคมมีคุณภาพ
  - ข. สังคมแห่งความสำเร็จ
  - ค. สังคมแห่งปรัชญาและความฉลาด
  - ง. สังคมที่ต้องการแสวงหาผลประโยชน์
  - จ. สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ที่มีความสุข
32. ปัญหาใดในสังคมไทยที่มีแนวโน้มทวีความรุนแรงในอนาคตเพิ่มขึ้นมากที่สุด
- ก. ปัญหาเสพติด
  - ข. ปัญหาคนสูงอายุ
  - ค. ปัญหาโสเภณี
  - ง. ปัญหาเด็กเร่ร่อน
  - จ. ปัญหาความยากจน
33. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจัดระบบการพัฒนาเมืองและชนบทในลักษณะใด
- ก. พัฒนาชนบทให้ได้มาตรฐานเมือง
  - ข. พัฒนาชนบทให้ตรงตามความต้องการ
  - ค. พัฒนาเชื่อมโยงชนบทและเมืองเข้าด้วยกัน
  - ง. พัฒนาเมืองให้เป็นระบบและกระจายความเจริญสู่ชนบท
  - จ. พัฒนาตามศักยภาพของเมืองให้ทันโลกในยุคเทคโนโลยี
34. การพัฒนาด้านใดที่ทำให้ประเทศต่างๆ ในโลกเชื่อมโยงกันได้อย่างรวดเร็ว
- ก. เศรษฐกิจ
  - ข. สังคม
  - ค. การเมือง
  - ง. เทคโนโลยี
  - จ. การปกครองและวัฒนธรรม

35. ในการพัฒนาสังคม (Social Development) มีกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ดีในด้านใดบ้าง
- เศรษฐกิจ สังคม การวางแผน
  - เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม
  - เศรษฐกิจ สังคม การปกครอง
  - เศรษฐกิจ สังคม เมือง การปกครอง และวัฒนธรรม
  - เศรษฐกิจ สังคม เมือง การปกครอง และการติดต่อกับต่างประเทศ
36. การจัดทำแผนเศรษฐกิจหรือเค้าโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติใครคือผู้เริ่มต้นในการจัดทำ
- คณะราษฎร
  - นายกรัฐมนตรี
  - สภาที่ปรึกษาสภานายกรัฐมนตรี
  - คณะกรรมการเศรษฐกิจแห่งชาติ
  - คณะกรรมการว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดิน
37. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับใดที่เน้นนโยบายประชากร
- แผนฉบับที่ 2
  - แผนฉบับที่ 3
  - แผนฉบับที่ 4
  - แผนฉบับที่ 5
  - แผนฉบับที่ 6
38. ปริมาณของความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจที่สร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นเพื่อเป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่จะทำให้รากฐานนั้นมั่นคงและยั่งยืนได้ แต่ ยกเว้น ข้อใด
- การพึ่งพาตนเอง
  - การมีภูมิคุ้มกันที่ดี
  - การปรับตัวต่อสภาวะการณ์
  - ความเข้าใจในระบบเศรษฐกิจ
  - การเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจ
39. ปัจจัยที่สำคัญที่สร้างความความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้ยั่งยืนคืออะไร
- การพัฒนาที่ยั่งยืน
  - มีความพอประมาณ
  - มีเหตุผลและภูมิคุ้มกันที่ดี
  - การกระจายผลการพัฒนาที่เป็นธรรม
  - การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องตามกระแสโลก

40. นักเรียนคิดว่าสภาพสังคมในปัจจุบันควรที่จะพัฒนาในด้านใดมากที่สุด

- ก. ด้านร่างกายและจิตใจ
- ข. ด้านอารมณ์และสังคม
- ค. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม
- ง. ด้านสติปัญญาและการคิด
- จ. ด้านสติปัญญาและการเข้าสังคม

แบบสอบถามคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต

คำชี้แจง: แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามคุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคต ขอให้นักเรียนพิจารณาข้อความดังกล่าวว่า เป็นจริงตรงกับการกระทำนักเรียนเพียงใด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็น ดังนี้

การตอบ

จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนมากที่สุด
ค่อนข้างจริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนมาก
จริงบางครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนบางครั้ง
ไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับการปฏิบัติของนักเรียน

ข้อ	ความคิด / ความรู้สึก / พฤติกรรม	ระดับพฤติกรรม			
		จริง	ค่อนข้างจริง	จริงบางครั้ง	ไม่จริง
1	ข้าพเจ้าจะวางแผนเรื่องการเรียนล่วงหน้าเพื่อให้ผลการเรียนออกมาดี				
2	ถ้าข้าพเจ้าตั้งใจเรียน ข้าพเจ้าจะประสบความสำเร็จในอนาคตได้				
3	ข้าพเจ้าอ่านหนังสือทบทวนเนื้อหาบทเรียนก่อนสอบอย่างต่อเนื่อง				
4	ข้าพเจ้าวางแผนทำงานในแต่ละวิชาเพื่อให้ส่งทันตามกำหนด				
5	ข้าพเจ้าจัดตารางวางแผนการอ่านหนังสือก่อนการสอบเสมอ				
6	เมื่อต้องทำงานหลายอย่างในเวลาเดียวกันข้าพเจ้าจะวางแผนและจัดลำดับความสำคัญของงานก่อนเสมอ				
7	ข้าพเจ้ามีการออมเงินไว้ใช้ยามขัดสนในภายภาคหน้า				
8	ข้าพเจ้าจะหาข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคตในการเลือกเรียนต่อในสาขาอาชีพหรือสายสามัญ				
9	ข้าพเจ้าจะศึกษาถึงผลดี ผลเสีย ก่อนจะตัดสินใจทำในสิ่งต่างๆ				
10	การที่จะตัดสินใจเลือกสาขาวิชาที่เรียนต่อ ข้าพเจ้าจะศึกษาข้อมูลให้มากพอก่อนจึงตัดสินใจเลือก				
11	ก่อนที่ข้าพเจ้าจะตัดสินใจเชื่อในเรื่องใด ข้าพเจ้าจะมีการศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องนั้นก่อน				
12	ข้าพเจ้าไม่เชื่อข่าวต่างๆ ที่นำเสนอโดยทันที				
13	ข้าพเจ้ายินดีที่จะจ่ายเงินในการซื้อของทุกอย่างหากข้าพเจ้าต้องการ				
14	ข้าพเจ้าจะอดทนต่อการเรียนไม่ว่าจะยากลำบากเพียงใด เพื่อความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นในอนาคต				

ข้อ	ความคิด / ความรู้สึก / พฤติกรรม	ระดับพฤติกรรม			
		จริง	ค่อนข้างจริง	จริง บางครั้ง	ไม่จริง
15	หากข้าพเจ้าได้รับเลือกเป็นประธานนักเรียน ข้าพเจ้าจะเป็นคนดี เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนอื่นๆ				
16	เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาด้านสุขภาพ ครูหรือผู้ปกครองสามารถให้ความช่วยเหลือข้าพเจ้าได้เสมอ				
17	เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาเรื่องการเงิน ผู้ปกครองสามารถให้ความช่วยเหลือข้าพเจ้าได้เสมอ				
18	เมื่อครูมอบหมายงานเป็นกลุ่ม ข้าพเจ้ามักเลือกอยู่ร่วมกับเพื่อนที่มีความสามารถสูงๆ				
19	ถ้ามีคนแนะนำให้ข้าพเจ้าปรับปรุงตนเองแล้วทำให้ข้าพเจ้าดีขึ้น ข้าพเจ้าจะปฏิบัติตาม				
20	ข้าพเจ้าขวนขวายหาความรู้ใหม่ๆ เพิ่มเติมอยู่เสมอเพราะโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา				
21	ข้าพเจ้าเชื่อว่าการค้นหาสิ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงรอบตัวที่เกิดขึ้นจะสร้างโอกาสใหม่				
22	ข้าพเจ้าพร้อมที่จะยอมรับและรับผิดชอบผลของการตัดสินใจในอนาคตของข้าพเจ้า				
23	ข้าพเจ้าเชื่อว่าทุกคนมีความสามารถในตนเองเท่ากันเพียงแต่ขึ้นอยู่กับโอกาสที่จะแสดงออกเท่านั้น				
24	ถ้าเพื่อนทำไม่ดีกับข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะให้อภัยเพราะเชื่อว่าเขาไม่ได้ตั้งใจ				
25	การตำหนิจากครูอาจารย์ ทำให้ข้าพเจ้าทราบข้อบกพร่องของตนเอง				
26	การเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษ ทำให้ข้าพเจ้าได้รับประสบการณ์นอกเหนือจากในตำราเรียน				
27	การที่ครูให้การบ้านเยอะทำให้ข้าพเจ้าเรียนรู้ได้มากขึ้น				
28	ข้าพเจ้าเชื่อว่าการได้รับการแนะนำจากคนรอบข้างจะทำให้ข้าพเจ้ามีการพัฒนาตนเองมากขึ้น				
29	การไปร่วมทัศนศึกษาของโรงเรียนแม้ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มแต่ก็มีประโยชน์ต่อข้าพเจ้า				
30	ข้าพเจ้าเชื่อว่าคำตำหนิจากบุคคลอื่นเป็นกระจกสะท้อนให้เห็นข้อบกพร่องและเรียนรู้ในการปรับตัวต่อสังคม				

1.1.1 ความเจริญของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง

1.1.2 การเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยมีทิศทางการเดินทางอย่างไร

1.2 ครูโยงเข้าสู่บทเรียน พร้อมทั้งแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนการสอน

2.1 ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 – 5 คน ที่มีระดับความสามารถแตกต่างกัน คือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน ในอัตราส่วน 1 : 2 : 1 สมาชิกจะทำหน้าที่ต่างกัน คือ

ผู้นำกลุ่ม ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการทำงานให้ลุล่วง กระตุ้นเตือนและให้กำลังใจสมาชิก รับเอกสารจากครู และรวบรวมงานส่งครู

ผู้บันทึก ทำหน้าที่จดบันทึกข้อตกลง สรุปผลการทำงานและรายงานผล

ผู้ชี้แนะ ทำหน้าที่ขยายความรู้ เพิ่มเติมความคิด

ผู้ตรวจสอบ ทำหน้าที่ตรวจสอบความเข้าใจในบทเรียนของสมาชิกให้ทุกคนสามารถอธิบายได้เหมือนกัน

2.2 นำเสนอบทเรียน ครูโดยใช้สื่อ Power Point ให้ความรู้แก่นักเรียนเพื่อเป็นพื้นฐานในสาระการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์ เรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจไทยในอนาคต และช่วยกันตอบคำถามใบงานที่ 1

2.3 ปฏิบัติงานกลุ่ม นักเรียนลงมือปฏิบัติงานด้วยตนเอง โดยศึกษาจากใบความรู้ ให้โดยตัวแทนสมาชิกแต่ละกลุ่มช่วยกันตอบคำถาม แล้วเขียนตอบคำถามลงในใบงานที่ 2 ที่แจกให้ โดยมีเรื่องที่จะศึกษา ดังนี้

2.3.1 ใบความรู้ เรื่อง ความเป็นมาของการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศไทย

2.3.2 ใบความรู้ เรื่อง สภาพของประเทศไทยก่อนมีการใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1

2.3.3 ใบความรู้ เรื่อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของไทย ฉบับที่ 1 – 3

2.3.4 ใบความรู้ เรื่อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของไทย ฉบับที่ 4 – 6

2.3.5 ใบความรู้ เรื่อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของไทย ฉบับที่ 7 – 9

3. ขั้นสรุป

ครูสุ่มนักเรียนบางกลุ่มรายงานถึงการพัฒนาเศรษฐกิจไทย และอภิปราย ถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในอนาคตว่า ก่อให้เกิดผลดี ผลเสียต่อประเทศไทยอย่างไร

4. ขั้นวัดผลและประเมินผล

4.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มทำการประเมินผลและทำงานของกลุ่ม โดยใช้แบบสังเกตการร่วมกิจกรรม

4.1.1 จากการนำเสนอและอภิปราย

4.1.2 การทำงานกลุ่ม

4.2 นักเรียนแต่ละคนทำแบบทดสอบ

4.3 ร่วมกันประเมินผลงานเป็นรายบุคคลและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม

5. ขั้นสร้างความประทับใจ

ครูประกาศคะแนนของกลุ่มให้ผู้พร้อมคำชมเชยหรือรางวัลให้กับกลุ่มที่คะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ที่กำหนด กลุ่มใดได้คะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ ครูให้กำลังใจให้พยายามแก้ไขในครั้งต่อไป

สื่อการจัดการเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย
2. รูปภาพประกอบเมืองหลวงในอดีตและปัจจุบัน
3. ใบงาน
4. อินเทอร์เน็ต
5. ห้องสมุด

ใบงานความรู้ที่ 1

ความเป็นมาของการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศไทย

การพัฒนาเศรษฐกิจ เป็นกระบวนการที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญมากกับทุกๆ ประเทศในโลก ไม่ว่าประเทศนั้นจะมีระดับของการพัฒนาอยู่ในระดับใดก็ตาม สำหรับประเทศไทยซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่พัฒนาในระดับปานกลาง (ประเทศกำลังพัฒนา) ก็เช่นเดียวกันยังจำเป็นต้องปรับสภาพของเศรษฐกิจและสังคมเพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพให้และชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

แนวคิดในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย เริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 สืบเนื่องจากคณะราษฎร ซึ่งเป็นแกนนำในการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้ประกาศหลัก 6 ประการ ซึ่งมีเรื่องเกี่ยวกับการรักษาเอกภาพทางเศรษฐกิจและการสร้างความสุขสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยจะจัดให้มีการวางแผนเศรษฐกิจแห่งชาติ ต่อมาหลวงประดิษฐมนูธรรม (นายปรีดี พนมยงค์) ได้ดำเนินการยกร่างเค้าโครงการเศรษฐกิจขึ้น โดยได้มีการระบุถึงการกำหนดให้มีการวางแผนเศรษฐกิจแห่งชาติ พร้อมทั้งได้ยกร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการประกอบเศรษฐกิจ ซึ่งเสนอให้มีสภา(หน่วยงาน) เพื่อทำหน้าที่ในการจัดทำแผนเศรษฐกิจแห่งชาติด้วย อย่างไรก็ตามปรากฏว่า สถานการณ์ในขณะนั้นยังไม่เอื้ออำนวย ทำให้ยังไม่มีผลการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย แอฟริกา และอเมริกาใต้ ซึ่งมีประชากรรวมกันประมาณ 2 ใน 3 ของประชากรโลกประสบปัญหาความยากจน และความล่าช้าทางเศรษฐกิจ ประกอบกับเกิดปัญหาข้อขัดแย้งทางการเมืองระหว่างค่ายเสรีนิยมกับค่ายสังคมนิยม ประเทศต่างๆ เกิดความตื่นตัวที่จะพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น ประเทศไทยเองก็ตระหนักถึงความจำเป็นในเรื่องดังกล่าว จึงได้จัดสรรงบประมาณเพื่อปรับปรุงการคมนาคมขนส่ง การชลประทาน การศึกษา ฯลฯ มากยิ่งขึ้น ในปี พ.ศ. 2493 ได้ตั้งสภาเศรษฐกิจแห่งชาติขึ้น เพื่อทำหน้าที่วิเคราะห์วิจัยเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจ และเป็นที่ปรึกษาของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาทางการเงิน การคลัง และทางเศรษฐกิจ โดยทั่วไป พร้อมทั้งได้จัดตั้งคณะกรรมการการดำเนินการทำผังเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเป็นก้าวแรกที่จะนำไปสู่การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจของไทย

ต่อมาในปี พ.ศ. 2500 ธนาคารโลก ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลักที่จะช่วยทำการฟื้นฟูและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ ได้จัดส่งคณะสำรวจเศรษฐกิจเข้ามาช่วยศึกษาข้อมูลและศึกษาวิจัยเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยคำเชิญของรัฐบาลไทยในขณะนั้น คณะผู้เชี่ยวชาญร่วมกับทางคณะเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยได้จัดทำรายงาน A Public Development Program for Thailand ต่อมามีการแปลเป็นฉบับภาษาไทยชื่อว่า โครงการพัฒนาของรัฐบาลสำหรับประเทศไทย โดยได้มีการเสนอข้อมูลวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหา และแนวทางในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยได้เห็นว่า ความจำเป็นการแข่งขันเสรี

ต่อมาในปี พ.ศ. 2502 รัฐบาลได้ดำเนินการออกพระราชบัญญัติพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ และตั้งสำนักงานสภาเศรษฐกิจแห่งชาติขึ้น เพื่อทำหน้าที่วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) โดยในแต่ละแผนมีลักษณะและสาระสำคัญแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในขณะนั้น ปรากฏว่า การพัฒนาของประเทศไทยในระยะที่ผ่านมา มีทั้งส่วนที่ประสบผลสำเร็จและส่วนที่ยังเป็นปัญหา

ใบความรู้ที่ 2

สภาพของประเทศไทยก่อนมีการใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1

ในช่วงก่อนที่จะมีการประกาศใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 (ก่อน พ.ศ. 2503) ปรากฏว่า ประเทศไทยมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ทั้งด้านป่าไม้ แหล่งน้ำ แร่ธาตุ ฯลฯ หรืออยู่ในสภาพที่เรียกว่า ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว ปัญหาสังคมยังมีไม่มากนัก เพราะผู้คนยังมีความผูกพัน เอื้ออาทรต่อกัน แต่อย่างไรก็ตามประชาชนส่วนใหญ่ยังมีปัญหาความยากจน โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวไม่ถึง 2,000 บาทต่อปี เพราะเศรษฐกิจขยายตัวประมาณร้อยละ 4 ต่อปี ในขณะที่ประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว คือ ประมาณร้อยละ 3.7 ต่อปี เศรษฐกิจ ส่วนใหญ่คือ ประมาณร้อยละ 85 ขึ้น กับภาคเกษตร รายได้หลักจากการส่งออกมาจากข้าว ไม้สัก ยางพารา และดีบุก ส่วนการลงทุนภาคอุตสาหกรรม ยังมีไม่มากนัก ทำให้มีแรงงานในภาคอุตสาหกรรมเพียงร้อยละ 8.5 ของแรงงานทั้งหมดเท่านั้น

นอกจากนี้บริการพื้นฐานต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมยังมีไม่เพียงพอ เช่น ในปี พ.ศ. 2501 มีถนนทั่วประเทศเพียง 8,000 กิโลเมตร มีโทรศัพท์ทั่วประเทศเพียง 32,067 เครื่อง ส่วนน้ำประปา ไฟฟ้า จะมีเฉพาะในกรุงเทพมหานคร และเมืองใหญ่เท่านั้น ในขณะที่โรงพยาบาลประจำอำเภอ มีเพียง 8 แห่ง สถานีอนามัย มีไม่เพียงพอและด้อยคุณภาพ มีแพทย์ทั่วไปเพียง 3,172 คน ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพฯ ทำให้ในชนบทมีแพทย์เฉลี่ย 1 คนต่อประชากรประมาณ 7,200คน ส่วนโรงเรียน และสถานศึกษา ก็มีไม่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบทที่ห่างไกล ฯลฯ ปัญหาดังกล่าว ทำให้ความเจริญยังคงรวมอยู่ในภาคกลาง ไม่กระจายออกไปในต่างจังหวัด คนไทยในขณะนั้น จึงมีปัญหาด้านความยากจน ความเหลื่อมล้ำในเรื่องของรายได้ โอกาสที่จะได้รับการศึกษาเล่าเรียนมีน้อย และมีปัญหาด้านสุขภาพอนามัย คือยังมีการเจ็บป่วยล้มตายด้วยโรคระบาดต่างๆ เช่น อหิวาตกโรค ท้องร่วง ไข้มาลาเรีย ไข้เลือดออก รวมทั้ง การขาดสารอาหาร ฯลฯ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งทำการพัฒนาเศรษฐกิจ รัฐบาลในขณะนั้น จึงได้กำหนดนโยบาย เพื่อเร่งรัดการพัฒนาเศรษฐกิจและขยายบริการพื้นฐาน ซึ่งปรากฏออกมาในรูปของคำขวัญต่างๆ มากมาย เช่น คำขวัญที่ว่า น้ำไหล-ไฟสว่าง-ทางดี-มีงานทำ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า สภาพเศรษฐกิจในยุคก่อน มีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 1 เป็นอย่างดี

การพัฒนาเศรษฐกิจของไทยได้ดำเนินการมาโดยตลอด แต่ก่อนๆ มาได้ดำเนินการแบบไม่มีเป้าหมายที่แน่นอน ส่วนมากจะเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และมีหน่วยงานของรัฐรับผิดชอบอยู่หลายๆ หน่วยงาน บางครั้ง จึงเกิดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนเป็นการลงทุนโดยเสียเปล่า รัฐบาลจึงได้แก้ปัญหาโดยจัดให้มีการพัฒนาอย่างมีแผน ขั้นตอนในการดำเนินงาน ซึ่งเรียกว่าแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประเทศไทยได้เริ่มทำการพัฒนาประเทศโดยกำหนดเป็นแผนระดับชาติครั้งแรกในปี พ.ศ. 2504 กำหนดเป็นแผนพัฒนาแผนละ 5 ปี นับถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2553) ได้ใช้แผนพัฒนาไปแล้ว 10 แผน (เป็นเวลา 50 ปี)

ประเทศไทย ได้เริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับแรกเมื่อปี พ.ศ. 2504 การดำเนินการวางแผน ได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญจากธนาคารโลก โดยมีสภาพพัฒนาเศรษฐกิจรับผิดชอบในการกำหนดแผน และนโยบายอันเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยมีการประสานงาน และร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับสำนักงานประมาณ

สำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง แต่เริ่มมีการวางแผน และเปิดเผยต่อสาธารณชนเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2504 ซึ่งถือว่าเป็นปีเริ่มต้นในการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และปัจจุบัน ได้ดำเนินนโยบายตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10

แผนพัฒนาฯ แต่ละฉบับ ต่างมีรูปแบบการดำเนินนโยบายและวัตถุประสงค์ต่างกันไปตามปัญหาที่เกิดขึ้นขณะนั้น

ใบความรู้ที่ 3

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของไทย ฉบับที่ ๑ - ๓

แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๐๕) : น้ำไหล ไฟสว่าง ทางดี

แผนฯ๑ เป็นแผนฯ ฉบับเดียวที่มีระยะเวลาครบคลุมรวม ๖ ปี ในช่วงของการจัดทำแผนฯ ประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มประเทศยากจน ต้องพึ่งภาคเกษตรเป็นหลักประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่ำ ขาดแคลน การบริการพื้นฐาน โดยเฉพาะด้านชลประทาน พลังงาน และคมนาคม แผนฯ๑ จึงได้กำหนดแนวทางหลัก ในการพัฒนาประเทศ โดยเน้นด้าน เศรษฐกิจเป็นสำคัญ มีการลงทุนในการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน ของประเทศ เป็นอันมาก อาทิ ถนน ท่าเรือ เขื่อนอนเนกประสงค์ โรงไฟฟ้า ฯลฯ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการลงทุน ของภาคเอกชน และเพิ่มผลผลิตทางสาขาเกษตร และอุตสาหกรรม อันจะช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศ ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว

การพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงแผนฯ ๑ ได้ผลักดันให้เศรษฐกิจของประเทศรุดหน้าไปอย่างเห็นได้ ชัดเจน โดยขยายตัวเฉลี่ยถึงร้อยละ ๘.๗ ต่อปี รายได้เฉลี่ยต่อหัวเพิ่มสูงขึ้น มูลค่าสินค้าออกขยายตัว อย่าง รวดเร็ว ดุลการชำระเงินของประเทศมีฐานะเกินดุล ทุนสำรองระหว่างประเทศมีมูลค่าสูงขึ้น ๕๒๔ ล้านดอลลาร์ ส่วนด้าน โครงสร้างพื้นฐาน ได้เน้นงานชลประทานการก่อสร้างและบูรณะทางหลวงแผ่นดิน เริ่ม ส่งพลังงานไฟฟ้าจากโครงการยันฮี และ โครงการไฟฟ้าลิกไนต์ที่กระบี่ เป็นต้น

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๒๕๑๔) : กระจายโครงสร้าง พื้นฐานสู่ชนบท

ยุทธศาสตร์การพัฒนาของแผนฯ ๒ ยังคงดำเนินการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อเนื่องจาก แผนฯ๑ ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และให้ความสำคัญกับการกระจายการพัฒนาให้เกิดผลทั่วประเทศ โดยเฉพาะ อย่างยิ่งในเขตทุรกันดารและห่างไกลความเจริญ เพื่อปรับปรุงฐานะของประชาชนในชนบท ดังจะเห็นได้ จากงบประมาณร้อยละ ๑๕ - ๒๐ ของงบพัฒนาทั้งหมดเป็นการลงทุนในส่วนภูมิภาค รวมทั้งยังมีโครงการ พิเศษ เช่น โครงการพัฒนาภาค โครงการเร่งรัดพัฒนาชนบท และโครงการช่วยเหลือชาวนา เป็นต้น รวมทั้ง เริ่มให้ความสำคัญกับการพัฒนาสังคม

ผลการพัฒนาทำให้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยเฉลี่ยร้อยละ ๗.๒ ต่อปี อย่างไรก็ตาม แม้ว่า การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะอยู่ในระดับที่น่าพอใจ แต่ปรากฏว่า ช่องว่างของรายได้ในหมู่ประชากร ของประเทศ และระหว่างภูมิภาคของประเทศ เริ่มห่างกันมากยิ่งขึ้น เนื่องจากประชาชนที่อยู่ใกล้บริการ พื้นฐานได้ใช้ประโยชน์มากกว่าผู้ที่อยู่ห่างไกล ส่วนด้านการขยายบริการพื้นฐานมีกำลังการผลิตพลังงาน ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัว ถนนทั่วประเทศเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๑๘ และการชลประทานเพิ่มขึ้นเกือบสองเท่าตัว

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๑๕ – ๒๕๑๙) : จากเศรษฐกิจสู่การพัฒนาสังคม

ปัญหาการกระจายรายได้ที่รุนแรงมากขึ้นในช่วงแผนฯ ๒ ทำให้มีการให้ความสำคัญกับการพัฒนาสังคมในแผนฯ ๓ มากขึ้น โดยในด้านการลดความแตกต่างของรายได้และบริการสังคมเน้นการดำเนินการแนวใหม่ ๓ แนวคือ การลดอัตราการเพิ่มของประชากร การกระจายบริการด้านเศรษฐกิจและสังคม และการสร้างโอกาสและขีดความสามารถของประชาชนให้ได้รับประโยชน์จากการบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมมากยิ่งขึ้น

ขณะเดียวกัน ได้เร่งปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และขยายขีดความสามารถทางการผลิตให้สูงขึ้น เป้าหมายสำคัญคือ การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้แก่ประชาชนในชนบท พร้อมทั้งส่งเสริมการส่งออกและปรับปรุงโครงสร้างการนำเข้าเพื่อรักษาเงินทุนสำรองระหว่างประเทศให้มั่นคง

การพัฒนาประเทศในช่วงแผนฯ ๓ เริ่มขึ้นในภาวะที่เศรษฐกิจของโลกและของประเทศไทยไม่เอื้ออำนวย โดยเฉพาะราคาน้ำมันที่เพิ่มขึ้นถึง ๔ เท่าตัว ทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อและเศรษฐกิจชะงักงัน รัฐบาลจำเป็นต้องดำเนินมาตรการหลายอย่างเพื่อคลี่คลายปัญหา ส่งผลให้อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นร้อยละ ๖.๕ ต่อปี พื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๖ ถนนจากไร่นาคู่ตลาดเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๕๐ ของระยะทางทั้งหมด ด้านสังคม อัตราการเพิ่มของประชากรลดลงจากร้อยละ ๓.๑ ในปี ๒๕๑๔ เหลือเพียงร้อยละ ๒.๖ ในปี ๒๕๑๙ อย่างไรก็ตาม ยังมีปัญหาความไม่เสมอภาคทางการศึกษา และการขาดแคลนด้านสาธารณสุขในเขตชนบท

ใบงานที่ 4

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของไทย ฉบับที่ ๔ - ๖

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๒๐ – ๒๕๒๔) : กระจายความเจริญสู่ชนบท

เนื่องจากการพัฒนาในช่วงที่ผ่านมาเน้นเฉพาะในส่วนกลาง ประกอบกับการเกิดภาวะเงินเฟ้อ การว่างงาน ความเหลื่อมล้ำทางรายได้และสังคม และความรู้เสถียรภาพทางการเมือง (หลังเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ และ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙) แผนฯ ๔ จึงมุ่งกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค โดยเน้นการพัฒนาที่สำคัญ ๒ แนวทาง คือ

- เน้นการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยการทุ่มขยายการผลิตด้านการเกษตร และปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรม เพื่อขยายการส่งออก การกระจายรายได้ และการมีงานทำในภูมิภาค พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าและเร่งรัดการส่งออก
- เร่งบูรณะและปรับปรุงการบริหารทรัพยากรหลักของชาติ ให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนส่วนใหญ่ ทั้งที่ดิน แหล่งน้ำ ป่าไม้ และเหมืองแร่

ผลการพัฒนาทำให้เศรษฐกิจขยายตัวร้อยละ ๗.๔ ต่อปี สูงกว่าเป้าหมายเล็กน้อย การผลิตในด้านต่างๆ ขยายตัวสูงกว่าเป้าหมาย ยกเว้นด้านที่สำคัญคือเกษตรและอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นต่ำกว่าเป้าหมาย ประกอบกับการที่ไม่สามารถรักษาระดับราคาสินค้าเกษตรให้อยู่ในระดับสูงทั่วทั้งประเทศ ทำให้ประชากรในภาคการเกษตรมีรายได้ต่ำกว่าผู้ประกอบการอาชีพในภาคอื่นๆ มาก นอกจากการที่ต้องพึ่งพาพลังงานจากต่างประเทศทำให้ประเทศไทยขาดดุลการค้า ทั้งการกระจายบริการสังคมที่ไม่เพียงพอ และไม่ทั่วถึง ประชาชนในเขตชนบทยังคงล้าหลังและยากจน ประกอบกับทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมลงมาก ทำให้ประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรอยู่ในระดับต่ำ

กระบวนการจัดทำแผนในระยะแผนฯ ๑-๔ เป็นแบบ “จากบนลงล่าง” ที่กำหนดแผนงานและโครงการพัฒนาจากหน่วยงานวางแผนส่วนกลางเป็นหลัก ต่อมาเริ่มกระจายการวางแผนไปสู่ระดับกระทรวง และการจัดตั้งคณะกรรมการด้านต่างๆในการยกร่างแผน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕ – ๒๕๒๙) : ยึดพื้นที่ในการพัฒนาทั้งรับและรุก

การประเมินผลการพัฒนาที่ผ่านมา พบว่า การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นไปตามเป้าหมายในระดับที่น่าพอใจ แต่ปัญหาความยากจนของประชาชนในเขตชนบทยังคงอยู่ในระดับสูง แผนฯ ๕ จึงปรับแนวทางการพัฒนาประเทศ “แนวใหม่” ให้มีลักษณะเป็นแผนนโยบาย “ยึดพื้นที่” เป็นหลักในการวางแผน

กำหนดแผนงานและโครงการ เช่น พื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก และพื้นที่เมืองหลัก เป็นต้น เน้นการแก้ไขปัญหาความยากจนในชนบทล้าหลังในภูมิภาคต่างๆ เพื่อให้ชาวชนบทพออยู่พอกิน และช่วยเหลือตัวเองได้ในที่สุด เน้นความสมดุลในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคม ของประเทศ ระดมความร่วมมือจากภาคเอกชนให้เข้ามาร่วมแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ และปฏิรูประบบการบริหารงานพัฒนาของรัฐทุกภาคส่วน

ในช่วงระยะเวลาของแผนฯ ๕ เศรษฐกิจโลกอยู่ในภาวะซบเซา อันเป็นผลเนื่องมาจากวิกฤตการณ์ราคาน้ำมัน ทำให้ประเทศต่างๆ ต้องปรับนโยบายและมาตรการทางเศรษฐกิจ เพื่อความอยู่รอด การกีดกันทางการค้ามีมากยิ่งขึ้น รัฐบาลไทย ต้องดำเนินมาตรการหลายประการ เพื่อรักษาการเจริญเติบโตและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ไว้ รวมถึงการปรับค่าเงินบาท มาตรการประหยัด การนิยมไทย และการร่วมใจส่งออก

ถึงแม้ว่าการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยรวมจะมีอัตราต่ำโดยเฉลี่ยร้อยละ ๕.๔ ต่อปี แต่การพัฒนาหลายประการประสบความสำเร็จอย่างน่าพอใจ อาทิ การแก้ไขปัญหาความยากจนในชนบทล้าหลัง สามารถจัดโครงการเข้าไปแก้ไขปัญหาได้ตามเป้าหมาย ช่วยให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการพัฒนา ส่วนด้านการกระจายบริการทางสังคมสามารถดำเนินการได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

ช่วงแผนฯ ๕ - ๗ เริ่มตระหนักถึงการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการพัฒนาประเทศ จึง “กระจายการวางแผนลงสู่ระดับภูมิภาคและพื้นที่” โดยการยกร่างแผนฯ ๖ ได้จัดประชุมที่จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นจังหวัดที่ยากจนที่สุด เพื่อให้ผู้จัดทำแผนมีโอกาสสัมผัสกับสภาพความยากจนในชนบท

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๓๐ - ๒๕๓๔) : ความเจริญสู่ภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง

แผนฯ ๖ เป็นแผนที่มุ่งยกระดับการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต ควบคู่กับการแก้ไขปัญหาที่สั่งสมมาตั้งแต่อดีต โดยมีแนวทางที่สำคัญ คือ การเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านทรัพยากรมนุษย์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติตลอดจนปรับปรุงระบบการบริหารและการจัดการ โดยยึดหลักการทำงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ปรับปรุงระบบการผลิตการตลาด และยกระดับคุณภาพปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เพื่อลดต้นทุน ทั้งยังมุ่งกระจายรายได้และความเจริญไปสู่ภูมิภาคและชนบทมากขึ้น เพื่อสร้างความเป็นธรรม โคนกำหนด ๑๐ แผนงานครอบคลุมการพัฒนาต่างๆ เช่น การพัฒนาคน สังคม และวัฒนธรรม แผนพัฒนาระบบการผลิต การตลาด การสร้างงาน และพัฒนาชนบท เป็นต้น

ผลการพัฒนาทำให้เศรษฐกิจของประเทศได้ฟื้นตัว และขยายตัวอย่างต่อเนื่องในอัตราเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ ๑๐.๕ ต่อปี นับเป็นอัตราสูงสุดของการพัฒนาเศรษฐกิจในช่วง ๒๕ ปีที่ผ่านมา ด้วยปัจจัย

สนับสนุนจากการขยายตัวของ การส่งออก การลงทุนและการท่องเที่ยว และเสถียรภาพการเมืองที่มั่นคง ส่งผลให้ภาระหนี้สินต่างประเทศลดลง ทุนสำรองเงินตราต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้น มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นอย่างมากในภาคอุตสาหกรรมและบริการ รวมทั้งมีการบรรเทาปัญหาน้ำท่วมและการจราจรในกรุงเทพฯ

แต่ในขณะเดียวกัน ได้มีปัญหาค่าเงินบาทไม่สมดุลเกิดขึ้นหลายประการ คือ ความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างกลุ่มครัวเรือนและระหว่างชนบทกับเมืองมีมากขึ้น บริการพื้นฐานไม่พอเพียง ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมถูกทำลายและเสื่อมโทรมลงไปมาก ตลอดจนปัญหาทางสังคมได้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

ใบงานที่ 5

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของไทย ฉบับที่ ๗ – ๑๐

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๕ – ๒๕๓๙) : เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม

แผนฯ ๗ เป็นแผนที่มุ่งสู่การพัฒนาที่มีคุณภาพและยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการสร้างความสมดุลของการพัฒนา ๓ มิติ ดังนี้

- การรักษาการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้อยู่ในระดับที่ดีเหมาะสมและมีเสถียรภาพ ด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและปรับโครงสร้างการผลิตด้านการเกษตร เน้นให้ออกชนเป็นแกนนำในการพัฒนาอุตสาหกรรมและการลงทุนจากต่างประเทศ โดยภาครัฐเป็นผู้สนับสนุน รวมทั้งการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนทั้งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี บริการพื้นฐาน และการจัดหาพลังงาน

- การกระจายรายได้และการพัฒนาไปสู่ภูมิภาคและชนบท ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยการยกระดับรายได้ของเกษตรกรเสริมสร้างศักยภาพของจังหวัดที่จะเป็นศูนย์กลางกระจายอุตสาหกรรมในภูมิภาคต่างๆ และกระจายอำนาจการบริหารงานพัฒนาไปสู่ส่วนภูมิภาค

- เร่งรัดพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ โดยกระจายโอกาสและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา การสาธารณสุข พัฒนาจิตใจ วัฒนธรรมและสังคม เพื่อให้ประชาชนปรับตัวได้ทันกับการเปลี่ยนแปลง และผนึกกำลังภาคส่วนต่างๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

ผลการพัฒนาทำให้อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ยร้อยละ ๘.๑ ต่อปี โดยรายได้ต่อหัวประชากรเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๐๔ ที่เริ่มใช้แผนฯ ๑ ถึง ๒๕๓๕ เท่า ฐานะการคลังของรัฐบาลมีความมั่นคงมาก มีงบประมาณเกินดุลติดต่อกันมาเป็นปีที่ ๕ และทุนสำรองระหว่างประเทศสูงถึง ๓๘,๑๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ทำให้ธนาคารโลกประกาศให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากประเทศที่ยากจน (รายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปีเกิน ๑,๕๐๐ ดอลลาร์สหรัฐฯ) ประชาชนมีมาตรฐานชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยได้รับการจัดอันดับให้เป็นประเทศที่มีอัตราการพัฒนาดนที่เร็วมากเป็นอันดับที่ ๒ ของโลก อย่างไรก็ตาม การพัฒนาที่มุ่งเน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลักทำให้เกิดปัญหาด้านอื่นๆ ตามมา

ช่วงแผนฯ ๑ – ๗ กรอบความคิดของแผนได้ให้ความสำคัญกับการ “เร่งรัดพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ” เป็นหลัก และเป็นการพัฒนาแบบแยกส่วน แม้จะมีวิวัฒนาการของแนวคิดในการจัดทำแผนอย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสังคมและการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค รวมทั้ง

เริ่มมองเห็นความจำเป็นในการพัฒนาที่ยั่งยืน แต่จุดหมายหลักยังคงมุ่งการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เมื่อสิ้นสุดแผนฯ ๗ จึงได้ข้อสรุปว่า “เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืน”

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ.๒๕๔๐-๒๕๔๔) : ก้าวสู่กระบวนการสรรคนิใหม่ในการพัฒนาประเทศ

การประเมินผลการพัฒนาที่ผ่านมาได้บทสรุปว่า “เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืน” แผนฯ ๘ จึงปรับแนวคิดใหม่ในการพัฒนาประเทศจากเดิมที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ มาเป็นการมุ่งเน้นพัฒนา “คน” เป็นเป้าหมายหลัก โดยกำหนดให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มุ่งพัฒนาศักยภาพของคน พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาคน เสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาของภูมิภาคและชนบท เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึง พัฒนาสมรรถนะทางเศรษฐกิจเพื่อสนับสนุนการพัฒนาคน พื้นฟูบูรณะทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกำหนดแนวทางการแปลงแผนสู่การปฏิบัติ โดยการจัดทำแผนงาน/โครงการที่ยึดหลักการ พื้นที่ ภารกิจ และการมีส่วนร่วม (Area/Function/Participation : AFP)

อย่างไรก็ตาม วิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี ๒๕๔๐ ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจส่วนรวม อย่างรุนแรง ส่งผลให้เศรษฐกิจฟื้นตัวช้า และเริ่มมีเสถียรภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ศักยภาพและระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยโดยรวมดีขึ้น ระบบบริการสาธารณสุขมีความก้าวหน้าขึ้น ประชาชนได้รับการคุ้มครองด้านประกันสุขภาพเพิ่มขึ้น แต่ยังคงมีปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาที่ยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร

การเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน นับเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ทำให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้มีบทบาทร่วมในกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยมีการรวมกลุ่มของประชาคมในหลายรูปแบบ มีเครือข่ายเชื่อมโยงกันอย่างกว้างขวาง และมีการทำงานกับภาครัฐในลักษณะหุ้นส่วน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ

การจัดทำแผนฯ ๘ ได้ปรับเปลี่ยนแนวคิด ทิศทาง และกระบวนการพัฒนาใหม่ โดนหันมาเน้น “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาให้คนมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาแบบแยกส่วนมาเป็นบูรณาการแบบองค์รวม คือการพัฒนาที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความสมดุล ระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยจัดทำให้ลักษณะแผนชี้นำทิศทางการพัฒนาประเทศแผนฯ ๘ จึงนับเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในประวัติศาสตร์การวางแผนพัฒนาประเทศ ที่มีการปฏิรูปความคิดและคุณค่าใหม่ของสังคมไทย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๔๕ – ๒๕๔๙) : อัญเชิญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาทางการพัฒนา

สศช. ได้อัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ควบคู่กับการดำเนินการต่อเนื่องจากแผนฯ ที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ให้มีความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล ทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาสู่ “สังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ” ใน ๓ ด้าน คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมที่สมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน

ผลการพัฒนาในระยะแผนฯ ๕ เศรษฐกิจมีเสถียรภาพและขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง ในอัตราเฉลี่ยร้อยละ ๕.๗ ต่อปี เสถียรภาพทางเศรษฐกิจปรับตัวสู่ความมั่นคง ความยากจนลดลง ด้านคุณภาพชีวิตของคนไทยดีขึ้น โดยร้อยละ ๙๖.๓ มีหลักประกันสุขภาพ และส่วนใหญ่ได้รับการบริการโครงสร้างพื้นฐานและบริการสังคมมากขึ้น การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความก้าวหน้ามากขึ้นแต่ยังไม่สามารถรักษาสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ได้เท่าที่ควร ขณะที่ยังมีปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา และความเหลื่อมล้ำทางรายได้

นับตั้งแต่ประเทศไทย เริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นเครื่องมือสำคัญ ในการพัฒนาประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา อาจกล่าวได้ว่า ยุทธศาสตร์หลักของกลุ่มประเทศมุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ โดยนำทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรมนุษย์มาใช้ขยายฐานการผลิต การประกอบอาชีพ และการสร้างรายได้ประชาชาติ แนวทางการพัฒนาดังกล่าวนับว่า เหมาะสม และสอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศในช่วงเวลานั้น ทั้งนี้เพราะในอดีตประเทศไทย มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์และมีกำลังแรงงานเหลือเฟือ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานการเกษตรประเทศไทย จึงเน้นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจโดยอาศัยความได้เปรียบทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมีอยู่มากมายนำมาใช้เป็นปัจจัยหลักในการผลิต และการส่งออกของประเทศนับว่าประสบความสำเร็จตลอดระยะเวลาของการพัฒนาในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมา โดยเศรษฐกิจของประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้น แต่ผลของการพัฒนา ก็ได้ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสังคม สิ่งแวดล้อมหลายประการ ซึ่งล้วนแล้วแต่ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในสังคมเสื่อมโทรมลงเป็นลำดับ ดังนั้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 จึงได้ปรับเปลี่ยน กระบวนทัศน์ ในการวางแผนพัฒนาประเทศใหม่โดยเน้นคนเป็นศูนย์กลางหรือจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนา สำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจควรเป็นเครื่องมือของการพัฒนาคนและคุณภาพชีวิตของคนเท่านั้น ไม่ควรถือว่าเป็นเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนาอีกต่อไป

บัตรคำสั่ง

* นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติตามขั้นตอน ต่อไปนี้

1. ศึกษาใบความรู้ เรื่อง ความเป็นมาของการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศไทย
2. ร่วมกันอภิปราย สอบถาม ประเด็นปัญหา
3. ร่วมกันสรุปประเด็นคำถามตอบลงในใบงาน ให้ตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

กลุ่มที่ .....

ชื่อกลุ่ม .....

ชื่อประธาน .....

ชื่อเลขานุการ .....

ผู้รายงาน .....

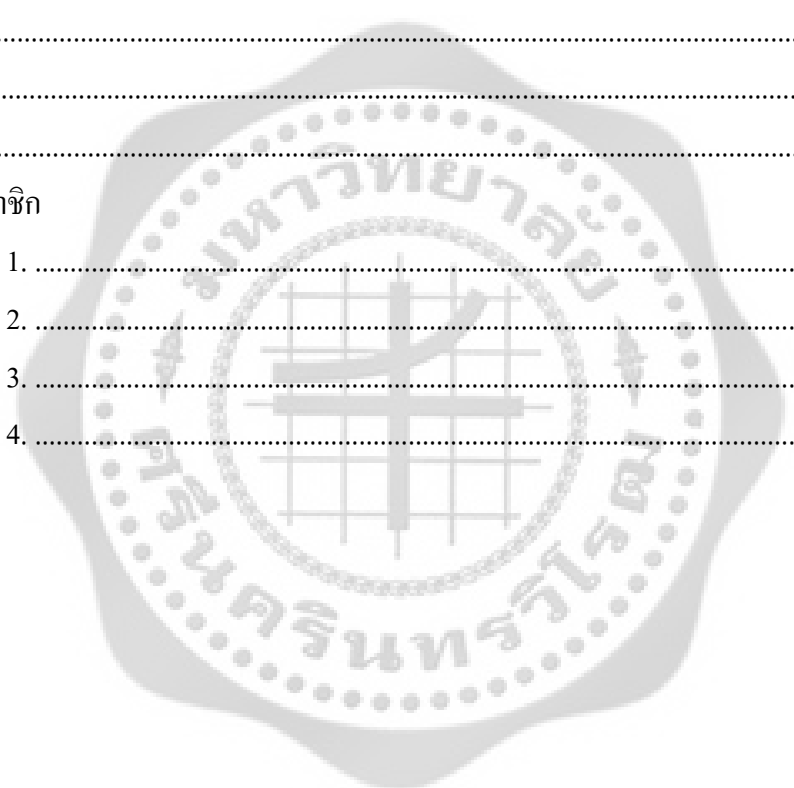
สมาชิก

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

ใบงานที่ 1

คำชี้แจง:

ให้นักเรียนตอบคำถาม เรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจของไทย แล้วระดมความคิดสรุปสาระการเรียนรู้
ดังนี้

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจมีความสำคัญอย่างไร

.....
.....
.....

2. ความเจริญทางเศรษฐกิจส่งผลดีต่อชีวิตอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

3. ความเจริญทางเศรษฐกิจส่งผลเสียต่อชีวิตอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

4. ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจที่ทำให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้า มาจากสิ่งใดบ้าง

.....
.....
.....

5. นักเรียนคิดว่าประเทศที่มีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบจะมีผลการพัฒนา
ในทิศทางใดบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

แบบสังเกตพฤติกรรม

เรื่อง .....

แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม

แบบสังเกตพฤติกรรมบุคคล

คำชี้แจง : เกณฑ์การให้คะแนนตามระดับคุณภาพ

ดี = 3 คะแนน   พอใช้ = 2 คะแนน   ปรับปรุง = 1 คะแนน

ที่	ชื่อ - สกุล	การแสดงความคิดเห็น			การมีส่วนร่วมในการทำงาน			ความเข้าใจในงานที่มอบหมาย			ความรับผิดชอบในการทำงาน			รวม
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	
1														
2														
3														
4														
5														
6														

การจัดระดับคุณภาพดังนี้

11 – 12 คะแนน = ดีมาก

9 – 10 คะแนน = ดี

6 – 8 คะแนน = พอใช้

0 – 5 คะแนน = ปรับปรุง

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบประเมินการรายงานหน้าชั้นเรียน

กลุ่ม ..... ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ .....

คำชี้แจง: เกณฑ์การให้คะแนนตามระดับคุณภาพ

ดี = 3 คะแนน   พอใช้ = 2 คะแนน   ปรับปรุง = 1 คะแนน

ที่	ชื่อ - สกุล	สาระถูกต้อง			เสียงดังฟังชัด			บุคลิก			เวลาตามกำหนด			รวม
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	
1														
2														
3														
4														
5														
6														

การจัดระดับคุณภาพดังนี้

11 – 12 คะแนน = ดีมาก

9 – 10 คะแนน = ดี

6 – 8 คะแนน = พอใช้

0 – 5 คะแนน = ปรับปรุง

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นายเลิศศักดิ์ แจ่มคล้าย
วันเดือนปีเกิด	2 เมษายน 2520
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	234 / 6 หมู่ 1 ซอยวัดคู่สร้าง ถนนสุขสวัสดิ์ ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ 10290
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์สอนสังคมศึกษา
สถานที่ทำงานในปัจจุบัน	โรงเรียนพระฤทธิย์คอนแวนต์ 94 ถนน โกษา แขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร 10110 โทร. 0-2671-9041-4
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2537	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนราชประชาสมาสัย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษกในพระบรมราชูปถัมภ์ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
พ.ศ. 2545	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (สังคมศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2554	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการมัธยมศึกษา (การสอนสังคม) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ